

ДАВАР

ГОДИНА 1998

БРОЈ 11

ЕПАРХИЈА ДАБРОБОСАНСКА - БИЛТЕН МАНАСТИРА ДОБРУНА

МАЈКА

Зашто је Христос дао себе распети за грешнике? Зато што је у сваком грешнику видео неко добро под пепелом зла. Исто као што мајка, и само мајка, може да нађе неко добро и у најпропалијем сину свом и најпрљавијој ћерки својој.

ај, браћо моја, поштујмо мајке, и своје и туђе. Јер свака је мајка по природи као мајка слична Христу Спаситељу, тим пре мајка хришћанка. Страдања матерa за децу своју, телесна и душевна, заиста су слична страдањима Христовим за сав род људски. И тешко да можемо схватити љубав Христову према људима ако не познајемо љубав материнску, којој је она најсличнија.

Епископ Николај

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КАНОНСКЕ ПОСЈЕТЕ И СЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВА МИТРОПОЛИТА ДАБРОБОСАНСКОГ ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА

ЈУН

2. Дочекао Његову Светост Патријарха српског Господина Павла приликом његове посјете Духовној академији и Богословији у Србињу
Послије подне отпутовао за манастир Тврдош
3. Присутствовао централној прослави 800 годишнице манастира Хиландара за Републику Српску у манастиру Тврдошу у Херцеговини.
6. Примео чланове Одобра за прославу Видовдана и 800 годишнице манастира Хиландара на Романјском Косову.
7. Служио Свету Литургију у цркви Рођења Пресвете Богородице у Штрпцима и благословио сјемена.
8. Осветио темеље за нову цркву у Подграбу код Пала и служио Свету Архијерејску Литургију.
9. У Србињу организовао припреме око дочека Тројеручице.
10. Дочекао икону Богородице Тројеручице Хиландарске у цркви Св. Николе у Србињу, служио Акатист и Свету Литургију; У Духовној академији пред Иконом служио Акатист.
11. Са иконом Богородице Тројеручице у свечаној литији уз присуство свештства и народа обишао Чајниче и у цркви Успења Пресвете Богородице служио молебан и одржао пригодну бесједу.
12. Служио Св. Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Чајничу
Допратио икону Тројеручицу до цркве Св. Апостола Петра и Павла у Рудом, служио акатист Тројеручици и одржао пригодну слово.
14. У 7.30 час. служио молебан Богородици Тројеручици у цркви у Рудом
У 9.00 час. истога дана допратио Икону до цркве у Штрпцима и служио молебан и Св. Архијерејску Литургију
У 17.00 час. у пратњи Иконе стигао у манастир Добрун и служио молебан Богородици Тројеручици.
15. У 5.30 час. служио Свету Архијерејску Литургију у манастиру Добруну.
16. У 9.00 час. служио Акатист Пресветој Богородици у манастиру Добруну и пратио икону Тројеручицу до цркве у Вишеграду
Одслужио Акатист и Свету Литургију у цркви Рођења Пресвете Богородице у Вишеграду.
17. Служио Акатист у Вишеграду, а у 8.00 час. пратио икону Тројеручицу у Српско Горажде
Служио Акатист у цркви

Св. великомученика Георгија у С. Горажду и пратио икону Богородице Тројеручицу до Рогатине

18. У 17.00 час. служио Акатист Пресветој Богородици у цркви Св. Тројице у Рогатици.
Одслужио Акатист Тројеручици у рогатичкој цркви и пратио Икону до цркве Успења Пресвете Богородице у Мокром и служио Акатист Тројеручици.
19. Служио Св. Архијерејску литургију у мокрањској цркви, а после подне са свечаном литијом пратио Икону Тројеручицу до Пала где је служио Акатист.

21. Служио Св. Архијерејску Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Палама.
23. Служио Акатист Тројеручици у Палама и пратио икону Богородице до Српског Сарајева.
24. Служио Свету Литургију у цркви Св. Василија Острошког на Вељинама у Српском Сарајеву
Чинодејствовао на опјелу +Радмиле Чаркић, мајке протојереја-ставрофора Војислава Чаркића
Посјетио обољелог свештеника о. Мирослава Дринчића у касиндолској болници.

26. Служио Акатист и Св. Литургију у обновљеној цркви Св. Ђорђа у Трнову и пратио Икону до Соколца;
Испред зграде Скупштине општине заједно са свечаном литијом дошао до цркве Св. Пророка Илије гдје је служио Акатист.
27. Присутствовао вечерњој и Акатисту у храму Св. Пророка Илије у Сокоцу.
28. Видовдан - Служио Свету Архијерејску Литургију у храму Св. Пророка Илије са епископом осјечко-пољским г. Лукијаном који је пресекао славски колач и осветио славско кољиво.
Г. Митрополит је пресекао колач 5. корпусу ВРС, бесједио на Духовној академији гдје је прослављен Видовдан, бесједио на Академији поводом 800. годишнице манастира Хиландара у Митрополији дабробосанској и служио Акатист икони Пресвете Богородице Тројеручице у Романјској Лазарици.
- 29.-30. Учествовао у семинару ректора и професора богословија у Београду.

ЈУЛ

1. Присутствовао Св. Литургији и Акатисту Пресветој Богородици у цркви Св. Пророка Илије у Сокоцу
Истога дана учинио молитву за болесне пред иконом Тројеручицом и учествовао на вечерњем богослужењу и Акатисту.
2. Служио Акатист Тројеручици и пратио Икону од Сокоца до Калиновика гдје је у цркви Св. Апостола Петра и Павла служио Акатист пред Богородицом Тројеручицом и Св. Литургију
Чинодејствовао на опјелу почившем протојереју-ставрофору Мирославу Дринчићу, пароку зеничком.
3. Служио Акатист пред Иконом у цркви калиновачкој и испратио Икону до манастира Пиве у Митрополији црногорско-приморској гдје је са митрополитом Амфилохијем служио Акатист.
5. Присутствовао Св. Литургији у храму Св. Пророка Илије у Сокоцу и проповједао;
Посјетио манастир Добрун и разговарао о наставку радова на манастирском конаку.
6. Посјетио Његову Светост Патријарха Српског Г. Павла у манастиру Милешеви.
7. Служио Св. Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Чајничу и проповједао.
8. Учинио канонску посјету старој православној цркви у Сарајеву
Посјетио команданта грчког батаљона пуковника Маноласа у Високом и градоначелника српске општине Илиџа Обрена Зељају.
9. Служио Св. Архијерејску Литургију у капели Св. Василија Острошког у Србињу гдје је

- извршена Св. тајна исповјести и причешћа свештеника и одржао братски састанак.
11. Поставио новог пароха оца Зорана Перковића при храму Св. Саве у Блажују и одржао сједницу са црквеним одборницима ЦО Блажуј.
12. Петровдан - Поводом храмовне и општинске славе служио Св. Литургију у цркви Св. апостола Петра и Павла у Калиновику, пресекао славски колач и осветио кољиво и учинио литију кроз град.
13. Посјетио председника Скупштине општине Илија и разговарао ослобађању црквеног стана ради смјештаја о. Зорана Перковића; У Старој цркви у Сарајеву примио представнике за културу града Сарајева, посјетио грчког амбасадора у Сарајеву; Састао се са општинским представницима у Србињу и разговарао о изградњи цркве и обнови парохijsког дома.
14. Посјетио у Бањалуци председника РС проф. др Биљану Плавшић и министра вјера, разговарао о издржавању двеју школа Духовне академије и Богословије, а затим у праћу министра вјера г. Јова Турањанина и председника општине посјетио Благај.
15. Посјетио манастир Успења Пресвете Богородице у Добруну.

17. У Сарајеву посјетио хрватског амбасадора; У Србињу чинио дејствовао на сахрани +Јова Максимовића.
18. Примио представницу КСС сестру Љиљу Нешковић и разговарао о активностима Кола.
19. Служио Св. Архијерејску Литургију у храму Св. Борђа у Соколовићима. Примио студенте из Атине у Владичански двор у Сокоцу и приредио им ручак.
21. Служио Св. Литургију у цркви Св. Прокопија у Високом, пререзао славски колач и осветио кољиво поводом храмовне славе. На Јахорини пресекао славски колач и осветио кољиво СОД Јахорина и честитао Крсну славу.
22. Посјетио епископа захумско-херцеговачког г. Атанасија у манастиру Тврдошу.

АВГУСТ

2. Са епископом захумско-херцеговачким г. Атанасијем осветио цркву Св. Пророка Илије саграђену на острву Билећког језера и служио Св. Литургију.
9. Служио Св. Литургију у ман. Савини код Херцег Новог.
12. Посјетио епископа бањалучког г. Јефрема у владичанском двору у Бањалуци.
14. Одржао братски састанак са свештенством Митрополије добробосанске у манастиру Добруну и сједницу одбора за фонд ПИО свештеника Митрополије добробосанске.
15. Примио представнике за културу Скупштине града С. Сарајево; Примио епископа звоничко-тузланског г. Василија.
16. Присуствовао Литургији у цркви Св. Пророка Илије у Сокоцу и проповједао. Послије подне посјетио епископа жичког г. Стефана у Краљеву.
17. Службено боравио у Српској Патријаршији у Београду.
19. На празник Прображења Господњег служио Св. Литургију у истоименом храму у Новом Сарајеву, пресекао славски колач, осветио славско кољиво и одржао пригодну празничку бесједу. У парохijsком здању Старе цркве примио амбасадора ОЕБС-а и председника Привремене изборне комисије за изборе у БиХ г. Роберта Берија и са њим разговарао о предстојећим изборима.
20. Посјетио и прегледао радове на изградњи храма Св. Пантелејмона у Вучијој Луци и почетак радова на изградњи храма у Војковићима.
21. Предсједавао сједници Епископског савјета на којој су учествовали сви Архијереји из РС и Федерације БиХ и министар вјера у Влади РС г. Јово Турањанин.
23. Посјетио Босански Петровац - место свог рођења.

- 24.-25. Боравио у Богословији Св. Три Јерарха и Духовној академији Св. Василија Острошког у Србињу.
27. Служио бденије уочи празника Успенија Пресвете Богородице у манастиру Добруну.
28. На Велику Госпојину служио Св. Литургију у храму Пресвете Богородице у Палама рукоположио у чин ђакона Зорана Јеринића; Примио амбасадора ЕУ г. Хансјорге Кречмера у владичанском двору у Сокоцу.
30. Служио Св. Литургију у храму Св. Николе у Србињу и рукоположио у чин презвитера ђакона Зорана Јеринића.
31. Служио Св. Литургију и призив Св. Духа пред почетак школске године у Богословији Св. Три Јерарха у Србињу.

Еванђеље по Св. Јовану почиње са мистеријом Сина Којега назива *Λογος*. Превести то име са *Реч* или *Глагол* значи осиромашити смисао тога израза на грчком који је, уствари, бескрајно богатији. **ДАБАР** - јеврејска реч - је по смислу блиска појму Мудрости, $\Pi\omega\tau\alpha$ Присуства Бо π јег и које избија у Прологу четвртога Еванђеља као Светлост и $\Pi\omega\tau\alpha$.

Гласник СПЦ (бр. 11, новембар 1970.)

МАЈКА

И ове вечери као и сваке она - мајка, успављује своје чедо и бди над њим. И ове вечери добра мајка се тихо, док сви спавају, моли Богу за своја чедо. И ове ноћи ће она, ко зна колико пута, устати да покрије своја чедо, да се на позив - мајко! одазове - ту је мама спавај злато.

Од свих ријечи човјек у свом животу највише каже ријеч мајко. Прва ријеч коју дијете проговори је мама. Мајка прати своја чедо сваки њихов корак, радује са њима, тугује са њима, тјеша их, дијели сваку бол са њима. Све подноси ради својих чедо - своје дјеце, јер осјећај мајчинштва јој тако пристаје као ведром дану сунце.

Мајка је широка као море она све у себи упија, све скрива, све равна, све мири, све подноси само да је дјецџ добро и да је мир у кући. Она дјете учи прве кораке побожности, да се прекрсти пре спавања да га анђеос чува да ништа ружно не сања. Ако у цркву иде дјете, мајка га води, ако у школу иде мајка га води, ако се повредило дијете тражи и зове мајку. Мајка је за дијете најсигурније пристаниште.

Дијете полако расте и одраста и заборавља своју мајку, а мајка никада не заборавља своје дијете и прати сваки корак. Када одрасте дијете и постане човјек он се само повремено сјети своје мајке, само је понекад посјети запита за старачко здравље. Мајка се до последњег издисаја храни живим ликом свога дијетета и задњи свој минут живота поклонила би свом дјетету.

У свим тешким тренуцима земног живота мајка никога нема за помагача осим Бога. Богу се она моли, од Бога тражи и иште помоћ и све што јој затреба, а њој треба само то: "Нек су ми дјеца жива и здрава, а мени како буде". Она зна да Бог све види и Бог је њој толико реалан да ту престаје њена вјера а почиње знање. Она зна да Бог постоји.

Човјек при свакој тешкоћи завиче: "Јој мајко моја". То каже а није ни свјестан да је то реко. Толико је његово биће

научило на мајку да све што му засмета или га заболи зове у помоћ мајку. А мајка не зове мајку она зове Бога : Ох, Боже мој!

Кад се деси па јој дијете умре она сав преостали дио свог живота проведе у тихој тузи и дубокој побожности. Човјек изгубивши мајку тугује, тугује, па зајева, шта ће мора се живјети.

Такве су мајке хришћанке. А Бог све гледа и сваком служи по љубави даје, а мајку благосиља и њене молитве прима, и ради мајки и дјецџ милује и гријехе им прашта. А дјецџ поручује: Поштуј оца и мајку да срећан будеш и дуго поживиш.

А мајке које носе име мајке а угађају себи, убијају дјецџ у утроби, не рађају браћу и сестре својој дјецџ, живе за провод, Бога не познају, ноћима пирују, дјецџ по вртићима остављају, пића испијају и цигаре пуше, трују дјецџ умјесто да их хране, било шта само нек једу. Такве мајке су целати и убице душа своје дјеце и својих душа. Тешко мајкама које носе само име мајке а не живе животом мајки. Богу је по љубави најсличнија мајка хришћанка. А мајке које не личе на мајке хришћанке, питамо се на кога личе?

J.J.G.

РАЗГОВОР СА МАЈКОМ СРПСКОМ

За ким плачеш, мајко српска, за ким тугујеш?

За тројицом синова, велиш. Не хтеше чекати неман зла да их зароби на огњашту, него се добровољно винуше у планине, да отуда бране оно што се одбранити може. При поласку ти си им дала благослов, и укупала их сузама, као за укуп. Борили су се славно, али су их безбожници на превару ухватили и сву тројицу огњем спалили. Па сад се мучиш питањем, да ли их ти ниси у смрт послала кад си их благословила да иду?

Ниси погрешила, мајко мила, ниси. Јер си их благословила да иду да бране а не да отимају. Ако ћеш бити као Југовића мајка, осуши сузе, на славу. Ако ћеш бити као мајка ћакона Авакума, а ти плачи, на укор.

Радуј се што те је судба Божија удостојила да из два света видиш славу својих синова.

Има славе и славе, коју смрт доноси смртнима. Једно је слава Христових следбеника, а друго слава сатанских слугу. Прва је слична сјају сунца, а друга запаљеном снопу сламе.

Једне ноћи стајао сам на гробљу и слушао разговор мртвих.

- Питамо, веле, има ли ико међу нама кога је свет обогатио, а да није нагсручен у гроб?

- Има ли ико од учених ко је знао број звезда, а да сада може избројати прве што пирују једући његово тело?

- Има ли ико ко је зидањем фантастичних кула пркосио Богу, а да сада не лежи згрчен у једном углу подземног подрума?

- Има ли ико ко је победоносно заповедао војскама, а да се сада може одбранити од врбових жила што му расту из груди?

Слушајући ове очајне разговоре, узвикнуо сам: Авај, свесилни Христе, Победиоче смрти, помилуј и спаси! Изван Тебе људска сила је као суха трска, и сва мудрост света ледени и празни фијук ве-

тра. Ненасита хијена смрти не боји се ни Платона ни Наполеона, но Тебе јединога.

Ко се није научио од смрти, неће ни од живота. Ко је гледао мртваца пред собом и није умео рећи: то сам ја!, томе ће мудрост дати слабу оцену. Живот нас може варати, смрт никада. Лекција смрти ва-зда је сасвим проста, и иста у својој стра-хоти и неодољивости. Ако живот вашпар-ски кличе и говори: лепота, богатство, на-слава, весеље; смрт с ђутљивом мимиком авети одговара: лаж, гордост, трулеж, распадање - прашина под орачевим плу-гом и блато под коњским копитама. Ако је сусед твој изашао из воза на првој ста-ници, по чему си ти срећнији од њега кад будеш изгуран на другој или трећој?

Ти си се, човече, осигурао златом, на-оружао лековима, снабдео јелом и оде-лом, и узео возну карту за путовање од сто година и више, баш до крајње стани-це. Но како ћеш пребледети, човече, кад возовођ на првој станици викне: твоја карта важи само догде - излази!

Величина људска је беспомоћна, јер не досеже величину проклетства људ-ског. Велики људи су као овнови пред ов-цама. О њих је судба обесила звоно пред-водничко. Но где су они сада? Где Буда и Зороастар и Лао Це и Мухамед? Где сла-вољубиви Александар и сујетни Цезар? Све их је смрт сварила у свом ненаситом стомаку, и помешала с најобичнијим пе-пелом од ђумура. Само не и Пастира.

А кад је смрт хтела и Пастира прогу-тати, удавила се Његовим костима. Ње-гов прах нити орач оре нити коњ таба. У том је несравњива рзалика између вели-ких људи и Христа. Јер Христос не спада у велике људе, као ни неки велики овнов-и у стадо христово.

Зато не плачи, мајко славних синова. не тугуј него запевај:

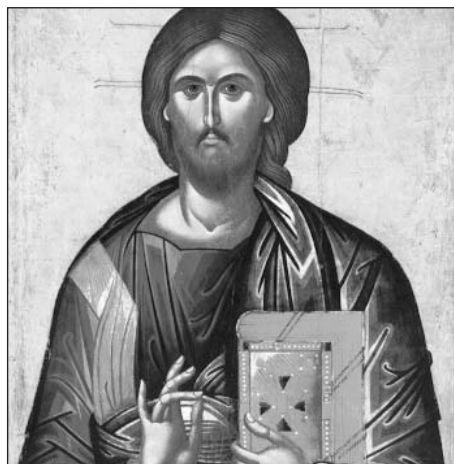
"Христос воскрес из мртвих смер-тију смрт порав и сушчим во гробјех жи-вот даровав"

Има ли сјајније правде него кад Хри-стос пострада за нас и ми пострадамо за Њега? И кад Он умре за нас да и ми умре-мо за Њега. И кад Њега издадоше прија-тељи да и нас издаду? И кад Њега непра-ведно осудише да и нас осуде? Све са Њим, све за Њега, и све због Њега. Амин.

Владика Николај

СЕТИ СЕ ГОСПОДА У МЛАДОСТИ ТВОЈОЈ

Ове речи светог цара Давида крију у себи блиставу мудрост. Пре свега, ове речи указују да љубав према Богу није само за старије; оне ука-зују на потребу коју имају и млади за божанском помоћи. Тај стих из псалма изржава такође и древну истину да морамо жети оно што смо по-сејали. Свети Јован Златоусти каже: "Греси младости морају се окајати у старости". На при-мер, ко је у младости пушио мора касније да па-ти од астме или рака плућа. Средовечном го-ја-ност долази од преједања у младости.

И премудри цар Соломон је рекао: "Радуј се , младићу, за младости своје и нека те весели ср-це твоје док си млад, и ходи куда те срце твоје води и куда очи твоје гледају; али знај да ће те за све то Бог извести на суд" (Проп. 11, 9).

Свети апостол Павле је похвалио младога и мудрога хришћанина који се одрекао "без-божности и жеља овога света, и живи поште-но и праведно... чекајући блажену наду и ја-вљање славе великога Бога и Спаситеља нашега Исуса Христа" (Тит 2, 12-13).

Млади хришћани одлично знају да имају за избор само два пута: уски пут који води у жи-вот, и широки пут који води у погибију. Први пут је пут чистоте и невиности, а други пут је пут разврата и срамоте. Велика је то храброст остати веран Богу и не одступати од Његових заповести. Међутим треба се бојати само Бо-га, јер само Он може "бацити душу у пакао". И само Бога треба љубити зато што је само Он умро за нас на крсту и тиме доказао своју несе-бичну љубав према сваком људском створењу.

Ако се православна омладина бори са својим страстима желећи да постигне духовно са-вршенство, она није усамљен а у тој борби. Њу предводи Христос, Богородица, ангели, светите-љи и безбројне православне душе из прошлих векова, као и њихова старија браћа данас. Једино им Црква пружа живот вечни, даје им дисципли-ну и перспективу у земаљском животу.

Без Христа и Његове Цркве омладина може само да залута у беспуће отуђења, незнања, лу-дила, јер свако неблагословено уживање води у муку духа и тела. Свакако, свет изван Цркве привлачи омладину паролем "слободе" где се под слободом подразумева раскалашност, дро-гирање, музика, лажна мистика, трка за новцем, за муњевитим успехом, астрологија као очи-гледни израз савременог празноверја итд.

Истинска слобода је у Цркви, као слобода од тираније страсти, слобода за раст у врлини, за унутарњу радост и мир који нико не може одузети, јер је одозго, од Бога.

Црква нуди омладини, као и свима вернима, неуувениву лепоту, коју око не види и ухо не чу, јер је та Лепота сам Бог у лику Исуса Христа ...

Orthodoks Vitnis

бр. 36/83

ШТА ЈЕ МАЈКА?

То је биће најсличније Богу. Такво пи-тање задао сам ја самом себи и такав одго-вор дао приликом једног незаборавног до-гађаја. Био сам као ђак присутан стреља-њу једног разбојника. Убио човека и жену, кућу им похарао и запалио. Осуђен на смрт и везан за кола, над ископаном раком. И жандарми с пушком чекали су команду да га стрељају. У том се појави једна жена, па кршећи руке поче преклињати: "Господ, господо моја, немојте га убијати. Ви не знате колико је он добар био. на зло је на-веден. Учинио је једно недело. Али ја знам много његових добрих дела. Ако не верујете мени, његовој несрећној мајци, питајте комшије, они ће посведочити. Јаој, не уби-јајте њега, убијте мене!

Овај догађај упечатио се дубоко у моју душу, и до данас није се изгладио. Кад сам доцније учио у богословији, како је Хри-стос дошао у свет да умре за грешнике и спаси грешнике, ја сам се увек сећао оне мајке.

Е.Н.

НА УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

О чудесном окућљању айосѿола ѿри ѿреспјављењу Богѿмајке и о њеном бесмртном Успјењу

Пречишћени постом, који је св. Црква установила у част бесмртног Успјења Владичице наше Богородице, коначно сада ми, православни хришћани прослављамо свечано Богомајку, сећајући се њене блажене кончине и часног представљења од земље ка небу. Сада је Родитељка Творца и Господа напустила свет, да би се вазнела у надсветска насеља; сада се Мајка Присносусшне Светлости покрила сеном смрти, да би се јавила у живоносној светлости и божанственој слави; сада се Источница живота закључала у гроб, да би задобила нетрулежни и вечни живот на небу. Црквено предање је сачувало најутешније црте чудесне кончине Мајке Божије.

Познато је из Јеванђеља да је Господ наш Исус Христос са Крста препоручио Мајку Своју ученику Своме Јовану Богослову. Од тада је Пресвета Дјева Марија боравила у кући св. Јована Богослова, на Сионској Гори, све до саме своје кончине, која је следовала петнаест година након Вазнесења Господњег. У то време, Мајка Божија, као што је била најслађи предмет утехе и посматрања за све верујуће, тако је и сама налазила слатку утеху у непрестаном посећивању оних места, која су била освећена спаситељским подвизима и страдањима Сина њенога, Богочовека Исуса Христа, као што су: Витлејем, где се Он родио; Гетисманија, где је молитвено отпочео Своје страдање и Голгота, на којој је био распет. Њено посебно молитвено прибежиште била је Јелеонска гора, са које се Господ вазнео на небо, и на којој је она усносила Њему своје молитве. Три дана пред кончину, када се она молила на Јелеонској гори, јавио јој се Архангел, и донео јој палмину гранчицу из раја и назначио јој скори одлазак ка Сину и Богу. Пречиста Дјева, вративши се у дом, обавестила је о свему св. Јована Богослова и остале свете и почела се припремати за кончину. Веома је желела да још једном види све апостоле, који су се налазили на разним странама света ради проповедања Јеванђеља - и ту свету жељу Богомајке испунио је Син њен и Владика. На сам дан Успјења одједном се зачула бука, слична силној бури и облаци су окружили кућу у којој се налазила Мајка Божија са верујућима. Био је то чудесни долазак свих апостола, изузев Томе, који су невидљивом

руком били узети из разних крајева света и донети у Јерусалим на облацима. Чувши од Јована Богослова о кончини Богомајке, која је требала да наступи, апостоли су ушли и, видевши Владичицу, поклонили јој се као смирене слуге и добили од ње кротки и љубазни поздрав и Богоматерњи благослов. Заједно са апостолима, Богомајци су дошли и други ученици, као: св. Павле, Дионисије Аеропагит, Јеротеј и Тимотеј. Када су сви били у молитви

и псалмопојању, видљиво се отворио врх зграде, и небеска светлост је обасјала све присутне. Сам Господ, сишавши са неба са мноштвом ангела, поздрављив је, као Син, Пречисту Матер Своју, која је лежала на одру с небеском радошћу и приневши на Своје божанствене руке њену пресвету душу, вазнео ју је са Собом на небо. У том истом часу Мајка Господња се мирно преставила, као да је заспала танким и слатким сном и пречасно лице њено је засијало нетрулежном светлошћу, а из непорочног и пречистог тела, као из божанственог сасуда, исходило је небеско благоухање и изливала су се безбројна ис-

цељења болеснима. Апостоли су, уз духовне песме, изнели сандук Богомајке, испред кога је св. Јован Богослов носио урмину гранчицу, коју је Архангел донео из раја, и сви су ишли до места погребња, које је, по њеном завештању, био Гетисмански врт. За време шетње се чуло анђелско појање у ваздуху и десила су се нова чуда. Слуге нечистивих Јудејских првосвештеника и старешина и Јудејски свештеник Атоније дрзнули су се због, злобе према Господу Исусу Христу, да преврну сандук Матере Његове, и били су кажњени: први слепоћом, а други одсецањем руку; али, поверовавши у Господа и призвавши милосрђе Његове Мајке, истог тог тренутка су се исцелили. Стигавши у Гетисманију, апостоли су са молитвама, псалмопојањем и поклонима погребли богопријатно тело Мајке Господа и Учитеља свога и остали су ту до трећег дана. Тог дана се изненада појавио и апостол Тома, доведен силом Божијом, такође на облаку и, сазнавши о погребњу Матере Божије, туговао је што се није удостојио да види њено успење и што се није поклатио светом и блаженом њеном телу. Апостоли, за утеху Томи, одлучише да отворе сандук Богоневестин и, откривши га, не нађоше у њему њено пречисто тело, већ само погребне покриваче. У недоумици и тузи, када су истог тог дана увече сели за трпезу, одједном им се јавила Мајка Божија у ваздуху, у небеској слави, окружена светим анђелима, и казала им: „Радујте се, ја ћу бити са вама у све дане. Божанствени апостоли су се уверили, и уверили су целу Цркву, да је Мајка Божија, Пресвета Марија, три дана по своме представљењу, богољепно уздигнута из гроба и заједно са телом узнета у Небеско Царство Сином њеним и Богом, Господом Исусом Христом.

И заиста, Пресвета Мајка Божија, по сопственим својим речима, није нас оставила ни по одласку у надземаљско насеље Божије. Она као Небеска Царица и Владичица, по вољи Сина и Бога свога, влада у свету, чува Свету Цркву Христову и показује безбројна чуда свога богоматерњег милосрђа. Она је целог хришћанског рода спасење, и свима земнороднима верно прибежиште, покров и весеље. Богу нашем слава у векове векова. Амин.

С руског Р.Б.

СПОМЕН СВЕТИХ ТРИЈУ ЖЕНА

Епископ Монемвасиски Павле испрча о овим светим женама следеће. Још као мирјанин, казиваше он, ја бејах послан на Исток ради скупљања царског данка. Путем наиђох на пустињски манастир и зажелех да свратим у њега. Игуман са црнорисцима изађе ми на сусрет, и пошто се поздрависмо седосмо у манастирском дворишту, у коме се налазаше добро уређен воћњак. И ми видесмо где на воћке слећу птице, одломљују гранчице са воћем и одлећу брзо. Ја упитах игумана: Зашто ове птице не једу воће него га односе са сломљеним гранчицама? - Игуман одговори: Ево већ је једанаеста година како те птице стално то раде. - А ја, вели Павле, као подстакнут Богом, рекох: Сигурно се негде у оближњим горама налазе свети људи или жене који о Богу живе, па им по Божијем наређењу ове птице носе воће. - Док ја то говорих, долете гавран и одломи грану са плодом. Ја онда предложих игуману да пођемо за њим. И ми пођосмо за гавраном који леђаше пред нама са плодом; и узлетевши на брдо, он се спусти на земљу и положи грану. А када се ми приближисмо к њему, гавран поново узе грану и полете у кланац дубок као провалија, одакле затим излете али без гране. Тада и ми приђосмо над ту провалију, и бацисмо камен доле. Утом изненада допре отуда глас до нас: Ако сте хришћани, не убијајте нас. - Ми упитасмо: А ко сте ви? - Они одговорише: Ако хоћете да нас видите, баците нам три одеће, јер смо жене наге; и онда идите поред горе и наћићете уску стазу, која ће вас и привести к нама.

Када то чусмо, одмах три монаха од братије који су нас пратили скидоше своје расе, омоташе их око камења па бацисше доле; а ми се спустисмо с горе, нађосмо мали и тесан пут, као што нам би речено, по коме се једва могло ићи, и стигосмо до урвине у којој обитаваху три свете жене. Када нас угледаше, оне нам се поклонисше до земље, па сатворивши молитву седосмо: једна од њих седе, а друге две осташе стојећи. Тада игуман упита ону што је седела: Одакле си, госпођо и мати, и како си дошла у овакво место? - Она одговори: Ја сам, оче,

из Цариграда, где сам имала супруга царевог дворјанина. Али он умре млад, и ја остадох удовица у својих двадесет и нешто више година, оплакујући и своје удовиштво и то што нисам имала деце. После пак неколико дана један велможа, чувши за мене, посла слуге своје желећи да ме силом узме к себи, и слуге упорно захтеваху да ја одмах идем код њиховог господина. Тада се ја помолих госпуду моме Исусу Христу, да ме избави од тог насилника који хоће да ми упропасти и душу и тело. И онда рекох слугама тим: Господо моја, зар ви мислите да ја не бих с радошћу пошла к вашем госпудину, који је тако знаменит? Али ових дана патим од страшне болести женске, и из мене стално иде крв. Стога причекајте док се излечим од болести и очистим, па ћу онда са радошћу поћи к вашем госпудину. Чувши то, слуге одоше говорећи: Добро, господин наш чекаће те до четрдесет дана.

Пошто они одоше, ја пустих на слободу све своје робове и робине обдаривши их златом, само оставих ове две што их видите овде, и сву своју имовину раздадох сиротињи. Затим призвах к себи једног христољубивог рођака мог, и заклек га тешком заклетвом да распрода моје спахилуке, и моју кућу, па да добијени но-

вац раздаде ништима. Одмах после тога ја ноћу узех са собом ове две робине моје, а сада сестре моје, па седох са њима на лађу, и упућиване Богом дођосмо на ово место; и ево, ово је већ једанаеста година како не видесмо човека, осим вас данас. Што се наше одеће тиче, она се после годину дана подера, и спаде с нас.

Игуман је упита: Откуда, госпођо моја, добијате храну? Света жена одговори: добар и човекољубив Бог наш, који је људе своје у пустињи хранио четрдесет година, шаље храну и нама, недостојним слушкињама Својим. По Његовом божанском промислу, птице нам свакодневно доносе воћа несравњено више него што нам треба. ПреблагИ Господ такође и покрива нас наге, и греје нас благодаћу Својом, те се ни зими не бојимо мраза ни лети жеге, и живимо као у рају, непрестано славећи Свету Тројицу.

Слушајући све то и дивећи се, игуман јој рече: Ако допустиш, госпођо, ја ћу једног од братије послати у манастир по храну, да се заједно поткрепимо. - Но света жена одговори: Оче, боље нареди да дође свештеник и одслужи овде Свету Литургију, да се причистимо Пречистим Тајнама Христовим, јер откако изиђосмо из града, не удостојисмо се примити Свете Тајне.

Игуман одмах посла монахе у манастир по свештеника и храну. Свештеник дође, одслужи Свету Литургију и причести Пречистим Тајнама прво саму госпођу, па онда и њене робине. После тога пошто и оне с нама једоше, казује епископ Павле, света госпођа рече игуману: Молим твоју светост, оче, остани овде три дана. - Игуман пристаде. Тада устаде та блажена жена, помоли се усрдно Господу, и престави се. А ми је са сузама опојасмо и сахранисмо. Сутрадан друга жена, помоливши се, престави се мирно; а трећег дана и трећа такође. И пошто их сахранисмо, вратисмо се у манастир, славећи Христа Бога који у светима Својим чини дивна знамења и чудеса. Њему приличи част и поклоњење заувек. Амин.

*Из Житија Светијих
за септембар*

О НЕОПРОСТИВОМ ГРЕХУ

Неопростиви грех је хула на Духа Светога, како је рекао сам Господ: И ако ко каже реч на Сина човечјег, опростиће му се; али који рече на Духа Светога, неће му се опростити ни на овој свету ни на оној (Матеј 12,32).

Свети оци испосници, разликовали су три врсте неопростивог греха:

Прва врста је свесно противљење истини. Тај грех су учинили фарисеји и књижници који су се упорно противили Христу. Зато је о њима речено у Светом писму: Ви се стално противите Духу Светоме (Дела ап. 7,51).

Господ Христос је јавно чинио чудеса и било је јасно да "Бог обитава у Њему" (I Јов. 4,15). Али фарисеји су Га клеветали да Он та чудеса чини магијски "помоћу Велзевула..." (Мат. 12,34).

Та упорност и тврдоглавост фарисеја довела је до највећег греха богоубиства, када су распели Богочовека Христа на крст.

Друга врста тешкога греха је очајање које води у самоубиство.

Ми знамо да је Бог Љубав (I Јов. 4,8). То значи да ни један грех не може надвладати Божју са милост. Искрено покајање, то су увек отворена врата повратка Богу. Само Сатана, у својој тврдоглавости, неће да се врати Богу кроз та врата. Зато су демони већ умрли и "другом мрћу" (Откр. 2,11; 20,14). Прво самоубиство извршио је, дакле, архангело Деница који је постао Сатана (противник).

Слично се дешава и са човеком који пада у очајање и изврши самоубиство. То је човек који је изгубио чак и смисао за самоочување. Он жели да уништи самог себе, уместо да се окрене Господу љубави и живота вечног. Грех самоубиство је највећи кукавичлук, малодушност и непокајивост.

Трећу врсту тешкога греха описао је савремени испосник Георгије Затворник, као "лажно поуздање у милост Божју не мењајући свој нечист и неокајан живот". Овај тип грешника, уствари, пориче праведни суд Божји. Он себе лажно теши говорећи у себи: "Ма, Бог је милостив. Шта Га брига за моје грехе?! Бог ће то опростити. - Он опрашта свакоме, па ће и мени. Нека проповедници покушавају да нас

уплаше, али Бог је шири од тих плашитеља. Он је - Бог љубави." Или додаје лажну утеху: "Ја ћу се покајати касније, у старости." И тако он настави да води свој грешни живот без порављења, без покајања. А смрт му дође изненада кад није припремљен за покајање.

У Светом Писму јасно стоји: "И неће у Царство небеско ући ништа нечисто" (Откр. 21,27).

Тачно је да је Бог љубав, али Он је такође и огањ који прождире (Јевр. 12, 29). Огањ божанске љубави и пријатан за оне праведнике који су примили у своје срце, за живота на земљи, топлоту божанске љубави. А тај исти огањ Љубави, који ће букнути из Тела Христовог о Његовом Другом доласку према свима људима, биће неподносив и непријатан за грешнике чије срце је пуно ледене мржње на Бога и Богочовека Христа.

Ако неко каже: "Бог јесте љубав, али Он је неправедан", или каже: "Бог је праведан, али без љубави", и у једном и у другом случају то је клевета против Бога, што је највећа лаж против Бога. Стога и очајник самоубица и непокајиви грешник завршавају једнако: духовним бродоломом.

Orthodoks Life бр. 5/83

О ИЗБОРУ АПОСТОЛА

Људи воле и траже друштво и сарадњу бољих од себе, или бар равних себи: неук - мудријега, прост - школованог, сиромашан - имућнијег, имућан - Богатијега, незнатан - знатнијега, угледан - славнијега и тако даље.

А како је поступио Бог, када је као човек сишао на Земљу? Кога је Он изабрао за своје ученике и сараднике?

1. Господ за своје ученике није хтео да изабере учене људе, чији је горди ум био замрачен људском философијом. Није хтео ни богате, чије је срце било огрубело и упрљано пороцима богатства. Није ни хтео људе знаменитог рода, поносити на своје порекло и углед у друштву. Он је изабрао прости, сиромашне и незнатне људе, од којих је далеко била учевњачка гордост, богаташко разметање и великашка сујета; људе простодушне, али искрено побожне.

2. Изабрао је људе који су живот проводили веома оскудно, у даноноћном труду и напору око обезбеђења најпотребнијега за живот.

Где он тражи и налази овакве људе?

Он их не тражи по раскошним палатама нити на трговима и многољудним улицама великих градова, већ на обалама Генисаретског језера, крају за који је речено да се налази у тами (Иса. 9,2; Мат. 4,15-16), заосталом у људској просвети и материјалној култури, али где су људи својим простим животом били ближи Богу.

Зашто је Господ овако поступио?

Прво, зато да би се на њима показала очигледнија сила и деловања Духа Светога и Његови дарови: мудрост, речитост, језика, духовне снаге и храбрости, чудотворења итд.; друго, што су они за мисионарску службу били подеснији од учених, богатих и знатних: спремнији да се одазову Божјем делу у свету.

Угледајмо се на свете апостоле својим животом, нарочито на њихову смиреност, простодушност, побожност и послушност вољи Божјој, да би смо се и ми удостојили небеских добара, која је Бог њима подарио.

МАЈКА ЈЕ ГОДИНАМА ЧЕКАЛА

Војници су се враћали. Долазили су раскаљаним друмовима, који су их некада одвели у туђину. Промицала је група за групом. Људи су се здравили, распитивали један за друге, радовали се. У селу Причиновићима, тамо код Прњавора, на друм изишло и старо и младо. И стара Сока Јолић изишла је да сачека ратнике. Са њима ће доћи и њен првенац, њен Живадин и братић Јанко. Спремила им је чисто рухо и оплела чарапе да се пресвуку уморни од дугог пута и ратовања.

- Виде ли где мог Живадина? - питала је старица војнике у пролазу. Они су се правили да не чују њене речи, и поздрављајући је узгред, пролазили мимо њене тарабе.

- Отишао је са Јанком, они ће се заједно вратити? - опет ће стара Сока.

Војници су настављали пут. Сваки је хтио своје дому.

Али тога дана Живадин и Јанко нису стигли. Нису се вратили ни сутра, ни преко сутра, никада више. А старица је сваког јутра извиривала из тарабе, излазила на друм и кошчату старачку руку стављала изнад чела, погледајући неће ли се отуд из даљине појавити и њена деца. Остале мајке су се радовале, само је она чекала и чекала. Зле слутње почеле су да муче њену душу. У дуге новембарске вечери, она се узајамно тешила са својом снајом, чије су очи биле црвене и поднадуле од суза.

- Да подранимо ујутру, - храбрила је она себе и обраћала се снаји, - можда ће стићи...

- Многи се још нису вратили...

Зло време. Новембарско јутро тешко је свануло. Хладна магла притисла широка поља, која су остала неузорана. Даждило је. У суседовој кући славио се празник повратка. Паја Матић се вратио из рата.

- Да одемо, најо, до Паје, можда ће он нешто знати да нам каже?...

- Да одемо, ћери...

И две жене, мајка и снаја, придржавајући једна другу, бојаљиво су ушле у суседову кућу која је сијала од радости.

Кад су ушле унутра, све је намах заћутало. Селаци су болно погледали у Пају, чије се лице наједном изменило и постало тужно и озбиљно. Он је старици имао нешто да каже, нешто страшно, нешто велико и плашило се тога. А две жене, са злим слутњама у души, немо су гледале у њега и нису умеле ништа да проговоре. Паја је пришао старици, пољубио је у руку и прошапутао:

- Помаже Бог, најо.

- Добро нам дошао, сине...

И настао је мучан тајац.

- А мој Живадин?

- Остао је на Кајмакчалану...

Усахле очи старице као да су се наједном угасиле. А снаја је само јукнула, и као да је сишла са ума од ове страшне истине, истрчала у двориште. Њен јук очајнички се разлегао у ово тужно новембарско јутро.

А Паја је из своје војничке торбе извадио један мали свежањ и пружио старици, која од бола није могла више ни да плаче. Она је само зурала и није знала шта се збива око ње. Паја је одвезао знојаву војничку мараму и отворио за вежљај.

- Ево, најо, ово је остало иза Живадина. Био је најбољи међу нама. Није сам. Многи другови пали су са њим. Тамо су остали најбољи наши јунаци.

Бол је сломио мајку, пред којом су лежали ратни трофеји њеног мртвог сина, њеног првенца, њеног домаћина.

*

Дани су пролазили, људи су престали да помињу рат, мачванска поља опет се зеленила и на врелом сунцу падали снопови златнога класја. Села су обновљена, подигнуте нове куће.

Само стара Сока Јолић није могла да заборави свог сина.

Минуле су дуге године, али је она сваког јутра провиривала кроз тарабе, дизала своју кошчату руку изнад чела и гледала низ друм, неће ли се отуд, из даљине ипак појавити њен син...

М. Шанић

СВ. ЛАВ О ХРИСТУ

Свети Лав Велики је био православни папа у првој половини 5. века (од 440 - 461. године) Био је веома образован човек снажнога карактера. Њега је уплашио дивљи вођа Хуна Атила, који је заслугом папе Лава поштедео Рим од плачкања. Његов "томос" био је главни предлогачак за решење христолошких спорова на Четвртном васељенском сабору у Халкидону 451. године. Ту је јасно указао да је Христова личност једна једина, то је личност вечног Сина Божијег који има две природе: божанску природу од Свога Оца Небеског и човечанску природу коју је усвојио рођењем од Пресвете Своје Метере - Деве Марије.

У својој беседи на Рождество Христово, св. Лав је између осталог рекао: нема више туге, јер се родио Спаситељ Живота, који нам је даровао весеље бесмртности. Нека се радује праведник, јер ће добити награду; а нека се радује и грешник јер му је понуђен опроштај.

Човечанска природа Христа, је без греха, пошто се Његово беспримерно рођење није десило по грешној жељи тела, него чудом Светог Духа. Избрана је царствена дева из рода Давидова која је зачала Свети Плод, Сина Божијег, више душом него својим телом. Зачеће од Светог Духа не нарушава целомудрије и девичанство Маријино. Тако је Син Божији, ради искупљења човека од вечне смрти Сам постао Човек, стичући нову човечанску природу, али тиме не губећи Своју вечну божанску природу. Тако се својства обеју природа неповређено спајају и прожимају у једној истој личности Господа Христа. Он је прави Бог и прави човек у Лицу Исуса Христа јединог посредника између Бога и људи. Он је, после Ваплоћења, могао да умре као Човек, али да васкрсне као Бог.

Ж. М. П. 1/1987

ПУЦКОВА СЛАВА

... Све је било спремно, као и раније, сви су били ту, сем тате, цео дан су очекивали госте, а нарочито домаћин, - али гостију још нема!... Били су јутрос стари млекација и пекар, свратила газдарица и неке комшинке, а по подне доћи ће теча Јовица, тетка Нада и остала родбина. Али, нема чика Пере, Веље и тетка Зорке, татиних другова и пријатеља - па ни тате. Нема тате, нема друштва, песме и весела. Ни Цигана више нема, ни татине старе песме: "Радо, Радо, бела Радо..."

Сви су они и многи други отишли изненада у рат, страдали и заробљени, а потом отерани као робље у даљину и туђину. Остале су жене и деца, разорени домови, растурене породице, угашена многа огњишта, опустеле вароши, села и читави крајеви.

Дан је лагано одмицао. Пуцко је жељно очекивао госте, Цица гладила жито и ређала колаче, а мама сетно гледала кроз прозор у суре облаке. Ситна јесења киша сипи и бистре водене капљице откидају се са стреје, сливајући се танким млазевима низ стрму празну улицу.

- Ти, мамо, опет плачеш! - приљуби се Цица уз мајку и поче да је теши.

- Немој, мамо, не ваља се! - приђе јој и Пуцко. - Слава нам је...

- Мислиш на татицу? - упиљи се Цица.

- Тако, нешто, дође ми... - збуну се жена и обриса сузне очи.

- Е, татице, татице! - уздахну Цица. - Где ли си нам сад и шта радиш?

- Славу слави! - одговори свечано Пуцко. - Знаш шта нам попа јутрос у цркви рече.

"Сваки Србин славу слави!"

***

Тога дана, тамо у туђини - у жицама, прослављао је свечар своју славу и рођендан у највећој беди и невољи - као роб у ропству.

У војничком шињелу и похабаном оделу, јадан и гладан, бедног изгледа и мутног погледа, молио се Богу и свом

светитељу некадашњи командант - као бројка међу нумерама Кгф. 5152.

Под овим жигом игуман Василије, старешина манастира Горњака, служио је службу Божију уз пратњу црквеног хора и појаца. Испод ведрога неба или у дрвеној бараци - свуда где је Бог, молио се, смерно и достојанствено Свевишњем за спас робља и поробљеног отечества.

"Побједнују пјесан појучше..." - чуо се слаб глас игумана.

"Осана во вишњих..." - запева одабрани хор Богу у славу, врагу за инат.

Сакупљен поробљени народ, измучен и изнурен, прекрсти се побожно и искрено крстом православља. Као сенке бивших људи и мумије некад силне војске, официр "Јуначке легије" подигоше главу небу и запевахе божанску песму - с вером у Бога и васкрснуће. Бледи игуман скрушено клече пред дрвени крст, погну главу и ућута, подносећи с народом све муке и патње - бодљикаву жицу као трнов венац.

"Све у славу Бога ... и народа свога!"

Мутни и ниски облаци, пепељасте боје, промицали су и журили тамо далеко - ка плавом Дунаву, односећи безбројне поздраве заробљеника у најлепшу цветну земљу - пуну сунца и жарке љубави.

Чежња, туга и бол огледали су се на потамњелим лицима старих ратника, живи скелети њихали су се на нестабилним ногама, а из дубоких очних дупљи блудео је поглед ка небу - у тмурне облаке. Гледајући у њих, а занесен побожном песмом и мирисом тамјана, створи се визија пред очима свечара. У његовој уобразиљи стварале су се и пројектовала слике на валима облака: свога дома, миле љубе и дечице, црквица на пропланку из града ... - Ено мале Цице и Пуцка с колачком и свећом...

- Господине потпуковниче, - трже га поручник Пера из тог сањарења, - све је у бараци припремљено.

- Добро, Перо, сад ћемо док се служба сврши.

И кад јаки басови хора загрмеше и завршише последњу строфу: "Оче наш ... но избави нас од лукаваго!" - прекрсти се побожни народ, прошапута "Амин" и лагано се после службе разиђе.

У дрвеној бараци 102 све је било спремно за ову свачаност, благодарећи верном и вредном ађутанту Пери и осталим друговима свечара. Свештеници су без одобрења дали славску свећицу, игуман Васа кришом набавио стакленце вина за прелив, друг Пеца спремио жито од прекрупe, а домаћин уместо колача изнео парченце црног хлеба од свог следовања.

"Хлеб наш насушни..."

Дође и свештеник са домаћином, гости су пристизали из малог дрвеног града, али нема официра и другова из бараке слављеника. Они су још сабајле, уместо на службу божју отишли у кухињу да љуште кромпир, репу и шаргарепу за "царску супу" - по јеловнику. Мало унижавајући посао за више официре, бивше банове и министре, - али то захтева "цар организма", а немачке власти немају ништа против тога. Шта више препоручују тај спорт и многе друге у интересу хигијене и здравља заробљеника.

Дакле, сви на послу, сем свечара. Дежурни бараке контролише и прозива по списку:

- Пуковник Богичевић, Но...

Децембра 1914. године један српски одред ојкрије њеј мађарских војника у рову, који се предају и положе оружије.

- Да ли би хтео да их сирељаш? - ујиша официр једног свој војника да би га ойробоа. Војник зачуђено одговори:

- Марко од Прилеја никад није убио јоа разоружаног војника.

- Ја, - одазива се стари артиљеријски пуковник и погну седу главу над "ванглом".

- То је јунак с Куманова! - шапну Коча - Наш стари ветеран.

- Вала, кад може овај старац од 70 година, и што кажеш наш стари ветеран ... - рече Сајче и насмеја људе.

Кад се граја и рај смири, дежурни настави:

- Потпуковник ... бр 5152.

- Слава му! - одговори духовити ча-Добра.

- Слава му! - прихвати грлати Ера и остала дружина, па настави љуштење кромпира уз пратњу музике с радија.

У то време отпоче у бараца славски обред. Присутни са свештеником и домаћином приђоше застртом сточићу у дну баракe, на коме је стајало знамење и чамов крст. Отац Василије скиде шајкачу, прекрсти се и обуче одежду од шаторског крила, ађутант Пера распали кадионицу у некој лименој кутијици и свечар запали воштану свећу.

"Миром Господу помолимсја... " отпоче молитва.

Облаци су и даље јурили - тамо далеко... а хладна јесења киша отпоче да ромиња, као да заплака. Кроз прозор и сумаглицу назирала се само висока осматрачница с оружаном стражарем и сплетом бодљикавих жица, а у дрвеној тамној бараца цаклила се на столу славска свећница и осветљавала дечије сличице - Цице и Пуцка. Изнад свећа и кољива, у типини међу служњима, окрећу парченце хлеба тужни свечар и игуман Горњака.

"Христос по среди нас!" - пресече свештеник колач и пољуби.

"Јест, и будет!" - одговара дрхтавим гласом стари војник и сузама прели свој славски колач и потамнелу медаљу "Милоша Обилића".

У очима старих ратника и јунака заблиста суза. Свесни своје зле судбине и беде, сетише се некадашње силе и славе. Однесоше их мисли њиховом дому и домовини, њиховом крају и завичају. Сину им у памети Куманово и Кајмакчалан, Албанија и Романија... А после свих ратова и борби, победа и пропасти - ропски ланци.

- Ово је најстрашније, најцрње! - уздахну потпуковник Ђирић, јунак с Карађорђевог звездом.

- Ето, за родитељима стегох срце и сузе не пустих, а сад ми се саме отеше, - правдао се слављеник.

- Страшни дани! - климну главом игуман. - Али Бог је добар, помоћи ће нам.

"Ко славу слави, томе и помаже!"

***

Ускоро, кад прође и тај благодан, дође слављенику као утеха дуго и драго писмо о Пуцковој слави. Писала је Рада и татина Цица, а при дну сузом покапаних редова додао је мали шврћа својеручно и мало љутито: "Дођи, тато, већ једном! - поздрав твој син Пуцко.

Пролазе дани ... месеци ... године.

"Земља стење, а небеса ћуте!"

Свештар А. Ђорђевић

Један официр рече свом посылном: "Ако би се десило да погинем у борби, немој ме остављати овде. Пренеси моје тело у Крагујевац и дај га мојој сујрузи да га тамо сахрани". И догоди се, заиста, да овај официр погине. Посилни заштражи дозволу да пренесе тело, али не доби. И поред тога, он увече уириши тело свога погинулог сирељашине на леђа и пренесе у Крагујевац. После три дана и три ноћи пешачења, донесе га и предаде његовој сујрузи. Кад се враћаше био је врло сирого кажњен. На све што он мирно одговори: - Сад ме можеш и сирељаш. Ја сам извршио наређење и аманет свога сирељашине. Кад умрем, могу тамо мирно изаћи пред њега.

О СВОЈСТВИМА ПРАВОГ СЛЕДБЕНИКА ХРИСТОВОГ

Бити хришћанин значи бити следбеник Христов, а то ће рећи ићи стопама Христовим, живети и радити како је Он живео и радио за време свога живота на Земљи као савршен човек.

Данашње Свето Еванђеље говори о својствима правог следбеника Христовог. Од свога следбеника Господ Исус захтева ова својства:

1. Да Га јавно исповеда пред људима без обзира шта ће му људи на то рећи. Ако га због тога почну исмевати, вређати, или гонити, благо њему, јер ће велику награду примити на небу (Мат. 5,11-12).

2. Да Га љуби више него своје родитеље или децу. Родитељи рађају човека за овај привремени живот, за муку, а Бог - за вечни живот, за славу. Родитељи и деца особито у време гоњења, могу бити велика сметња за спасење, могу човека одвраћати од Христа, а то значи од спасења, и на тај начин, иако најближи домаћи, постати непријатељи његови (Мат. 10,36). У том случају кад има да бира између љубави према Богу и љубави према родитељима и деци, прави следбеник Христов треба да се определи за љубав према Богу, да би, спасавајући себе, уз помоћ Божју, спасао и своје. Поступи ли другачије, он осуђује на пропаст и себе и своје.

3. Да по примеру Христовом, узме крст свој и иде за Њим. Јер правог следбеника Христовог у овом свету чекају патња и страдања (Мат. 10,17-18,22; Јов. 16,33; 15,19-21; 17,14; II Тим. 3,12; Дела ап. 14,22; I Јов. 3,13 итд.). И то не само спољашње, од људи и злих духова (Еф. 6,11-13), него у унутрашње, од грешних жеља и страсти, својствених "старом човеку" (Еф. 4,22; Гал. 5,17). Патњама и страдањима искушава се и челичи љубав према Богу.

Правог следбеника Христовог, ако истраје на путу који је на крштењу изабрао, очекује стоструко већа награда и у поређењу са оним што је полазећи за Христом оставио, или што је због Христа претрпео (Мат. 19,27-29).

Не заборавимо никада ова својства правог следбеника Христовог и старајмо се да их стекнемо и у животу очувамо, јер смо се на то обавезали, кад смо у Цркву Христову приликом крштења ступили.

М.К.

О БЛАЖЕНСТВИМА

Свето Јеванђеље приповједа како се Господ Исус Христос једанпут, видевши много народа, попео на гору, и тамо почео да поучава своје ученике овим речима: *Блажени сиромашни духом јер је њихово царство небеско; Блажени који плачу, јер ће се ушћешити; Блажени крошци, јер ће наслиједити земљу; Блажени гладни и жедни правде, јер ће се наситити; Блажени милостиви јер ће бити помиловани; Блажени чисти срцем, јер ће Бога видјети; Блажени мирошорци, јер ће се синови Божији назвати; Блажени прогнани правде ради; јер је њихово Царство небеско. Блажени сине који вас срамоте и прогоне и лажући говоре против вас свакојаке рђаве ријечи због мене. Радујте се и веселите се, јер је велика њаша награда на небесима* (Матеј 5,3-12).

Како је чудно Христово учење! Како је оно другачије од учења свијета! Погледајте браћо, кога Господ наш назива блаженим! Назива блаженим не богаташе, нити уважене и славне у овом свету и по мерилима овога света, већ сиромашне духом: Блажени су, каже Он, сиромашни духом. Назива блаженим не оне који се веселе и ликују, већ оне који плачу: Блажени који плачу. Назива блаженим не горде и моћне, већ кротке: Блажени кротки. Назива блаженим не оне који воле да много једу и пију и ненасити траже и желе блага земаљска, већ оне који су гладни и жедни правде: Блажени гладни и жедни правде. Назива блаженим не властољубиве, немилосрдне и осветољубиве већ милостиве: Блажени милостиви. Назива блаженим не оне који изазивају свађе и владају над другима као побједници и освајачи већ мирошорци: Блажени мирошорци. Назива блаженим не оне који по сваку цену остају у части, благостању и слави, чак и ако руше правду и газећи своју савест, већ прогнане правде ради: Блажени прогнани правде ради. На крају назива блаженим оне које се подвргавају

бешчашћу, срамоћењу и свакојаким невољама ради имена Христовог и уопште за благочешће: Блажени сте кад вас срамоте и прогоне и лажући говоре против вас свакојаке рђаве ријечи, због мене. Како је вама чудно и противно схватању свето учење Христово! Али зар може бити другачије? Зар хришћанин треба да има оне особине којима се хвале синови овога века? Зар он треба да иде широким путем, који је себи прокрчио свет? Не. Хришћанину је показан други пут - узак, тесан. Уђите, рекао је Христос, на уска врата (Матеј 7,13). Хришћанин треба свим силама да се труди да буде чист, духован, бестрасан. Он се светим крштењем поново родио, родио се од Бога, а не од света. Због тога је дужан и да живи за Бога, а не за свет. За спасење душе, а не за угађање телу. Његово је назначење небески живот, у Богу са Христом. Наше живљење је на небесима (Филип. 3,20), говори апостол.

Кажете да је то учење страшно? Тешко је да не живимо онако како нам се хоће. Тешко је ускраћивати себи оно што је пријатно и приморавати себе да трпимо оно што је непријатно. Слажем се са вама, браћо. Али, бирамо једно од овога: или срећа овде, или срећа тамо, или пријатан временски живот, или пријатан вечни живот. Господ нам даје страдања, али не без утехе и лишава нас краткотрајних ововремених наслада, да би нам даровао вечне насладе. А каква су овдашња задовољства? Телесна, греховна. И да ли трају дуго? Само један минут, и све ишчезава. А тамо? Тамо су задовољства чиста, света, божанствена и не трају само један минут, или један час, један дан, једну годину или сто, или хиљаду година - већ целу вечност. На таква нас задовољства Господ призива. Он обећава свим његовим подвижницима, који држе Његово учење - различита задовољства и блага. Сиромашнима Он обећава Царство Небеско. Јер је њихово, каже, Царство Небеско. Онима који плачу

обећава утеху: јер ће се утешити. Кроткима - да наследе земљу: јер ће наследити земљу. Гладнима и жеднима правде - наситиће: јер ће се наситити. Милостивима - помиловање: јер ће бити помиловани. Чисти срцем - гледање Бога: јер ће Бога видјети. Миротворцима - име и достојанство Синова Божијих: јер ће се Синови Божији назвати. Прогоњенима правде ради - Царство Небеско: јер је њихово Царство Небеско. Срамоћеним и прогоњеним за Христа - радост и велику награду на небесима: радујте се и веселите се, јер је велика плата ваша на небесима.

Ево, браћо, колике и какве награде нам је Господ обећао ако испунимо његово учење о блаженствима... Потрудимо се као хришћани да испунимо божанствено учење Христово, ради нашег сопственог блаженства. Јер је Господ рекао: Блажени су они који слушају ријеч Божју и држе је (Лука 11,28).

Ж.М.П.

Једном друћом приликом рече Авва Арсеније Авви Александру: кад завршиш са њрућем (за кошарице), дођи да једеш са мном. Ако ти пак дођу љосци, једи с њима. Авва Александар рађаше нормално и доста прилично. Кад дође време (јела) имађаше још њрућа и желећи да се држи речи старчеве ошћа да заврши са њим. А кад виде Авва Арсеније да је закаснио, руча, смјрајући да вероватно има љосице. Кад ипак Авва Александар заврши увече, оде старцу. Он га ушћина: је си ли имао љосице? Одговори: нисам. Рече онда: како онда да не дођеш? А он рече: зашто ишћо си ми рекао да завршиш са њрућем, па држећи се њвоје речи не дођох јер шек сад заврших. Дивљаше се старец његовој шачности па ће му рећи: Једи ишћо ѡре, како би у миру и молишћу ѡвоју мођао чинишћи и воде ишћи. Иначе шћело ће ти брзо онемоћашћи.

МЕД

Шта је мед? Мед је слатка, густо-течна, сирупаста или кристаласта материја, бле-дожуте до тамномрке боје, специфичног укуса и мириса, коју производе пчеле медарице од нектара, цветног праха сакупљеног са цветова биљака, од медне росе са лишћа четинара и листопадних дрвећа или од слатких сокова плодова неких биљака.

Према постојећим прописима назив *мед* може да носи само чист производ пчела. Уколико је произведен од пчела прихрањиваних шећером или другим слатким материјама не може се стављати у промет као природни мед, већ мора да носи ознаку "шећерни мед". Карамелисани производи слични меду, и мед који садржи више од 22% воде или 5% сахарозе такође треба да буду другачије означени.

Састав меда

Природни пчелињи мед просечно садржи: 20-21% воде, 75-80% шећера (углавном моносахарида - грозђаног шећера, гликозе и воћног шећера, фруктозе - 71-76%), а у мањој мери и репин шећер, сахарозу - до 4%, затим нешећерне материје до 7,5%, па минералне материје, витамине, ферменте, азотне материје (беланчевинасте и небеланчевинасте), органске, неорганске и везане киселине, алкалоиде, мирисне и бојене материје.

Од витамина у меду су најзаступљенији: B₁ (тиамин), B₂ (рибофлавин), B₃ (пантотенска киселина), B₁₂ (фолна киселина), B₆ (пиридоксин), X (биотин), K (фолихинон), Ц (аскорбинска киселина), E (токоферол), каротин (провитамин A), ПП (никотинска киселина) и др.

Од минералних материја мед садржи баш оне које су неопходне за животне функције организма (елементе и микроелементе): алуминијум, бор, гвожђе, јод, калијум, калцијум, силицијум, магнезијум, манган, бакар, никл, калај, олово, сумпор, хром, цинк и др.

Од фермената у меду се налазе: дијастаза, инвертаза, каталаза, пироксидаза, липаза и др.

Од киселина у меду су посебно присутне: мравља, сирћетна, јабучна, лимунска, ћилибарна, и изванредан број аминокиселина.

*Из књиге
"Лечење пчелињим
производима"*

РАЗВОЈ ПЧЕЛАРСТВА У СРЕДЊЕВЕКОВНОЈ СРБИЈИ

... Дошавши у нове пределе Срби не само да задржавају понето пчеларско занимање него га још више развијају. Значајан развој пчеларства у Србији почиње преласком Срба у хришћанство. Њихово пак коначно крштење у другој половини деветог века, уследило је

када су Словени добили своје писмо и чули проповед Јеванђеља на свом језику. Тада је потреба за пчелињим воском била веома велика. Паљење воштаних свећа вршено је свуда у виду приношења на жртву, као невино тело. Свеће су се палиле не само приликом црквених и кућних слава, већ и код богослужења по црквама и манастирима. Због изразите потребе за воском уследило је многобројно подизање пчелињака по црквеним и манастирским имањима, под руководством свештених лица и калуђера. Манастири су били расадни-

ци пчеларства а Српска православна црква била је његова заштитница.

Друштвено уређење у средњовековној Србији било је слично уређењу других држава Европе. У најраније време међу Србима знатну улогу играло је родовско племство. Стварањем државе расте значај и улога племства, а тиме се и његова права проширују и племство заједно са члановима побочне гране династије сачињава више племство (властела, велможе, промијари). У ниже племство спадају ратници - војник и властеличић. Насупрот властели постојало је неплемићко становништво звано себри у које су спадали земљорадници и сточари. Међу себрима било је највише мерапаха (парици) који су лично били слободни, али су у привредном погледу били потчињени владару, властели или цркви. Пчелари нису били обавезни да обрађују земљу, али су били дужни да раде на властелинским пчелињацима.

Вилем Тирски, историчар и државник из XII века прошао је 1166. године кроз Србију за коју каже да обилује у крујној и ситној ситици, млеку, сиру, меду, меду и воску. Приказивање српских земаља као богатијих крајева са пчелињим производима догодило се истје године када је Стефан Немања дошао на српски престо, стварајући темеље једне славне прошлости средњовековне Србије, под ујравом династије Немањића.

Краљевска и манастирска властела су поседовала велике "уљанике" са кошницама званним "улишта". Кошнице су биле под надзором искусних пчелара. Поред пчелара сељака, пчеларством су се бавили и краљевска властела и црквени великодостојници, који су уједно били и највећи земљопоседници у држави.

Хроничари из времена трећег крсташког рата бележе да је Стефан Немања са својом властелом свечано у Нишу дочекао немачког цара Фридриха I Барбаросу, при његовом проласку кроз Србију те га са војском и пратећом свитом угостио вином и медовином, као знаком посебне пажње. У Лондонском музеју се чува документ-уговор о проласку Фридриха I преко Србије. Стефан Немања је тај документ потписао, а цар Фридрих I је ставио отисак прста, што указује да је био неписмен.

Из часописа „Пчелар“

СИРОМАШТВО ЈЕ БОЉЕ ОД БОГАТСТВА

Шта је боље браћо: богатство или сиромаштво? Зачуђује вас то питање? Рећи ћете: "Зар је ту уопште потребно расуђивање. Па ко то не схвата на сопственом искуству не увиђа да је богатство срећа, а сиромаштво - несрећа људска. Богаташ не зна ни за какве недостатке, свега има довољно, он нема горких животних брига, јер је спокојан, весео, а и поштован; сви га воле и уважавају. А сиромаш? Он је несрећно биће. Стално је у бригаама и радовима и због тих свакодневних недостатака који га раздиру - он је увек у патњи и тузи и још га сви занемарују. Он је - презрен човек. Како се може упоредити богатство са сиромаштвом?"

Добро, у реду. Али шта каже Христос? Тешко богатима (Лук. 6, 24). Како је тешко богатима ући у Царство Божије (Мат. 10, 23). Иди, рекао је једном богаташу, продај све што имаш и подај сиромашнима (Мат. 19, 21). Па и један од апостола говори: Ходите сад богаташи, плачите и ридајте због невоља својих које долазе (Јак. 5, 1). Чујете ли шта реч Божија каже о богатима? А о сиромашнима каже супротно. Исус Христос, насупротив богатима сиромаше назива блаженим (Лука 6, 20). Апостол Јаков осуђује богаташе за презирање сиромашних (Јак. 2, 6). Киме се, уосталом прославила сиротиња? Самим Господом, јер он није имао где главу законити (Лука 9, 58). Најбољи од апостола све време апостолства је провео у труду и напору, у гладовању и жеђи, у зими и голоотињи (2. Кор. 11, 27).

Чини се, дакле, да је сиромаштво боље од богатства. Да. Ако расуђујемо хришћански, то је управо тако. Богаташ је срећан и сиромаш несрећан само овде у овом животу, на земљи. А какав нам је овај живот? За хришћане је бољи онај други, вечни живот. Важно је значи бити срећан тамо, а не овде. Ко је срећнији тамо: богаташ или убоги Лазар? Богаташ - у паклу, а Лазар - у наручју Авраамовом (Лука 16; 22,23).

Ево нам одговора на питање да ли је боље богатство или сиромаштво. Боље је сиромаштво и сиромашни су срећнији од богатих. Зашто је то тако? Богатство као да проузрокује несрећу. Тачније, не богатство већ људи који га поседују. Било је богаташа којима богатство није сметало да буду праведници. Богат је био Аврам али му је богатство служило за примане и збрињавање путника (Пост. 18). Богат је био

Јов, али је он био око слепима, нога хромима, отац немоћнима (Јов. 29; 14,15). Били су, видите, и богаташи свети и праведни, но, да ли је много таквих? Зар не бива чешће другачије? Управо је то беда што се човек не уме правилно

служити богатством, већ га употребљава као средство за слободан и разуздан живот? Богатство му углавном служи за угађање телу и својим страстима. Кажите: ко живи раскошно и сјајно ако не богаташи? Где је раскош и удовољавање свим прохтевима и жељама ако не код богатих? Где је разметање и претерано уређивање и дотеривање ако не код њих? Где забаве, гозбе, сва чулна задовољства, ако не такође код богатих? Где је пусто траћење времена ако не код њих? Веселе, забаве, разоноде ... Које је својствена охолост, гордост и презирање других, ако не највише богатима? Ако је то тако (а већином јесте) онда - шта је то? Хришћански начин живота? Има ли ту места за богомислије, молитву, љубав према Богу и ближњима? Не заборавља ли се ту на вечни живот и царство

небеско? Неће ли за такве људе бити страشان час смртни, јер о њему уопште не мисле, потпуно су га изагнали из сећања. Шта ако се деси да већ овде на земљи изгубе богатство, осиромаше? А то се заиста може десити, и дешава се. Али је још и срећан такав богаташ, кога Господ посети том, наизглед, горком милошћу. Срећан је ако буде разумео ту бригу и уразумљивање Божије, ако се освести, схвати таштину богатства и пролазне славе и ако се обрати ка богатству благодати Божије и задобијању спасења своје душе. А ако се догоди другачије? Ако из богатства, из овдашњег покоја и славе - право пређе тамо где и познати јеванђелски богаташ, шта онда? Шта ако и њему буде речено: Сјети се, да си ти примио добра своја у животу своме (Лука 16, 25).

Како је горко то и помислити! Како ће бити страшно тада се сетити прошлог живота, узалудног, телесног богатства, краткотрајног и бесмисленог весеља!

Видите ли куда човека одводи богатство и каква је судбина богатих? Рећи ћете да је кривица у самим људима, а не њиховом богатству. Тачно је то, али богатство даје повод човеку да заборави, и он заборавља своје назначење и своје хришћанске обавезе; богатство нам служи да хранимо и распаљујемо у себи наше порочне наклоности и страсти. А често је богатство - што можда не виде људи, али је знано за Сведитељег Бога - безакона својина стицана неправедно. У сваком случају богатство је опасна ствар. Не говори узалуд света Реч Божија не на корист богатства и не на радост богатима.

Сасвим је друга ствар са сиромаштвом. Јесте тешко и горко бити сиромашан, али нам је такав цео наш садашњи живот. Нисмо ми овде дошли на весеље и радост. Радост нам је одређена за други свет и живот, а овде нас очекују жалости, беде и нужде. Сиромаси обично немају те пороке као богати. Да ли су му доступни раскош и разметање када он понекад нема ни да поједе и једва да има шта да обуче? Да ли има разне прохтеве када му често недостаје и оно најнеопходније? Хоће ли му пасти на ум весеља када је он постојано у тузи и бригама због недостатака? Да ли ће икад моћи да испразно проводи време, када мора тешким радом да стиче за себе да се прехрани? Будући удаљен од порока таквим својим положајем, зар не може лакше ставити себе у бољи положај и кад је у питању његова душа и будући

О СЛУЖЕЊУ ДВА ГОСПОДАРА

живот? Зар он није ближи оном стању какво тражи од нас света хришћанска вера? Зар се он неће чешће сећати Бога, обраћати му се молитвом и надати се у помоћ његову? Зар неће лакше поднети све несреће и беде које нас сналазе? Да ли ће му и сама смрт бити уопште тако страшна када он нема шта с тугом да оставља? А шта га после смрти очекује? Зар не она блажена судбина и вечна утеха у наручју Авраамовом (Лука 16; 22,25) чега је удостојен убоги Лазар?

После овога, треба да размисли и богаташи и сиромаси. Први о томе како да се избеде од несреће која им прети у вечности, а други - како да буду достојни будућег блаженства које их очекује. Пазите на себе богаташи: не преуносите се својим богатством, не уздајте се у богатство несигурно, него у Бога живог (I Тим. 6, 17). Не дајте да вам срце прионе за богатство (Пс. 62, 10) - нека оно постоји ради вас, а не ви ради њега. Памтите да није безопасно бити богат, да су многи богати хришћани ради спасења душе добровољно остављали све и одавали се трпљењу и сиромаштву. Уздржавајте се од неправедног имања, а и праведно употребљавајте не на удовољавање својим прохтевима, на весела и светска наслађивања, већ на неопходне потребе, корисне и свете, у славу Божију и на помоћ својој браћи која немају - уопште, користите се богатством разумно и богоугодно, да вас у будућем животу не би задесила судбина несрећног богаташа, него да бисте ради доброг и светог употребљавања дарова Божијих, земаљских блага, задобили вечно благо на небу (Мат. 6, 20).

А ви, сиромаси, благосиљајте Бога због своје судбине. Господ вас је поставио на најнепосреднији пут ка Царству Небеском; потрудите се да себе сачувате на том путу. Не тугујте, не рођите због свог положаја, покорите се вољи Промислителя Бога, уздајте се на Његову неизмерну благост и у сваком случају очекујте од Њега утеху и помоћ, живите од поштеног рада и не завидите туђем богатству, да се не бисте после садашњих беда повратили и вечном мучењу, уместо да због трпљења и мука задобијете оно место блаженог покоја и сладости у коме пребива из Јеванђеља познат - убоги Лазар.

Ево општег правила богаташима и сиромасима, правила мудрих и искусних хришћана: богаташи, не везујте се за своје богатство; сиромаси: не желите богатства. Господе, који све уређиваш ка нашем спасењу, слава Теби!

С руског Р. Б.

Живот човеков на Земљи јесте служење једног од два господара: Богу или свету.

Пошто смо чули речи Господње у данашњем светом Јеванђељу, да нико не може једновремено служити и задовољити оба господара, треба сваки од нас да нас да запита себе: кога господара ја служим, свет или Бога?

Свећ

Под светом треба разумети, на првом месту, тело а после - сва она материјална добра која овај свет пружа човеку на уживање.

Тело

Оно је слуга душе. Правилан однос између душе и тела је кад тело служи души. Чим оно од слуге постане господар и своју вољу поче да намеће души, наступа поремећај са тешким последицама за душу. Као кад неко, да би сачувао хаљину, излаже тело своје непогодама. Шта је драгоценије: тело или хаљина? Зато је Господ рекао да се не бринемо сувише за тело своје. Јер ко се сувише брине за тело своје, тај осуђује на смрт душу своју (Рим. 8,13). "Ко сеје у тело своје, од тела ће пожњети погibaо (душе) а ко сеје у дух, од духа ће пожњети живот вечни" (Гал. 6,8).

Свећ

Сва блага овога света су, према оцени најбогатијег и најмудријег цара у историји, ништавило, таштина и мука духу (Пропов. гл. 2). Ништавило и таштина зато што је све краткотрајно пролазно. "Пролази обличје овога света" (I Кор. 7, 31). Мука духу зато што су сва овоземаљска блага уствари похота телесна, похота очију и гордост очију, а све то не долази од Бога већ од света (I Јов. 2, 16); Отуда човеку, његовој души, ништа не користи и да сав свет стекне, јер ништа од свих његових добара не носи са собом у вечни живот (Мат. 16, 26).

Свет је непријатељ Богу а тим самим и души човековој. Отуда ко је у пријатељству са светом, а то значи ко угађа свом телу, повлађује његовим страстима, неразумно ужива овоземаљска блага, живи расклашно и дружи се са неваљалим љу-

дима - тај је у непријатељству са Богом и са душом својом (Јак. 4, 4). Зато љубљени ученик Христов саветује: "Не љубите света ни што је на свету", јер, "свет у злу живи" (I Јов. 2, 15; 5, 19). Ко љуби свет, тај нема у себи љубав Оца небеског (2, 15).

Причали су ојей о ави Арсенију како је касно у субоји уочи недеље остављао сунце иза себе и исиружао своје руке к небу молећи се све дойле док му сунце не би ојей обасјало лице, и ѿек је онда седао.

Хришћани нису од овога света. На светом крштењу ми смо се одрекли света и духа његовог и определили за Царство Христово (I Кор. 2, 12). Од часа ступања у Цркву Христову за нас је свет распет, а то значи мртав, и ми смо распети односно мртви за свет (Гал. 6, 14). Одонда нисмо дужни да живимо по обичајима света него по еванђелском закону Христовом.

И тако - служба телу и свету доноси човеку вечну погибију.

Боћ

Насупрот свету, пролазном и ништавном, стоји Бог као највише, непролазно Добро. Служење Богу доноси човеку период времених и вечна блага.

Времена блага: благовремена киша, усеви у пољу, изобиљан берихет, мир, здравље, победа над непријатељима, благослов Божији и успех у сваком послу (III Мојс. 26, 3-10; V Мојс. 28, 1-13)

Вечна блага: радост и блаженство какво око не виде, ухо не чу и срце не пожеље (I Кор. 2, 9).

Пошто смо ми још од крштења свога изабрали да ћемо служити Богу, служимо Му свим бићем својим, истрајно и са љубављу, да бисмо се удостојили оних блага која је Он одискона припремио онима који Њега љубе и Њему служе, то јест живе по Његовој вољи.

о. М.П.

ПРИЧА СТАРЦА ЈАНИЋИЈА

Било је то давно, у једној северној касоби. Под белом летњом месечином сабрали се људи на разговор у башти старца Јанићија. После многих речи о разним дневним и лаким стварима, усудише се два младића да ставе свом домаћину једно важно питање. Старац Јанићије дуго оклеваше и ћутаху. Најзад кад сви радознано навалише на њ, он поче да прича:

Питате, ме, децо како сам ја постао побожан, или правилније, како сам ја поверовао у Христа. Ви сте млади, и одувек ме знате као човека побожна и богомољна, но ја памтим себе и другачијег. У моме младићком добу ја сам мало са висине, готово са презрењем, гледао на мајку моју, која је била велика богомољка. У то време ја сам читао многе стране књиге, нарочито француске. Кад год би ме мајка позвала у цркву, на молитву или на причест, ја сам одбијао са презривим осмехом. И док се она, старица, молила Богу у цркви, ја сам седео дома и читао разблудне романе француске. Са сузама у очима мајка ме је благо укоревала за вршавајући своје укоре речима: "Кајаћеш се, синко, те твоје књиге неће те одвести срећи!"

О мудра мајко моја, како си ми истину пророковао! Што сам више читао, све сам више осећао неку жеђ за нечим неодређеним. И црна туга свијала се као змија око мога срца. Једног дана рече ми забринута мајка:

- Хајде, прочитај и мени нешто из тих књига, да чујем и видим чиме ти то храниш душу своју.

- Не смем, мајко, одговорих ја стидљиво. Није ово за тебе. Ти си... овај... стара жена.

Мајка уздахну дубоко, поћута па рече:

- Све што ти мени не смеш да прочиташ, синко, то није од добра...

Устани, да идемо мало у поље, да се мало прошеташ и освежиш чистим ваздухом. Ах, мени тужној!

И невољно ја пођем с мајком. Имали смо једну своју њиву, прилично удаљену од вароши. Жега је била велика, и ја почнем осећати жеђ. Нисам марио за раз-

говор са мајком. Једва сам чекао да се одвојим од ње, и да продужим читање књиге, коју сам носио у џепу. А у том часу у џепу ми је била књига Бонапарта и жене. Тог дана притисла ме беше туга мимо све друге дане, а уз то и још несносна жеђ. Мисли о самоубиству непрестано су ми се ројиле у памети. Најзад рекох мајци, готово грубо, нека она иде да гледа њиву, а ја ћу да легнем у хлад, да бих мало олакшао муке од жеђи. Тек што се бедна моја мајка удаљила од мене, ја извучем књигу из џепа, легнем у хлад, и почнем нервозно читати. Но убрзо ме савлада сан и ја заспах. И видех, господо, у сну оно што је мој цео живот обрнуло и што је мене учинило побожним. Сањам и видим себе залуталог у некој пустињи без човека, без дрвета и, што је главно, без трага воде. А жеђ ме ужасно стегла, тако да сам почео из свега гласа да вичем за помоћ и да ридам, сав обхрван неизмерним страхом. Ехо мога гласа враћао се мени као неко церакање. "То је неки зли дух, који ми се смеје". Таква мисао севну ми у глави и то ме још више ужаснуло. Ја престанем да вичем, но оно церакање продужи се све јасније и све ужасније. У том се почеше неке сенке купити око мене, и ја чух неки велики жагор. Ја повиках: "О људи, дајте ми само једну кап воде!" На то дође као одговор неко језовито и громко церакање из најближе моје близине, и један страшан глас: "Сад ћеш пити са реке, али не воду него пламен!" Ја клонух и изгубих свест... У томе неко ме ухвати за руку и усправи. "Ти си жедан, момче, хајде да те напојим". И у једном тренутку ми се обресмо пред читавим стројем многобројних чесама, из којих је истицала вода јаким млазевима.

Прва чесма, пред коју стадосмо, беше висока као обелиск, од једног једноставног црног камена. На њој беше написано: Чесма фараонска.

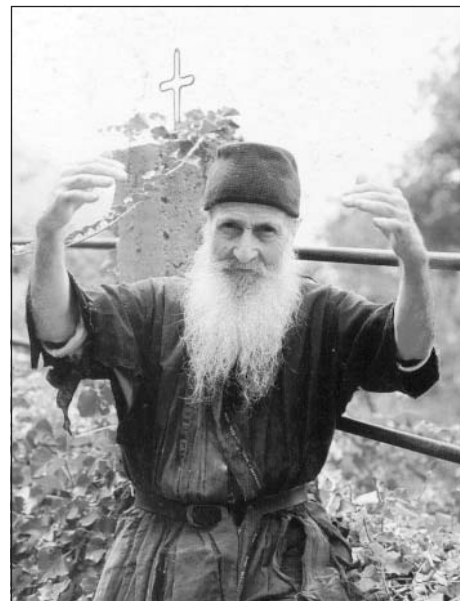
- Ако можеш, пиј! - рече ми непознати вођ.

Ја се жудно нагех да пијем, али се одмах тргох, вода је смрдела на стрвину, на неку грозну животињску стрвину.

Онда ме вођ брзо ухвати за руку и доведе пред другу чесму. Она беше широка као нека кула и сазидана изванредно лепо од дивних цигала. На чесми беше написано: Чесма содомаска.

- Ако можеш, пиј! рече ми вођ.

Ја се жудно нагех да пијем, али се брзо тргох натраг. Јер то не беше вода него нека гадна црна смола, чији мирис безмало ме онесвести.

Онда ме вођ ухвати за руку и доведе пред трећу чесму. Ова беше озидаана од белог мермера, и имађаше много стубова унаоколо. На њој беше написано: Чесма јелинска.

- Ако можеш, пиј - рече ми вођ.

Ја се жудно нагех да пијем, али се брзо тргох назад. Јер то не беше вода него нека течност бела као млеко и страшно одвратна по укусу. Ја узех мало од те течности у уста, али брзо повратих. Онда ме вођ брзо ухвати за руку и доведе пред четврту чесму. Ова беше сливена од гвожђа. На њој беше написано: Чесма римска.

- Ако можеш, пиј! - рече ми вођ.

Ја се жудно нагех да пијем, али се брзо тргох назад. Јер то не беше вода него нека црвена течност. "Крв!" Узвикнух ја и тргох се назад.

Онда ме вођ ухвати за руку и доведе пред пету чесму која се зваше: Чесма Иродова; па оред шесту, која се зваше: Чесма Неронова; па пред седму, која се зваше: Чесма лицемера; па пред осму, која се зваше: Чесма књижевника; па пред девету, која се зваше: Чесма Наполеонова; па пред десету, која се зваше: Чесма гордост; па пред једанаесту која се зваше: Чесма прељубе; па пред дванаесту која се зваше: Чесма свађе; па на тринаесту која се зваше: Чесма непослушности; па пред четрнаесту, која се зваше: Чесма Дарвинова; па пред петнаесту, која се зваше: Чесма Маркова. И тако даље редом, од чесме до чесме, једне са називом неких порока и греха, а друге са називом неких великих грешника, које сам ја у то време сматрао великим људима.

Један предуги низ чесама! Све су оне биле споља врло лепе и привлачне, но течност, која је из њих истицала била је ужасно одвратна, или по мирису или по укусу. А ја ни са једне чесме нисам могао пити, нити своју жеђ утолити. Чини ми се, да је свака та чесма повећавала моју смртоносну жеђ. Уз пут сам приметио, да је око сваке чесме била пешчана пустиња. Вода је свуда шибала млазевима но одмах је понирала у песак без трага. Чудило ме, да поред толике воде-нигде травке, нигде дрвета, нигде зеленила, нигде живота! Покушавао сам више пута, да свога непознатог вођу упитам о томе, и о другом којечему, но кад год бих ја дигао поглед да му видим лице он је окретао лице у страну. И тако му ја никако не могах сагледати лице.

Најзад клонух, изнемогао на руке вођине, те се не сећам, како и куда ме је он даље водио. Када дођох к себи, спазих пред собом једну скромну чесму, израђену од дрвета у виду крста. Из ње је истицала бујна вода, чиста као кристал. На чесми је писало: Чесма Воде Живе. Унаоколо је било красно дрвеће, цветне пољане и зелене ливаде. На све стране виделе су се многе красне птице, које су мирно певале.

- Ако хоћеш пиј!- рече ми вођ.

Ја се нагнух да пијем, и пих, пих тако дуго, да ме вођ трже за руку и рече:

- За сада доста!

Ја се усправих и осетих нови живот у себи. Никад у веку нисам пио тако слатке воде. Хтедох се опет нагнути да још пијем, али ми вођ не допусти, на моју велику жалост. И рече ми:

- Света Милост доста ти је данас дала, други пут ће бити више. И трже ме од животворне и слатке воде.

- Како ћу ја други пут наћи ову чесму без вође?- упитам.

- Ето ти вође!- рече ми мој сапутник и показа једну књигу, на којој је као сунчаним зрацима било написано: Свето Писмо.

У том поче се мој вођ удаљавати од мене. Ја га стадох молити да ме не напушта, но на то ми он рече:

- Па ти си мене први напустио! Кад се поправиш и удостојиш, опет ћу ти доћи.

Ја сав задрхтах. И једва промуцах:

- Ко си ти, реци ми молим ти се?

- Ја сам твој Ангел Чувар, слуга Свете Милости.

- Ангел Чувар! О томе ми је некада моја драга мајка говорила. Ја потрчах за њим и викнух:

- Молим ти се, покажи ми бар лице твоје!

Но он побеже одговарајући ми јасно и оштро реч по реч:

- Ниси сад достојан да видиш лице моје. Сувише си пио са оних Проклетих вода. не могу да поднесем мирис твој. Ако се очистиш и удостојиш ја ћу ти опет доћи и ти ћеш видети лице моје.

Ја јукнух од бола. У том се пробудих. Моја мајка седла је покрај мене и - плакала.

Заплаках се и ја горко и прегорко, па кад добих даха и ја завиках из гласа:

- О мајко, слатка мајко! Сад разумем: због твојих суза ја сам видео оно што сам видео. Мајко драга, опрости! И хвала ти, света мајко моја, великомученице, што си ме данас поново родила сузама твојим.

При томе старац Јанићије заплака, и изазва сузе у очима свих присутних.

- Од тада и због тога, децо моја, ја сам постао овакав каквог ме ви знате, - заврши своју причу старац Јанићије.

Ејиској Николај

МОЛИТВА ИСУСУ ХРИСТУ

Још док је Христос ходао по Самарији и Јудеји, слепи су викали: "Сине Давидов, помилуј ме!" И добијали су вид.

И касније, хришћани су призивали најсветије име Исуса Христа, у облику молитве: Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј ме грешнога!" У тој краткој молитви, хришћанин исповеда богочовечанско достојанство Исуса Христа, као и своје покајање пред Њим.

Ако у речи те кратке молитве ставимо веру покајаног разбојника и искрено покајање оног евангелског цариника, онда ова "молитва Исусу" има велико преображајно дејство у нама.

Моћ ове молитве није у многобројном понављању имена "Исус", него у живој жељи да, кроз духовну љубав, уђемо у лични однос са Христом Исусом, Богом и Спаситељем нашим.

Молитва Исусу нарочито, помаже кад нас нападају нечисте помисли, јер се демони боје имена Исуса Христа, као ватре!

Св. Јован Златоусти препоручио је свима вернима да се непрестано моле: "Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј нас!" И присилите ум ваш на такво молење до смрти, јер ова молитва исказује велики напор; јер само уска врата и тесан пут води у живот, и само подвижници улазе у њега (Матеј 7:14, 11-12). "Дакле, молим вас, вели св. Јован Златоусти, ову молитву никад не напуштајте, било да ходате или нешто друго радите, непрестано у срцу говорите: Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј нас!"

Тако, непрестано држи у памћењу име Господа Исуса, да би се оно сјединило са твојим срцем"

Блажени Августин је рекао: молитва без расејаности највећа је добродетел хришћанска. Ничим се демони тако не разголе као молитвом. Зашто они све чине, да човека удаље од молитве, и унесу расејаност мисли у душу његову за време молитве. Неке су оце гледали на молитви како сијају као огњени стубови. Када се блажени Јосиф молио Богу, са уздициним рукама, његови су ђаци светлили као десет свећа. Дошао младић духовнику и пожалио се на друга који га је увредио. Био је ђри њом ђун жалосни и ђнева. Рече му духовник: иди у своју собу, па се моли Богу за ѡг који те је увредио. Послуша младић и оде у своју собу на молитву. Молио се дуго и дуго за њепријатеља свога, док га најзад не крође сваки ђнев, и он осеић велики мир и радосић у души.

О ВЕЛИКОЈ ВЕРИ ЈЕДНОГ НЕЗНАБОШЦА

Многи од нас мисле да само хришћани могу имати велику веру у Бога, веру у моћ и милост Његову, па се зато као са неке висине односе према иновернима, поготову незнабошцима. Али се често догађа да многи иноверни, па чак и незнабожац, има већу веру од многих хришћана. Ово потврђује одељак светог Еванђеља, које сте данас чули.

Вера у Бога није привилегија само хришћана. На земаљској кугли живе многобројни народи, који се између себе разликују по боји коже, говору, начину живота, обичајима, али ниједан од њих није без вере у божанство и без верских обреда или култа. Народи који су лишени натприродног откривења, а то ће рећи начина на који је Бог открио Себе људима, долазе до сазнања о Богу једним делом преко своје унутрашње природе, а другим - преко спољашње природе.

1. Савест - унутрашњи орган богопознања. Приликом створења првог човека, Бог је у његову духовну природу, у душу, усадио савест, као нарочити орган или способност за познавање Бога, за разумевање Његове воље и разликовања добра од зла. Помоћу тога органа незнабошци, и без спољашњег откривења Божјег без спољашњег закона, чине оно што закон Божији тражи од човека. По речима светог Апостола Павла, они тиме показују да је оно што закон Божији захтева од људи урезано у срцима њиховим (Римљ. 2, 14-15). Истина, тај унутрашњи закон, кога је Бог усадио у духовну природу човекову, може, услед греха, да потамни, јер грех прља и замрачује душу; али он остаје у души и може поново да заблиста. Савест, грехом помрачена и успаван, може да се пробуди и продужи улогу човекова саветника и учитеља кроз живот. А то значи да и људи који су заборавили Бога и удаљили се од Њега могу једног дана да се врате Богу.

2. Видљива природа - спољашње средство богопознавања. Казивање савести о Богу допуњује васколика видљива природа. "небеса показују славу Божију, и

свод небески објављује дела руку Његових". Ову славу Божију дан саопштава дану, и ноћ казује ноћи, тако да се она, без речи и гласа проноси с краја на крај света. И "нема језика, нити има говора (људског) где се не би чуо глас њихов. По свој Земљи иде казивање њихово и речи њихове на крај васељене" (Псал. 19, 1-4; 89, 5). По речима највећих светских научника - природњака, видљива природа је велика књига у којој је прст Божији на свакој страници записао своје Име. Ма коју страницу да погледаш на њој ћеш наћи записано име Божије. Највећи немачки филозоф, који се убраја у највеће умове света, рекао је: "Звездано небо нада мном и морални закон у мени говоре ми да постоји Бог, њихов Творац". А по речима руског научника Ломоносова, "Бог је роду људском дао две књиге. У једној је показао своју величину, а у другој - своју вољу. Прва је - овај видљиви свет, а друга је - Свето писмо" или Откривење.

Многи незнабошци имају већу веру од многих хришћана. Ово потврђује данашње свето Еванђеље. Капетан незнабожац имао је већу веру у Господа Исуса него огромна већина Јевреја, којима је Богу говорила, поред унутрашње свести и видљиве природе, још и она друга књига - Свето писмо. Зато ће се, по речи Господњој, Царство Божије пре дати незнабошцима, који су без Светог писма (или божанског Откривења) верују у Бога и управљају се по закону Његовом, него хришћани, који се називају синовима Божијим, а не живе по Његовој светој вољи.

Греси незнабожаца на суду Божјем блаже ће се судити, као слугу који не познају Закон Божији, а строжије хришћанима јер они знају добро Закон Божији.

Потрудимо се неуморно да наша вера буде већа него што је вера незнабожаца, а са овим и наш живот да буде бољи него њихов.

Ж. М. П.

СВЕТИ ОЦИ О САСТРАДАЊУ

У 4. веку беше неки игуман у манастиру Кападокије, који је био украшен свим врлинама, а нарочито милошћу према сиротима. У оближњем манастиру био је празник на који је био позван игуман са његовим монасима. Он није хтео ићи тамо, али је у сну чуо глас: "Иди на празник, али пошаљи своје монахе пре тебе, а сам иди за њима издалека."

На путу монаси су видели човека који је лежао сав у крви. Он им је са сузама у очима испричао: "Био сам болестан, овде ме је напала љута звер. Немам никог да ме однесе у село". Монаси му одговорише: "Ми идемо пешке, не можемо за тебе ништа урадити јер немамо с нама магарца". Рекавши то, они су га оставили на путу.

Мало затим наиђе игуман и угледа несрећника где лежи и уздише. Сазнавши о узроку његове невоље, игуман га је запитио: "Не прођоше ли овуда, малочас, пре мене неки монаси и зар те нису видели"? Неволник је одговорио: "Они су застали и питали шта ми је. Али су отишли рекавши: "Ми идемо пешке и не можемо ти ништа помоћи". Игуман му је казао: "Ако можеш, пробај да се дигнеш и да идемо полако." Болесник је одговорио: "Не могу да се дигнем". На то му је игуман рекао: "У том случају ја ћу те, с Божјом помоћу, довући на леђима до села". А онај је почео да га одвраћа: "Оче, како ти сам можеш мене носити! Далеко је до села". Игуман ће на то: "Жив је Бог мој! Нећу те оставити!"

Кад је подигао овог болесника на плећа, игуман је осетио велики терет. Касније му било лакше. Најзад није осећао никакав терет. Игуман се чудило томе, онда се окренуо и видео да нема никога на леђима. Тада је чуо глас: "Ти се стално молиш за монахе своје, да би се и они удостојили живота вечног, али твоја су дела добра, а њихова нису. Ако хоћеш да твоја жеља буде услышена, убеди и њих да поступају као и ти. Ја сам праведни Судија и свакоме ћу дати по делима његовим".

Ж. М. П.

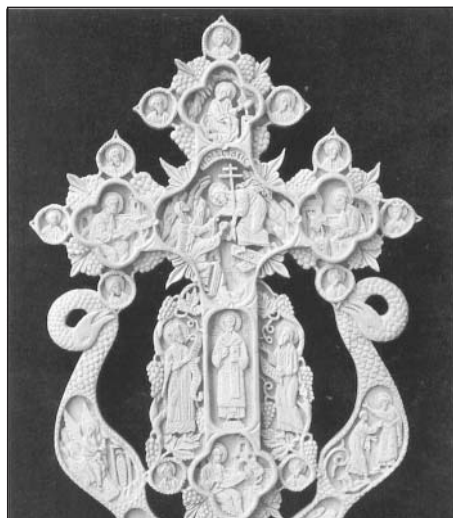
О ЗНАКУ СИНА ЧОВЕЧИЈЕГ

Господ је рекао да ће се показати знак Сина Човечијег на небу (Мат. 24, 30). Какав је то знак? То је, браћо, крст, који ће се појавити на небу кад по други пут дође на земљу Господ Исус Христос. Али и пре тог последњег дана показивао се на небу крст неколико пута и о томе ћемо сада говорити.

Када је владао Грчки цар Константин била је веома јака аријева јерес и још је много било незнабожаца, али седмог маја пре подне појавио се на небу у Јерусалиму знак крста, који је био велики и простирао се од Голготе до Јелеонске горе, блистао је јаче од сунца, као да је састављен од многих звезда, а био је тако леп, да људи нису хтели одвојити очи од њега. Сви Јерусалимски становници оставили су своје радове, изишли на улице и ужаснути и радосни сагледали дивно знамење. После тога сви, и стари и млади, и мужеви и жене са малом децом, и младићи и девојке, и путници и дошљаци, и хришћани и нехришћани, са великим узбуђењем и топлином душе отишли су у цркву и из свег гласа као једним устима славили Господа Исуса Христа Јединог родног Сина Божијег. Јеретици и незнабошци видели су у појави крста Христову божанску силу и славу, те су тиме били посрамљени и збуњени. Сваки је се тим знамењем могао уверити да је хришћанска вера права, истинита и богоугодна, те су тада многи Јудејци и незнабошци поверовали у Христа Спаситеља, покајали се за своје грехе и примили св. крштење, те су славили, вели се, Христа Бога нашег, који је као Син Божји једносуштан и савечан Оцу и Св. Духу.

Ето, браћо, видели сте да је се крст показивао и пре другог доласка Праведног Судије и то у Јерусалиму за владе цара Константина, прво зато да покаже да је хришћанска вера права, истинита и божанска, друго зато да нехришћане и јеретике посрами и изобличи и напоследку да многе од заблуда спасе и доведе Христу.

Какву поуку за себе можемо узети одавде? Прво ову да када је наша вера права, истинита и богоугодна, онда је не треба држати онако просто, него искрено и свом душом, тако да нас ни варања, ни претње, ни муке, ни смрт не могу нетерати да је се стидимо и одричемо. Друга поука се састоји у томе, да се сетимо да Бог жели да се сви људи спасу и дођу у познање истине (I Тим. 2, 4), јер због по-

јаве крста, као што сте чули, многи су Јудејци и незнабошци поверовали у Христа и примили св. тајну крштења. Најзад, из ове небеске појаве извучимо и ову поуку за себе, да не заборавимо да ће се крст појавити на небу још једаред, када се затресе сав твар и небеске силе се покрену и када "нам се свима ваља јавити на суду Христовом, да примимо сваки што је који у телу учинио, или добро или зло" (II Кор. 5, 10). Знајући пак то, сећајмо се увек праведног суда Божјег, који ће за грешнике бити страшан, и будимо спремни за њега, јер нас томе учи Спаситељ када вели: "Бдите, дакле, јер не знате ни дана ни часа у који ће Син Човечији доћи" (Мат. 25, 13).

о. Викентије

БОРБА ЗА РЕВНОСТ

Руски митрополит Филарет је позвао све богослове, као будуће свештенике, а затим и све вернике у борбу против равнодушности. Он је подсетио хришћане на ону страшну опомену из Откровења: "Знамдела твоја, да ниси ни студен ни врућ. О, да си студен или врућ! Тако, пошто си млак, а ниси ни студен ни врућ, избуљваћу те из уста својих" (Откровење, 3, 15-16). А Свети Јован Кронштатски у своме дневнику "Мој живот у Христу", испољава своју личну немоћ и недостојност. Он као велики пастир и духовник отворено би говорио: од себе самог не очекујем ништа сем греха и грешака, а свако добро или сваку помоћ очекујем само од Бога. Свети Дух непосредно и преко свештеника утиче на људске душе. Од самог рукоположења свештеник добија дар божанске благодати као моћ да најпре самог себе преобрази, а затим да утиче на своју околину. То је немогуће без свакодневног читања Светог писма. Најважније је ово: Никада не заборави своје слабости, свој недостатак духовног познања, и никада се не уздај у своју памет него ослони се на Господа и од њега очекуј сваку помоћ.

Једном је Светог Јована Кронштатског срео један верник, који је видео многа његова чуда, па га је запитао: "Ко си ти да можеш чинити оваква дела?". Отац Јова, зачућен, смилено је одговорио: "Ко сам ја? Ја сам непросветљен и грешан човек који се труди да служи Богу у добру и истини". Ето како је највећи руски пастир овог века јасно дефинисао не само пастирску службу свештеника него и мисионарску делатност сваког верника: да служи Богу у добру и истини.

К. В.

Живела два сћарца у суседству. Имали су брајску љубав међу собом. Па слушајући о свађи међу људима, чудили су се, како то да људи не могу да живе у љубави. Хајде и ми да се завадимо! рекну они један другоме, да би видели, какви су људи у свађи. Сћаве један лонац ђири се, ња један рекне: ово је мој лонац а не твој! Други одговори: није твој него мој. Тако њонове ње речи њо неколико ђири, док ће један рећи: ња кад је твој лонац, ејмо, узми га, нека је твој! И обојица се засмејаше, и продужише живети у брајској љубави не могући никако њојмиши, зашћо се људи свађају око ђиролазних сћвари, кад су браћа, и кад је љубав боља и кориснија од свађе.

НИЈЕ СРЕЋА БИТИ БОГАТ

Богатство је оков, тежак оков за оне који се не умеју користити њим. То је љути и бездушни тиранин, који све оне, који му робују, води пропасти. Али ако хоћемо, ми можемо оборити с престола тешку власт тога тиранина и принудити га да нам се покорава, а не да нам заповеда. На који начин? То ћемо постићи ако будемо свима делили своје богатство. Јер док се оно налази насамом с нама, то оно слично разбојнику у пустињи, причињава нам сваковрсно зло; међутим принудимо ли овога разбојника да дође у људско друштво, тада он већ не може да нам шкоди, јер бива са свих страна обуздан. Не говорим ја да је грех имати богатство али је грех имати га, а не делити сиромашним и рђаво се користити њим. Бог није ништа рђаво створио, већ "све врло добро" (Пост. 1,31), према томе и богатство је само по себи добро, али само тада ако не влада оним ко га поседује и када спасава ближњег од сиромаштва. Као што се ни светлост не би сматрала за добро кад не би прогонила мрак, него га, напротив, још увеличавала, тако и богатство ја не називам богатством ако оно не спасава од сиромаштва, него напротив га умножава. Онај је богат ко нема потребу да узима од других, већ сам помаже другима; међутим ко се труди да узима од других, тај није богат већ сиромаш.

И тако богатство није зло већ ниска наклоност душе, која обраћа богатство у сиромаштво. Такви људи несретнији су од оних, који просе милостињу по улицама; несретнији су од слепих и сакатих. Иако се облаче у светле и свилене хаљине, они су презренији од оних који су обучени у рите. Ступајући гордо на трг они су беднији од оних који се скитају по раскршћу и улазе у дворишта где вапију и моле за милостињу. Ови последњи прослављају Бога и говоре речи милости и мудрости, те зато им и указујемо милостињу, пружамо руку помоћи и никад их не осуђујемо.

А рђави богаташи говоре речи љутње и бездушности; речи о стицању имања и сатанских похота. Стога су они од свих

омражени и свима служе на подсмех. Ако хоћете, обратимо пажњу на саме речи, које изговарају богаташи кад нешто траже, а које сиромаси. Шта говори сиромаш? Он овако говори: "Ко даје милостињу, никада неће осиромашити, јер даје од Божије својине. Бог је човекољубив и даће више". Све су то речи дубоке мудрости, разума и света, и оне те подстичу да мислиш на Господа и изабављају те страха од будућег сиромаштва. Уопште много поучног свако може приметити у речима сиромаша. А какве су речи богаташа? Оне су својствене неразумним животињама. Јер једни расправљају о трпезама, о јелу и сласти и вину; затим о мирисима па оделу и сваковрсним непотребностима. Други опет говоре о камати и залогу, о састављању обвезница на зајам и исплати безбројног мноштва дугова, који потичу још од очева и дедова; затим говоре о одузимању од једног куће, од другог опет целог имања. А шта да кажемо о духовним завештањима, која су писана не мастилом већ крвљу? Предочивши неизбежну опасност или ма шта лажно обећавши онима код којих виде нешто имања, они саветују да се одстрани сви директни наследници који су обично сироти, и уместо њих, записати сами себе за наследнике. Зар то није горе од сваке помаме и свирепости дивљих зверова?

Стога вас опомињем, да избегавамо такво богатство, које је покривено стидом и убиствима, па да стичемо духовно богатство и да тражимо благо на небу. А ко пак поседује ово благо, он је у истини богат и излобилује богатством, па тако он влада свим земаљским и небеским благом. Јер ко хоће да буде сиромаш по речи Божијој томе су свачија врата отворена, јер човеку који ради Бога не тражи никакве добити, сваки ће уделити од оног што има; а ко хоће да стекне неправедно само мало, за њега су свачија врата закључана. Стога да бисмо имали и земаљска и небесна блага, изаберимо бесмртно богатство и благо које не пропада.

Архим. Меленијије

О ПОКАЈАЊУ

Ако земљорадник не чисти њиву од корова, овај ће се тако раширити да неће бити места за пшеницу. Овде њива представља нашу душу, коров је симбол порока, а пшеница је сликовити израз за врлине.

Леност или немар су велики пороци у духовном животу. Ако неко занемари своју телесну болест, он је у смртној опасности. Још опасније је занемарити наше ране на души, јер духовне болести без покајања као река - воде у смрт не само тела, него и у вечну смрт душе.

Зато не смео одлагати покајање за наше грехе, него после сваког нашег греха треба се одмах покајати. Неко ће питати: како? Ево како: Треба душу приклонити пред Господом и скрушено са сузама рећи му: "Господе, опрости моје сажрење! Боже, милостив буди према мени грешном"! Затим треба, по могућности, отићи у цркву, па ако је грех теже природе, исповедити га свештенику. Ако је наш грех био увреда ближњега, онда треба замолити опроштај од увређеног. Значи: Чим се укаљемо треба одмах да се и оперемо. Јер ако је Господ тражио од нас да праштамо своје брату, који се каје, седамдесет пута на дан, онда ће Он, као Бог, опростити и више од седамдесет пута - ако се искрено кајемо.

Ж. М. П. 4/85

ЉУБАВ ПРЕМА МАЈЦИ

Пјер Питоа био је каплар и један од најхрабријих војника Наполеонових. У свима бојевима он је ишао први. Својом неустрашивошћу пао је у очи свима старешинама па и самом Наполеону. У бици код Ваграма, 5. и 6. јула 1809. године он се храбро борио, а потом одједном нестао. Нико није знао куда је отишао. Неко време после нестанка пронађен је и, као бегунац, предат војном суду у Стазбуру, који га осуди на смрт.

Његови другови сажаљевали су га и зачуђено питали: „Забога, Пјер, како си могао тако лако да напустиш борбену линију, ти, тако храбар човек, чије груди красе толика одликовања?" Свима њима он је давао исти одговор: „Не кајем се за оно што сам учинио".

Последња ноћ пред извршењем пресуде наступила је. У поноћ врата ћелије су се отворила. Један официр кроз њих је ушао унутра. То је био Наполеон, али тако преобучен, да га осуђеник није могао познати.

Цар је узео руку осуђенога и са сниходљивошћу почео да му говори:

- Пријатељу, као официр ја сам често био сведок твоје храбрости и често се дивио твојој хладнокрвности. Дошао сам да чујем твоју последњу жељу. Ако имаш шта коме да наручиш, на пример породици, ја ћу радо твоју поруку извршити.

- Намам ништа - гласио је одговор!

- Зар ти нежелиш да свој последњи поздрав упутиш оцу, браћи, сестрама?

- Отац ми је умро и ја немам ни браће ни сестара!

- А имаш ли мајку?

- Ах, не спомињите ми ово име! Ка д га чујем ја сам спреман да заплачем, а Ви добро знате да војник не треба да плаче.

- А зашто не? Ја се на пример не стидим да заплачем кад се сетим своје мајке.

Очи осуђеника засјаше:

- Ах, и Ви такође волите своју мајку! Онда смем све да Вам кажем. Од свега што на овом свету постоји, ја ништа нисам тако волео као своју мајку. Кад сам пошао у војску, она ми је дала свој благослов и рекла ми: Сине, ако ме волиш из-

врши своју дужност према отаџбини. Отада ја сам њене речи увек имао пред очима. Те речи давале су ми снагу да се одржим пред кишом куршума. Мислећи на мајчине речи ја сам гледао смрти у очи и нисам се бојао. Једног дана сам сазнао да ми је мајка тешко болесна. Потражио сам дозволу да је посетим, али ми она није дата. Неколико дана касније сазнао сам да је умрла. Потражио сам дозволу поново, али ми она и по други пут није дата. Више нисам могао да издржим. Унутарња жеља да видим гроб своје миле мајке и уберем цветић са њеног гроба - победила ме је - и ја сам отишао. Пољубио сам мјчин гроб и са њега убрао цвет, који отада увек на срцу носим. Сутра умирем, али се смрти не бојим.

Веома узбуђен оним што је чуо, цар се повукао после неколико утешних речи.

Сутрадан осуђенога су извели из тамнице ради извршења пресуде. Али у том моменту цар стигне на коњу, помилује Пјера и унапреди за официра.

П.П.О.

Када је Авва Арсеније боравио у Канони дође из Рима једна богобојажљива и врло богајна девојка сенајорка, да ја види. Прими је архиепископ Теофило кога она замоли да убеђи сјирца да је прими. он оде к њему и мољаше ја говорехи: ја и ја сенајорка је дошла из Рима и жели да те види. Сјарац међушим не присјајаше да се срећне с њом. Кад јој то би јављено, она нареди да се опреми зајпрежа говорехи: у Божа се надам да ћу ја видети јер нисам дошла човека да видим - постоје и у нашем граду многи људи - нешто сам дошла да видим пророка. Кад пак сјиде до сјарчеве ћелије, ја Божијем промислу сјарац се задеси ван. Кад ја она виде пријиде ногама његовим. Он је гневно поиде и обрати јој се говорехи: Желиш да видиш моје лице, ево ти гледај! Она пак од сјиде не усуди се ни ја погледа. Тада јој сјарац рече: Зар ниси чула за моја дела? То је оно што треба гледајти. како си се усудила на толики љути? Зар не знаш да си ти жена? И да не треба нигде да излазиш? Или можда хоћеш да се вратиш у Рим и да исјричаш другим женама како си видела Арсенија, ја ће пријеворити море у љути за жене које к мени долазе. А она рече: Ако Бог хоће, нећу поустити никога да дође овде. Нешто се моли за мене и увек ме се сећај. А он јој одговори и рече: молим се Богу да избрише сећање на тебе из срца мога. Она пак чуши то ошиде пошрешена. Кад дође у град паде од шуге у грозницу и јави блаженом Теофилу архиепископу да је болесна. Он дошавши к њој мољаше је да му каже шта јој је. Камо среће да нисам ни долазила јер рекох сјарцу: сећај ме се, а он ми одговори: молим се Богу да избрише сећање на тебе из срца мога, и ево, ја умирем од жалоси. Архиепископ јој рече: зар не знаш да си жена и да не пријиде преко жена најда на свеишће? Зашто је сјарац то рекао. А за твоју душу он ће се увек моли. Тако она би излечена од својих помисли и са радошћу се врати своме дому.

О АНТИХРИСТУ

"... ја сам позван да будем добротвор човечанства. Ја ћу дати мир..." говорио је Антихрист. И на Конгресу свих народа, који ће личити на заседање Уједињених нација, он ће патетично поставити питање: "Шта још могу учинити за вас"?

У програму свога покрета Антихрист пише књигу под називом "Отворени пут ка васеленском миру и блаостању" - натпис прожет хришћанским духом делатне љубави и свеобухватне добре воље.

У савременом екуменском покрету постоје три различита схватања:

1) Протестанти су углавном релативисти у својој еклисиологији. зато њихово "јединство у вери" жели само минимум догматскога сагласја међу хришћанима. Они виде јединство хришћана као "конфедерацију вероисповести и секти".

2) Римско схватање екуменизма: римски бискуп треба да има првенство и власт над свима хришћанима у екумени (васељени).

3) Православно схватање екуменизма: услов за јединство вере је прихватање непромењеног учења првих седам васељенских (екуменских) сабора. Православна црква као Тело Христово има своје јединство у Евхаристији, а јерархија је нормални канал непогрешивости (само не и аутоматски, како мисле у Риму, нити случајни, како мисле протестанти).

Верска политика Антихриста биће синкретизам свих религија. Он ће позивати све вернике да престану са старим препиркама око догматике, а лажни пророк и помоћник Антихриста, неки "епископ" Аполоније театрално ће да труби у својој верској "широкогрудности" (уствари равнодушности према Истини), говорећи: "Ја сам исто толико прави православца, и прави протестант, колико и прави католик"!

На крају, Антихрист ће да позове представнике свих вероисповести да сви заједно учествују у богослужењу. За ту сврху он ће саградити "велики царски храм" за уједињење свих култова.

Многи православни верници не разумеју у чему се састоји "екуменизам". Треба рећи да ми не прихватамо релативистички и минималистички екуменизам, који заводи у равно-

душност према истинама вере као да су, тобоже, све вере једнако добре.

Међутим, то не значи да смо ми против развијања добросуседских односа са другим верама, што савремени екуменизам проповеда. Такво понашање код нас православца било је традиционално. Ми нисмо имали инквизицију. Узгред буди речено, наш "први међу једнакима" епископ Новог Рима (Патријарх цариградски) још од 7. века носи титулу "Икуменски", а сваки епископ православни може за себе да каже: "И ја сам Икуменски (васеленски) по ширини своје љубави према целој Цркви и према свима људима у васељени". Тако нешто може да каже и сваки православни хришћанин, да има икуменску (васељенску) ширину љубави.

Ипак, међусобна љубав и љубав према неправославнима не разрешава нас, православне од обавезе љубави према целој Истини. Ми православни допуштамо да Истина постоји делимично у сваком човеку, у свакој религији, али целовита, потпуна Истина постоји једино у Православној саборној Цркви. То релативистички екуменизам не признаје. Зато ми православни треба да разликујемо у овој грчкој речи два изговора: ми јесмо за православни екуменизам, али нисмо за неправославни екуменизам.

Човечанство се припрема за дочек Антихриста не само путем религије (кроз синкретизам), него и политички. Треба само поћи у Лондон или Париз, па видети савремени Вавилон где се мешају сви језици и руше старе традиције... расте тероризам пред којим је влада беспомоћна.

У целом свету је све веће неспокојство, а то је погодно тле за појаву Антихриста, који ће по речима Владимира Соловјева, понудити вештачку, материјалистички рај свима класима човечанства.

Ревносни јеврејски верници, у наше дане, нестрпљиво очекују долазак свога Месије. А Блажени Теофилакт Охридски предсказао је да ће доћи "Погубитељ". Пророк Данило назвао је Антихриста "цар напрасити". Апостол Павле га именује "човек греха". Стога је пораст греха у човечанству најпогоднија припрема за долазак Антихриста.

Весник, 27/85

Причао је Авва Данило да им је говорио Авва Арсеније као неком другом (премда је више него сигурно да се радило о њему): док је неки старац седео у својој ћелији, дође му глас који говораше: изиђи и показашу ти дела људска. Он уставши, изађе. Тада га одведе на једно место и показа му Етиопљанина како сече дрва и како прави велико бreme. Покушавши потом да га понесе и не могаше па наместо да скине са њега, и даље је секао дрва и додавао бремену. Чињаше ово дуго времена. Отишавши мало даље показа му човека који је стајао на бунару, вадио воду из њега и пресипао у шупаљ суд из кога се вода сливала поново у бунар. Онда му глас опет рече: дођи, показашу ти и друго. И виде храм и два човека који сеђаху на коњима и држаху дрво попреко један наспрам другог. Хтели су да уђу на врата, али нису могли због испреченог дрвета. А ни један се не смириваше да унесе дрво за другим. И зато остадоше пред вратима. Ово су они људи, рече му глас, који држе терације правде са гордошћу и који се нису смирили да се исправе и да ходе смиреним путем Христовим. Зато и остају ван царства Божијега. Дрвосеча пак означава човека са многим гресима. Он наместо да се покаје, додаје нова безкоња на грехе своје. Онај што је црпео воду, означава човека, који је истина, чинио добра дела али будући да с њима и зло меша тиме губи и добра дела своја. Потребно је дакле да бди сваки човек над делима својим да се не би у празно трудио.

Исти онај човек је причао како су дошли једном оци из Александрије да виде Авву Арсенија. Један од њих беше стриц старог Тимотеја архиепископа Александријског, званог "нестђажатеља"; са њим је био и један од братанаца његових. Старац тада беше болестан и није хтео да се сретне са њима да не би и други долазили и досађивали му. Тада се налазио у стени Тројанској. Тако се они вратише ожалостњени. Дође међутим до напада варвара и он отишавши настави се у Доњим крајевима. Чувши то они дођоше опет да га виде и прими их са радошћу. Тада му рече брат који је био са њима: зар не знаш Авво да смо долазили у Троју да те посетимо па нас ниси примио? Рече му старац: Ви сте јели хлеба и пили воде, а ја чедо нисам ни окусио ни хлеба ни воде, нити сам сео, мучећи себе све док нисам сазнао да сте стигли у ваше место, будући да сте се због мене намучили. Него, браћо, опростите ми. И будући утешени, отпутоваше.

О ПОСЛЕДЊЕМ - НАЈСТРАШНИЈЕМ СУДУ

Свакодневно искуство говори нам да све на овој Земљи има свој почетак и свој крај: људи, животиње, биље, растиње. Све настаје и - нестаје, само земља остаје. Али и она неће остати вечно. Јер и она има свој почетак, па мора имати и свој крај. Разлика између ње и њених становника само је у томе, што се век живота ових мери данима, месецима и годинама, а њен - милионима и милијардама година! Али, ипак, једног дана и њој ће доћи крај. Људе, као разумна бића одувек је интересовало шта ће на крају бити са Земљом и њеним становницима. међутим, нико од људи није им то могао нити знао рећи, ма како мудар и учен био. То им може рећи само Онај који је без почетка и без краја, који свему даје почетак и живот (Дела ап. 17,25), а то је Бог. И Он је то људима открио о својој причи о страшном суду којег сте чули у данашњем светом Еванђељу.

Овај свет имаће свој крај. Да људи не би нагађали шта ће са овим светом бити, Син Божји открио је да ће и свету једног дана крај доћи, али кад - није хтео рећи. Указао је само на предзнаке тога краја и његове последице и препоручио нам да се за тај крај свакодневно припремамо: Бдите, јер не знате дан и час (Мт. 24,42). Предзнаци су: ратови, глад, помор, земљотрес, гоњења хришћана; пораст мржње, зла и безакоња; опадање љубави, ширење лажне науке, поремећај у свемиру (Мт. 24,6-12, 24,29). А последице су: страшни суд и награде.

Историја света завршава се судом. Овај свет је њива Божја, а људи су радници на њој. И као што домаћин на крају дана награђује раднике на својој њиви, тако и Домаћин ове њиве, која се свет зове, на крају дана постојања њиве награђује раднике на њој: свакога према његовом труду и заслуги. Његов суд је непристрасан и праведан, а последица је двојака: за једне - рај и вечно блаженство, за друге - пакао и вечне муке. Због ових последњих, људи тај суд називају страшним, па и нај-

страшнијим, јер он по објективности и временском трајању казни превазилази све људске судове у историји.

Одговорност човека за све што учини у овом свету. За разлику од неразумних створења, човек је, као разумно и слободно биће, одговоран пред својим Творцем, за сва дела своја, учињена у овом животу. То је за човека велика част, али и велика опасност. Част - да самостално одлучује у избору између добра и зла и пута којим ће у животу ићи. Опасност - ако се удружи са злом и изабере пут који у вечну погибао води. Јер од живота на Земљи зависи вечна судба човека у оном другом свету, куда сви ми после телесне смрти прелазимо.

На праведном суду Божијем дела одлучују. Многи људи и не слуте да вечно будно око Божије прати сав наш живот и сва наша дела; да нека невидљива сила, слично магнетфону хвата и бележи све што кажемо и учинимо, добро или зло, све се то негде чува и са нама појављује на суду Божјем. Онда се књиге живота отворе и из њих чита јавно пред људима и анђелима. Да би људи имали бар приближну слику тога суда, Бог је, по својој доброты и човјекољубљу, омогућио ста-

розаветном пророку Данилу и новозаветном еванђелисти Јовану да у пророчкој визији сагледају овај суд и дозволио им да га опишу. (Дан. 7,9-10; Открив. 20,12-13). Суд ће вршити Син Божји, Господ Исус Христос, коме је Бог Отац предао власт да суди (Јн. 5,22). А он ће судити праведно по делима у књизи записаним: "Како чујем, онако судим, и суд је мој праведан"... (Јн. 5,30). Према томе, свакога ће дела његова оправдати или осудити.

Ко ће бити оправдан а ко осуђен? На ово питање одговорио је Господ Исус Христос у својој споменутој причи. Према Његовим речима оправдани ће бити они, који верују у Бога и Сина Његовог Исуса Христа (Мк. 16,16; Јн. 5,24; 14,1) и живе по Еванђељу Христовом: воле Бога и своје ближње и ту љубав потврђују делима милосрђа (Мт. 7,21; 25,31-46; I Јн.3,17-18). А осуђени ће бити они који не верују, који су заповести Божије газили, који љубави према ближњима нису имали, нити дела милосрђа чинили. Син Божји својим силаском на земљу и облачењем у тело човека узео је на Себе нашу природу и изједначио се са нама у свему, изузев греха. Тако је Он постао брат наш, сапатник наш. Зато Он, наше патње и страдања осећа као своје, и дела милосрђа које ми један другоме чинимо Он прима као Њему учињено. Отуда ко гладног нахрани - Христа је нахранио, ко жедног напоји - Христа је напојио, ко голог одене - Христа је оденуо, ко болесног посети, послужи и понуди - Христу је добро дело учинио. За та добра дела Христос награђује вечним животом у рају и вечним блаженством. А ко ближњима не притиче у невољама, тај се о Христа оглушио и зато ће бити отеран у пакао и вечни огањ.

Потрудимо се да овај кратак живот проживимо по заповестима Божјим, чинимо што више добрих дела и њима Христа задужујмо, да бисмо у дан суда Његовог били с десне стране Његове, са онима који ће наследити вечни живот и блаженство.

Епископ М.

БОГАТИМ ЖЕНАМА

**Из живота св. великомученице Ирине
(спомен 5. маја)**

Сада ћемо рећи неколико речи оним од жена које управљају богатством, јер премда богатство по себи није ни добро ни зло, али несумњиво лако је при управљању њиме подлећи искушењима и светским саблазнима, те нанети штете свом душевном спасењу. Господ није узалуд рекао: "Богаташ ће тешко ући у Царство Небеско ... Лакше је камили проћи кроз иглене уши, него богатоме ући у царство Божије" (мат. 19, 23-26).

Имајући то у виду потребно вам је уопште бити веома обазривим и пажљивим и посебице нарочито се учити од некога како треба живети. А од кога? Разуме се, по нашем мишљењу, од оних жена које су и у богатству спасле своју душу. Такве жене несумњиво даће вам собом одличан пример за углед и поуку за учење. Ако желите да се на делу уверите у то, изнећемо вам један пример од царске ћери, а други од царице.

За прву, а то је св. великомученица Ирина, речено је у њеном житију укратко да је била кћи незнабожачког цара Ликинија и да је њено богатство било неизмерно. Сто и столица били су покривени златом, свећњаци и кревет такође. Али како је у томе богатству живела? Сваког дана није ништа јела до увече, а за вечеру је узимала комадић хлеба и једну чашицу воде. У позлаћеном кревету није спавала, него на земљи и то мало, јер се не само дању већ и ноћу молила Богу и читала божанствене књиге.

За другу пак, блажену царицу Теофанију, речено је опширније. Била је супруга грчког цара Лава мудрог и да је била богата не треба ни говорити, али је у богатству овако живела. У њеном животу пису речено је да се веома марљиво старала за спасење и савршенство своје душе, па није много ценила царску сујету, него их је ниподоштавала као прашицу и снове. Стално су јој биле на устима речи из псалама и молитава и целог свог живота трудила је се да угоди Богу, чинећи милосрдна дела. Није се заносила

царским хаљинама, те и када је морала да се јави у њима, имала је испод њих просту одећу, власеницу, да би мучила своје тело. Хранила је се само хлебом и сухим воћем и није могла поднети раскошна и масна јела. Своје богатство је делила сиротињи и просјацима, сирочадима и удовима, а често их је и одевала у нове хаљине. Помагала је и дивала из рушевица манастире, зидала је ћелије да у њима живе иноци и даривала манастирима имања. Своје слуге сматрала као браћу и сестре и ни према ком се није односила са неуважавањем. Никада се није заклињала, нити је лагала, а још мање да је говорила празне речи. Према свима је била љубазна, с радоснима се радовала а са тужнима плакала. Мада јој је постеља била украшена златом и скупоценом свилом ипак на њу никад није спавала, него је простирала на под просту асуру, на којој је по мало спавала. Ноћу је најчешће устајала и молила се Богу са сузама. Њен живот био је тако тежак, да јој је и болест дошла због тога, али без обзира на то, није клонула духом, стално се молила Богу, читала свештене књиге или је пак слушали кад су јој други читали. Главна њена брига састојала се у томе, да помогне невољницима, заштити удовице, побрине се за сирочад, утеши тужне и убрише сузе ушљаканим, те је биле, вели се, мајка свима, којима је требало прибежиште и помоћ. На тај начин је живећи у свему одбацивала све што је светско и будућу у браку Христов лаки јарам заволела, крст је на раме узела и понела и тиме Богу угодила.

Зар није истина, богате жене, да вам свете подвижнице, које су се у богатству спасле, могу послужити као веома леп и много поучан пример? Заиста је тако, јер погледајте шта вам поучног дају две од њих. Прво, обе вас уче, као што сте чуле, да нимало не цените светску похвалу и сујету, него их презирете као и оне; уче вас да постите, јер су се храниле само хлебом, а раскошна јела нису подносиле. Уче вас да савлађујете тело, јер су спавале једна на земљи а друга на поду и то мало. Уче вас да читате Свето Писмо и друге свештене списе, јер су такође стално читале или слушале. Сама пак Теофанија учи вас да будете милосрдни, јер је ми-

лостињу чинила; учи вас да будете кротке према послузи, јер их је примала за браћу и сестре; учи вас да говорите истину, а да не говорите празне речи, јер се никада није заклињала, лагала ни много причала. Учи вас најзад, тако да рекнемо, свеобухватној љубави, јер је се са радоснима радовала а са тужнима плакала, помагала је невољницима, незаштићенима, удовицама, сирочадима, ожалостљенима и свима била мајка.

Дакле, јесте ви видели колико вас поучише? А шта да кажемо тек о многим другима, чији опис живота можете прочитати у Житијама Светих (или у Прологу)! Зато читајте и наћи ћете још много поучних примера за угледање, да би стекле спасење и рајске красоте милошћу Божјом.

Ж. С.

Причаше за јеног брата како је дошао да види у Скиту Авву Арсенија. Ушавши у цркву мољаше клирике да му помогну како би се срео са њим. Они му говораху: одмори се мало, брате, па ћеш га видети. А он рече: Нећу ништа окусити док се са њим не сретнем. Тада послаше једног брата да га одведе страцу, пошто његова ћелија беше подалеко. Покуцавши на врата, уђоше и поздравише се са старцем, седоше ћутећи. Тада ће рећи онај брат из цркве: ја одлазим, помолите се за мене. А брат странац, не нашавши смелости према страцу, рече брату: идем и ја с тобом. Тако изађоше заједно. Гост га опет замоли говорећи: одведи ме и Авви Мојсију, некадашњем разбојнику. Кад пак дођоше код њега, он их прими са радошћу, па пошто их угости, отпусти их. Тада ће му рећи брат који га је довео: ево, одвео сам те и туђинцу (Арсенија назива туђинцем због његовог неегипатског порекла. Прим. прев.) и Египћанину. Који ти се од њих двојице више допао? Он одговори и рече: бесумње, више ми се допао Египћанин. Један пак од отаца, чувши ово, мољаше се Богу говорећи: Господе, покажи ми шта ово значи: један бежи (од људи) у твоје име а други их пригрљава у твоје име? И гле, бежу му показане две велике лађе на реци, и виде Авву Арсенија и Духа Божијега како спокојно плови у једној од њих; у другој виде Авву Мојсија и анђеле Божије, који га медом храњаху.

О БОЖЈЕМ МИЛОСРЂУ ПРЕМА ГРЕШНИКУ - ПОКАЈНИКУ

Као што је Бог за наш ограничени ум несхватљив и безграничан, тако су нам несхватљива и безгранична и Његова својства, особито својство љубави и милосрђа према грешницима. Ово нам показује сваколика историја Божјег старања о спасењу људи, почевши од силаска Сина Божјег на Земљу па до данас. Ова Божја својства приказана су на особито леп и сликовит начин у Спаситељевој причи о заблуделом сину, коју сте чули у данашњем светом Еванђељу.

Сви смо ми заблудели синови. Сви ми грешимо Богу и тиме се одвајамо од Њега: не слушамо Његову свету вољу него своју; напуштамо топло родитељско огњиште и заједницу са Њим и отискујемо се у туђину, далеко од Њега; хоћемо да живимо "слободно", што даље од Бога, "модерно", "савремено". Али, авај!... Како горко разочарење!

Одвајање од Бога доноси многе невоље и, на крају, вечну погибљу. Уместо слободе, западамо у најтеже, духовно ропство греху и страстима, а преко ових у ропство сатане, који се њима служи као удицом и мрежом да би нас уловио и под своју власт подвргао. Ми имамо илузију да поступамо по својој вољи, док у ствари вршимо његову вољу; имамо илузију да смо "слободни", а ми смо у најцрњем ропству. Гурајући нас све дубље у амбис, он нам саветује да једемо, пијемо и уживамо. Али што више једемо, пијемо и телесно уживамо, ми увиђамо да је све то "таштина и мука духа" (Пропов. 2,1-11) и осећамо све већу духовну глад и жеђ. И ако се душа у нама некад побуни против оваквих његових савета и затражи да се и о њој побринемо, он ће нас убеђивати да "душа не постоји", па према томе ни живот после смрти. "Смрћу тела све се свршава, па зато треба искористити овај кратки живот", саветује нам овај лукави лажов и убица људи, како га је Господ назвао (Јн. 8, 44).

Црква је стуб и тврђава истине. (I Тим. 3, 15). Она ево близу две хиљаде година учи и саветује да се не дамо у замке лукавога ухватити; да се живот човеков не за-

вршава смрћу тела; да душа човекова као бесмртни лик Божји, продужије да живи вечно у другом духовном свету: или у близини Божјој, радости и блаженству; или далеко од Бога, у тами и мучењу. То је Господ Исус јасно открио у својим причама о богаташу и Лазару и о страшном суду, а истину бесмртности људске душе доказао својим славним васкрсењем из гроба. Ко ме више треба да верујемо: да ли Господу Исусу, који је толику љубав према нама показао, жртвујући се за наше спасење и толике доказе свога Божанства нам пружио; или ћемо веровати лажима сатане, нашег душманина и убице?

Бог на разне начине призива људе к Себи. Од часа кад су се људи одвојили од Бога; он не престаје да нас родитељским гласом призива натраг к Себи. Призива нас преко гласа савести наше, који нам је као чувар даровао. У Старом завету призивао је преко пророка, а у Новом завету преко Сина свога Гопода Исуса Христа, који је дошао "да тражи и спасе што је изгубљено" (Лк. 19,10), да позове "грешнике на покајање" (Мт. 9,13). Позива и данас и позиваће до краја века преко Цркве своје и пастира њених, који у име Божје

довикују: "Ми смо послани место Христа, као да Бог говори кроз нас. Молимо вас у име Христово, помирите се с Богом" (II Кор.5,20). Бог оплакује наше подвајање од Њега, јер зна да нам оно велике невоље и погибљу доноси, а Он не жели да грешник погине, него да се одврати од зла пута и спасе (Језек. 18,23; I Тим. 2,4). Господ је милостив и прашта свакоме који Му се враћа као покајаник. "Пре него што дође од врата, Бог му отвара; пре него што падне ничице, Бог му пружа руку; пре него што почне да точи сузе, Бог га обасипа обиљем милосрђа; пре него што почне да исповеда своје грехе, Бог даје опроштај. Не пита: куда си страњо време? Зашто си пропустио рок?" учи свети Јефрем Сирин.

Сатана све чини да омете покајање. Исконски непријатељ рода људског све чини да загуши Божји позив, да га не чујемо; ако га и чујемо, да се на њега одмах не одазовемо. Он нам саветује да у младости проживимо "по својој вољи", а кад зађемо у старост онда да се кајемо. Ово је ново лукавство и нова замка лукавога.

Измирење са Богом не треба одлагати. Ми нисмо господари ни времена, ни свога живота. Не знамо да ли ћемо дочекати живи ни сутрашњи дан, а камоли старост. Зато да се кајемо и миримо са Богом одмах. По речима светих отаца, Бог се не љути толико на човека кад он, по слабости своје природе, падне у грех, него што после греха не устане и не покаје се. Бог може да спречи човеков пад у грех, али би то било насиље над човековом вољом, а Бог неће да чини насиље, неће да од човека насиљем чини свеца. Тиме што допушта човеку да падне у грех, Бог га упозорава да је он слабо биће, па зато да се не удаљава од Њега. А кад се спотакне и падне, да брзо устане и замоли опроштај и помоћ од Њега.

Угледајмо се на оног заблуделог сина из данашњег светог Еванђеља и пожуримо у загрљај своме Оцу небеском, који нас чека раширених руку, готов да нам опрости наше грехе и удаљавање од Њега.

о. М.

СРПСКИ ВЛАДАРИ И ЦРКВЕНИ ПОГЛАВАРИ - СВЕТИТЕЉИ

*Нисмо ми, Срби, од јуче.
Величанствена је вековна башићина
наших предака. Да је поштомци са
поносом поносе у поштоње векове.
Да шраје док је наше крви и имена.*

Ова тема по много чему заслужује да јој се посвети посебна пажња. Ево и доказа...

Са круном и нимбом...

Ретко који народ, као Српски, има толико својих владара проглашених за светитеље. Који су на глави носили владарску круну, а после смрти добили око главе и сјајни круг - светитељски нимб (ореол).

Били су то владари заслужни за развој српске државе, али и брижни чувари вере праотаца - православља. Бранили су државу од непријатеља, а веру од јереси, од неверника. Па и животе своје давали, гинули мученичком смрћу... Градили су цркве, манастире, даривали им имања, богате метохе... Многи су од њих остављали сјај дворова и повлачили се у манастире, где су се као обични монаси подвизали у посту и молитви... Своју *свештост* доказивали су, најпре, животом и подвигом, а после смрти чудотворном неповређеношћу тела, точењем мирисног уља и исцелитељским чудима својих моштију или гробова.

Српска православна црква ценила је ова световна и духовна дела својих владара, чудотворне објаве њихових моштију и *канонизовала* их - проглашавала за светитеље.

Зетски кнез Јован Владимир, ктитор манастира Пречисте Богородице Крајинске, код Скадарског језера, био је због свог честитог, моралног и кротког живота и мученичке смрти са крстом у руци - први у српском роду је проглашен за светитеља, у XI веку.

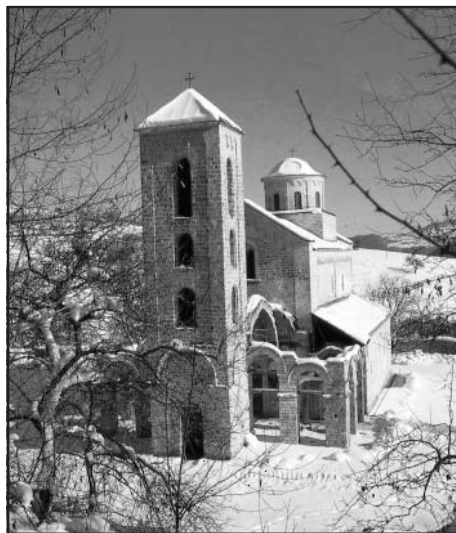
А тек почетком XIII века у Хиландару започиње процес канонизовања који ће трајати непрекидно више стотина година.

Та канонизација извршена је на годишњицу смрти Стефана Немање - монаха Симеона, фебруара 1201. Године. Творац српске државе, бранилац православља од богоумилска јереси, ктитор многих манастира: Св. Богородице и Св. Николе у Топлици, Ђурђевих Ступова у Расу, Студенице, Хиландара, подвижник и великосхимник Симеон и из гроба у хиландарском храму пружио је доказ свога светитељства - потекло је миро. Целокупно

светогорско монаштво, са својим великодостојницима на челу, једнодушно је монаха Симеона уврстило у ред светитеља, што је потврђено и званичним чином канонизације у Студеници 1207. године. Св. Симеон Мироточиви постао је оснивач *свештородне* династије Немањића.

И његов наследник на српском престолу краљ Стефан Првовенчани, ктитор манастира Жиче, за време чије владавине је Српска православна црква стекла аутокефалност, 1219. године, и кога је његов брат Сава, први српски архиепископ, замонашио пред смрт - као Симона монаха - проглашен је за светитеља.

Син Првовенчаног, краљ Стефан Владислав - ктитор манастира Милешева - трећи је владар из династије Немањића кога је канонизовала Српска православна црква.

На ред долазе два Немањина праука. Краљ Стефан Драгутин - ктитор манастира Св. Ахилија у Ариљу, Раче на Дрини, Озрена код Тузле, Трноше у Јадру и других - закалуђерио се као монах Теоктист и као такав канонизован.

Његов брат краљ Стефан Урош II - Милутин, који је проширио српску државу и изградио манастире Богородицу Љевишску, Старо Нагоричино, Бањску, Грачаницу, Краљеву цркву у Студеници, нови храм у Хиландару и многе друге задужбине, као највећи ктитор

међу Немањићима, добио је признање Цркве проглашењем за светитеља.

Краљ Стефан Урош III - Дечански, ктитор манастира Дечани, својим мученичким животом и смрћу и својим задужбинарским делима с правом је уврштен у ред светитеља.

А цар Стефан Урош V - ктитор манастира Матејча код Куманова - био је седми владар из светородне династије Немањића кога је канонизовала Српска православна црква.

Из рода Немањића чин канонизације извршен је код још тројице који нису били на Немањиним престолу. То је, најпре био жупан Димитрије - син великог кнеза Вукана и унук Стефана Немање - оснивач је манастира Давидовице на Лиму и канонизован као монах Давид. Други је краљевић Урош, син краља Драгутина, канонизован као монах Стефан, а трећи је цар Епира и Тесалије Јован Урош - син Симеона Уроша, полубрата цара Душана. Одрекавши се царства Јован Урош се закалуђерио као монах Јоасаф и био ктитор манастира Преображења Христовог на Метеорима у Тесалији.

И после Немањића Српска православна црква продужила је да канонизује српске владаре. Најпре је косовски мученик кнез Стефан Лазар Хребељановић - ктитор Лазарице, Горњака, припрате Хиландарског храма, Раванице и других задужбина - одредивши се да положи живот за крст часни и слободну златну - стекао признање своје Цркве: проглашење за светитеља.

Син кнеза Лазара, деспот Стефан Лазаревић - ктитор манастира Манасија - мудри владар и неустрашиви витез песничког срца у тешким послекосовским временима, многим својим делима такође је заслужио признање које је изражено његовом канонизацијом.

После Лазаревића, канонизација је настављена и у роду Бранковића: најпре је најмлађи син деспота Ђурђа - деспот Стефан, трагичним ослепењем као турски сужањ и мученичким животом окончаним у изгнанству, после коначног пада српске Деспотовине под Турке, био проглашен за светитеља.

И оба сина деспота Стефана Слепог - проглашени су за светитеље. Деспот Ђорђе - ктитор Крушедола и још неколико фрушкогорских манастира - који је владао Деспотовином у Срему, када су Турци загосподарили Србијом, повукао се са деспотског трона и зака-

луђерио. Канонизован је као монах Максим и потоњи митрополит београдски.

Деспота Ђорђа наследио је његов млади брат деспот Јован - ктитор манастира Јазак и неких других фрушкогорских манастира. Он је био трећи Бранковић кога је канонизовала Српска православна црква.

Од властеле која је пред Турцима избегла у Срем био је и Стефан Штиљановић, кнез Паштровићки - ктитор фрушкогорског манастира Кувеждин - који је проглашен за светитеља.

Треба рећи нешто и о женама и кћерима српских владара које су канонизоване. И ове канонизације почињу, опет, од рода Немањића. Прва је била жена великог жупана Стефана Немање - Ана, која се - када се Немања закалуђерио - и сама замонашила, и као монахиња Анастасија проглашена је за светитељску. А друга: краљица Јелена - жена краља Стефана Уроша I и мајка краљева Драгутина и Милутина, која је уз многа добра дела саградила и манастир Градац и заслужно канонизована. Кћерка краља Милутина - Ана, удовица бугарског цара Михаила Шишмана, канонизована је као монахиња Јелена Дечанска.

Жена кнеза Лазара - кнегиња Милица, ктиторка манастира Љубостиња, замонашила се у својој задужбини као Евгенија, а у великој сими названа Ефросинија. Благодетства кнегиња - монахиња са пуно разлога проглашен је за светитељку.

Деспотица Ангелина - жена деспота Стефана Слепог и мајка сремских деспота Ђорђа и Јована - замонашила се као мајка Ангелина, саградила женски манастир Срећење у Крушедолу и Фенек на Сави. Доброчинитељка мајка Ангелина стекла је врло цењен светитељски култ. Најзад, коанонизована је и кнегиња Јелена, жена паштровићког кнеза Стефана Штиљановића - ктиторка сремског манастира Петковица - која је канонизована као монахиња Јелисавета...

.... Са митром и нимбом

Није мали број предводника Српске православне цркве који су проглашени за светитеље. Који су на глави носили архијерејску митру, а после смрти добили око главе и сјајни круг - светитељски нимб (ореол).

Због изванредних заслуга за развој и одбрану самосталности Српске православне цркве, примеран монашки и архијерејски живот, као и чудотворности моштију после смрти наша Црква канонизовала је многе своје архијерејске и патријархе - уврстила их у ред светитеља.

Први је онај што у свему предњачи - Растко Немањић, син великог жупана Стефана Немање, светогорски монах Сава. Немерљиве су његове заслуге за српски род, државу и цркву. Градитељ Хиландара и оснивач његовог братства, архимандрит очеве Студенице и ктитор њеног живописа, брижни саветодавац ктитора Жиче - свога брата Стефана и његов мудри дипломата и преговарац, творац аутокефалности Српске православне цркве и њен први архиепископ, неуморни трудбеник у успостављању и учвршћењу свих једанаест епархија нове самосталне Архиепископије, велики задужбинар и дародавац многих светиња од Србије, преко Византије и Свете Горе до Јерусалима, архијереј који је крунисао три прва српска краља: Првовенчаног и његове синове Радослава и Владислава, просветитељ, плодотворни писац и црквени законодавац, неутољиви ходочасник.... И много, много тога вредног и највреднијег, непролазног. Зато је архиепископ Сава I био и остао наш најнационалнији и најславнији светитељ.

Наследник кога је Сава I лично одабрао - жички монах Арсеније Сремац постао је други по реду архиепископ српски.

Арсеније I био је ктитор храма и живописа цркве Св. Апостола код Пећи, будућег седишта Архиепископије и Патријаршије. Био је прави ученик свог великог учитеља и претходника, па је као такав и канонизован.

И трећи српски архиепископ - Сава II, братанац Саве I и син краља Стефана Првовенчаног - пре монашења: Предислав - био је хиландарац и архијереј заслужан чина кононизације.

Затим два хиландарска игумана постају, заредом, архиепископи: Јоаникије I и Јевстатије I. Оба су канонизовани.

За светитеље су проглашени и наредна два архиепископа: Јаков и Јевстатије II.

Затим још три хиландарска игумана постају, заредом, српски архиепископи: Сава III -

брижно надгледао изградњу Богородице Љевишке и живописање Жиче; Никодим - ктитор цркве Св. Димитрије у Пећкој патријаршији и Данило II - велики архијереј, државник, писац и ктитор цркве Св. Богородице и спољне приправе у Пећкој патријаршији. Сва тројица су проглашени за светитеље.

А када наступи Царство, 1346. године, и Архиепископија подигнута у ранг Патријаршије - први патријарх Српске православне цркве Јоаникије II био је, после смрти, уврштен у ред светитеља.

Два угледна монаха - подвижника: Јефрем и Спиридон - као патријарси лично су суделовали у два догађаја од изузетног значаја за нашу Цркву и наш народ: први је допринео успеху преговора да Васељенска патријаршија донесе одлуку о измирењу цркава и скидању анатеме са српског цара и патријарха, а други је пред бој на Косову причестио српску војску у цркви Самодрежи. Обојица су канонизовани.

Тако су у току првих две стотине година самосталне Српске православне цркве - у XIII и XIV веку - 10 архиепископа и 3 патријарха проглашени за светитеље. А, чак, деветорица од њих - Сава I, Сава II, Јоаникије I, Јевстатије I, Јевстатије II, Сава III, Никодим, Данило II и Јефрем - били су хиландарски монаси.

У наредним вековима - XV, XVI и XVII у тешким временима робовања под Турцима и при условима суровог терора над српским народом и црквом, биле су нередовне прилике и за канонизације.

Тако је једна од њих извршена тек у XVI веку: архиепископ београдско - сремски Максим (пре монашења деспот Ђорђе Бранковић) уврштен је у ред светитеља, а друга у XVII веку проглашењем за светитеља патријарха Гаврила I, после његове мученичке смрти у Бруси.

Овим се, ипак, не завршава листа великодостојника које је канонизовала Српска православна црква. Још петорица обухваћени су помињањем и слављењем у Сабору српских просветитеља и учитеља - уз 15 архиепископа и патријарха раније наведени који имају своје појединачне празнике - а то су: патријарси Кирило I, Никон, Макарије, Јован и епископ рашки Григорије. И најзад, у ред светитеља уврштен је, у XIX веку владика Црногорски Чудотворац Петар I Цетињски.

То је поворка српских архијереја - светитеља.

*Хаџи Ђорђе
Ранисављевић*

КАД СЕ ОДШКРИНЕ ЗАВЕСА СМРТИ

Догодило се ово једног лета у болници "Пенсилванија" у Филаделфији. Напољу је била велика оморина. Био сам преморен. Читаве те ноћи нисам спавао јер сам се узалуд борио да спасем живот једне девојчице оболеле од запаљења мозга. Дете је пред зору ипак издахнуло, а мене је притисло неко тешко и суморно расположење. Био сам млад лекар, а већ сам се толико пута био суочио са смрћу, да је живот помало почео да ми изгледа бесмислен. Чему се толико трудити када се све ипак завршава гробом? И оно мало вре што сам имао, скоро је сасвим ишчезло.

Први болесник кога је тога јутра требало да прегладам био је један човек педесетих године, црних упалих очију, благог изгледа, кога ћу овде назвати Џон Бредли. Од како је ступио у болницу његово стање се из дана у дан погоршавало. Када сам га погледао кроз окно шатора за давање кисеоника, изгледао је веома рђаво. Усне су му биле помодреле, дисање убрзано и отежано. Знао сам да је од младости срчани болесник, а да му се од недавно стара болест погоршала обољењем крвних судова.

Гледајући га у тако тешком стању нисам могао да не помислим на његову жену, седу омању госпођу на чијем су се лицу видели трагови патње и умора, али које је ипак одисало неким миром и благошћу. Обоје су сву своју наду били положили у мене. Зашто толико много тражити од мене, помислих горко.

Стварно сам све покушао да помогнем г. Бредлију, давао сам му дигиталис за срце, затим лек који је требало да спречи згрушавање крви у његовим оболелим крвним судовима, ињекције да му се отклони вишак нагомилане воде у ткивима... На жалост био сам свестан да је све ово узалуд.

Тог истог дана, негде око шест часова телефонираше ми да одмах дође. Кроз неколико минута био сам крај свог болесника. Његово је лице било добило неку тамну боју сличну земљи, усне су му биле још модрије него јутрос, очи стакласте. Кркљао је, а при сваком откуцају срца груди су му се с напором дизале.

Дао сам му још једну ињекцију дигиталиса и наредио да му ставе подвеске на руке и ноге, како би се смањило прилив крви у срце и на тај начин олакшао његов рад.

Један сата касније болесник је почео лакше да дише. Свест је почела да му се враћа и прошапутала:

- Молим вас обавестите моју породицу.
- Одмах, одговорих.

Г. Бредли тада затвори очи, а ја поћох да се мало одморим. На вратима ме заустави ропац. Потрчах постељи и видех да је престао да дише. Срце је још кудало, али веома слабо. Очи се замутише. После неколико тренутака срце стаде.

За часак сам остао скамењен. Сетих се оне девојчице од прошле ноћи. Не, нећу заборавити да смрт и овога пута победи. Уклонио сам шатор за давање кисеоника и почео вештачко дисање. Тражио сам од сестре да спреми шприц и дао му ињекцију адреналина право у срце. Чим сам извукао иглу ставио сам слушалицу на срце али није се чуо ника-

кав шум. Наставио сам упорно са вештачким дисањем. Рамена су ме болела, био сам сав у зноју.

- Узалуд се мучите, рече неко иза мене.

Био је то мој шеф.

- Када срце у оваквом стању престане да ради, нема изгледа да се оно може повратити. Треба обавестити његове.

Знао сам да је шеф искусан и да има право, али ипак хтео сам да покушам све. Имао сам упорност коју ваљда само очајање може да улије човеку. Био сам се пошто-пото одлучио да спасем Бредлија.

Неуморно сам изводио вештачко дисање. Онда одједном чух слаб уздах, па још један. Чинило ми се да ми је крв застала у жилама од узбуђења.

- Ставите ми слушалице у уши, а мембрану њему на груди!

Мало после осетих слаб откуцај срца. Одушевљено повиках:

- Дајте кисеоник!

Дахтање постепено постаде уједначеније и најзад болесник поче површно да дише. После неколико минута дисање је било јаче као и откуцаји срца. Тада се појави госпођа Бредли. Била је бледа и уплашена.

- Звали сте ме?

Пре него што сам јој одговорио, болесник лагано отвори очи.

- Јелена, промуца он.

Она му стави руку на чело и прошапутала:

- Не узнемируј се, молим те, не узнемируј се!

- Јелена, звао сам те. Знао сам да умирем. Желео сам да се опростимо...

Г-ђа Бредли не пусти ни гласа, само стисну усне.

- Нисам се уплашио, настави болесник. Хтео сам да ти кажем - ту застаде, а дисање му постаде још испрекиданије - да ово није крај. Једном, касније... биће мо опет заједно... сигуран сам...

Г-ђа Бредли привуче његову руку уснама и стаде тихо да плаче.

- Да, и ја сам сигурна, прошапутала она.

Њен се муж једва приметно насмеши, па затвори очи. Његово лице је одисало великим миром.

ГЕНЕТСКИ ИНЖЕЊЕРИНГ

- ЗА ИЛИ ПРОТИВ ЧОВЕКА -

За све то време стајао сам крај њих, преморен, збуњен, уплашен. Смрт је још увек лебдела у тој соби. Да ли ћу макар делимично да продрем у њену тајну? Нагех се над болесника и полако га запитах:

- Да ли се сећате шта сте осећали? Да ли сте нешто видели или чули док сте били ... онесвешћени?

Дуго ме је гледао пре него што је одговорио:

- Да, сећам се. Нисам више осећао болове. Нисам више осећао своје тело. Чуо сам само неку умирујућу песму.

Ту застаде, закашља се неколико пута, па настави:

- Неку бескрајно умирујућу песму. Био сам са Богом, далеко од света, окружен песмом. Знао сам да сам мртав, али није ме било страх. Онда је песма престала и видео сам вас како се нагињете нада мном.

- Да ли сте још који пут имали такав сан?

Тих неколико тренутака док ми није одговорио изгледале су ми као вечност.

- То није био сан, рече г. Бредли, па затвори очи и настави испрекидано да дише.

Отишао сам у своју собу да се мало одморим, а сестру сам замолио да контролише дисање и пулс сваких 15 минута и да ме обавести ако наступи нека промена. Био сам преморен, па се сручих на постељу и одмах заспах. Мало касније пробудио ме је телефон.

- Г. Бредли више не дише. Ни пулс не успевам да напишам, саопштила је сестра.

Отрчах до болесника. Г. Бредли беше мртав.

Зашто ми се за тих неколико тренутака открила тајна онога света? Да ли се ово краткотрајно враћање у живот г. Бредлија догодило због ињекције коју сам му дао или је можда све то имало неко дубље, духовно значење? Да ли се то догодило да би овај муж и жена могли да се опросте и учврсте једно друго у вери? Или је можда, Боже, ово краткотрајно васкрсење требало да открије вечност једном збуњеном младом лекару који је био скоро сасвим изгубио веру у Тебе?

*Др. Марџин
Семјсон*

Питање: Видели смо већ да различити експерименти могу да служе у различите сврхе; неки су прихватљиви а неки су, не само неприхватљиви, већ имају катастрофалне последице по човечанство. Ово се може применити на атомску бомбу и на генетске манипулације. Ако зађемо у деликатну и опасну сферу у којој научник програмира друге људе, нејасно је којом ће складом вредности тај програм бити руковођен. Не можемо а да се не запитамо које ће људске вредности бити жртвоване а које ће бити заштићене.

Говори се, на пример, о истраживању које ће омогућити да се уз операције на ембриону без измене његове структуре, излечи рак или Паркинсонова болест или исправе неке урођене мане које би унесрећиле ту особу. Такође, постоје и друге манипулације. И сетимо се нацистичких експериментатора које су, несумњиво, негативног типа. Поставља се једно тешко питање: Шта је правилно и допустиво у етичком погледу?

Како је могуће одредити прихватљиву границу за ове манипулације људима? Каква је етички суд да би човек из Цркве требало да занемари овај проблем који изазива најдубље интересовање јавности?

Одговор: Питање генетског инжењеринга треба разматрати из различитих углова, пошто оно укључује Биологију, медицину, етику и друштво данас и сутра. Овај проблем је веома компликован упркос фрапантним резултатима које су показали научни експерименти. Наши теолози се много баве проучавањем тих експеримената и истраживања. Надовезујући се на тему везану за дар живота, могу вам рећи да Црква с одобравањем гледа резултате истраживања, експеримената и научних открића који олакшавају живот целом човечанству. Суочени са проблемом генетског инжењеринга, чији нас етички и друштвени аспекти не могу оставити рав-

нодушним, морамо бити пажљиви. Генетски инжењеринг може помоћи здрављу људи - али исто тако може донети велике проблеме људима. Експерименти на овом пољу омогућавају истраживачу да манипулише живим ћелијама, мењајући генетски код организма у толиком степену да измени чак и будућност те особе. Тако закључујемо да то што је могуће урадити са нижим формама живота (нпр. бактеријама) је исто тако могуће са највишим формама (нпр. појединцом, групом људи, народом или целом државом). Биће могуће не само утицати на човеково здравље, лечећи га и отклањајући патолошке појаве, већ и утицати на његов карактер, понашање и наслеђивање. Мењајући га на основу претходне генетске манипулације, на тај начин човек и човечанство ризикују да изгубе свој интегритет, аутентичност, достојанство, вољу и слободу. Добро је познато да су се нацистички експерименти баш на то свели.

Хришћанство и Црква заступају лични имунитет, достојанство и слободу човека као његово највеће богатство. Сви људи су деца Божија, створена по његовом образу, а једни другима су браћа и сестре. Личност, слобода и достојанство су драгоцени дар Створитеља и Црква је позвана да тај дар штити и чува.

Његова светост Патријарх наглашава да све Цркве учествују у борби за очување живота као дара Божијег. И да би сви људи којима је стало до будућности човечанства требало да се заузму за овај став. Његова светост се још једном позвао на великог руског писца: "И по овом деликатном и важном питању Достојевски је био пророк, упозоравајући на опасности које прете од научних манипулација људима. Још крајем 19. века (овде се можемо позвати на "Писма из подземља") он је подигао свој глас, упозоравајући човечанство на ризик претеране тежње за експериментима у име науке и напретка."

С енглеског Јелена Марковић

БОГ СЕ БРИНЕ ЗА СВЕ ЉУДЕ

Један попа говорио је у својој цркви проповед о томе, да се Бог брине за све људе и да људи треба да се надају на њега. Некакав радник саслушавши проповед, дође попиној кући и рече му: "оче попо, сада сам био у цркви и саслушао вашу реч. Ви сте говорили да се Бог брине за све људе, али ја у то не верујем". "Како то, шта говориш човече?" узвикну свештеник, нашто му радник одговори: "тако, оче попо, јер мени Бог никад није помогао. Ви добро знате и мене и моју породицу: ми смо људи поштени, радимо дан и ноћ, никоме ништа ружно не чинимо, па опет од Бога ништа. И сасвим ништа. Увек смо трпели страшну оскудицу, а и сада смо у великој, веома великој беди, јер сам се задужио и тај дуг платити не могу. Сви моји сродници и пријатељи на које сам се обраћао, не могу ми помоћи, јер су и сами сиромаси. А од Бога, помоћи нема и нема. Шта да радим? Ништа друго до да себи живот одузем."

А шта ће бити са твојом женом и децом и коме ћеш их оставити? Јеси ли мислио на то? упита га свештеник. И радник се замисли, јер је веома волео своју породицу. "Али, оче попо, ја не могу живети, јер ако дуг не платим сви ће ме сматрати за непоштена човека и ја никоме не смем у очи погледати и то ће бити несрећа за моју породицу. А кад мене нестане сажалиће се неко и стараће се о њима."

Реци ми, пријатељу мој, рече свештеник, како си са тако рђавом мишљу могао доћи у цркву? - То је сасвим случајно, одговори радник. Прошао сам поред цркве, па сам видео да у њу улази много народа, упитао сам некога, ради чега то чине и он ми одговори: да долазе слушати вас, па и ја уђох заједно са другима и саслушах вашу реч до краја.

Добро сте говорили, али с погледом на моје безизлазно стање, нисам се могао убедити, да се Бог уопште брине за све људе.

Свештеник му на то рече: "Слушај, ти си се понео надом, да себи живот оду-

змиш, па си у цркву свратио, па си из цркве и мени дошао и испричао о свом тешком положају. И зар ти, брате, не видиш да се Бог стара о теби? Зар у томе не видиш Божји промисао, који те је к мени довео?

"Све је тако, оче попо, рече радник замисљено, али каква је хасна од тога, кад новаца немам да дуг исплатим; А то је за мене највећа недаћа, јер ћу бити осрамоћен на веки". И свештеник виде да је невоља овога човека доиста велика и да му је помоћ одмах потребна.

"Пријатељу мој, рече му свештеник, знам те као часна човека и верујем свему што говориш, реци ми колики је дуг твој, јер иако сам и сам сиромас помоћи ћу ти колико могу."

Ви ћете ме, оче попо, спасти ако ми да-те шесет динара, одговори радник. И свештеник извади из стола речену суму и рече раднику: "ово нису моји новци, једна госпођа послала ми је приличну суму, да би могао помоћи бедне и честите људе. И неке сам већ помагао, а данас је Бог тебе послао к мени. Узми ову помоћ и реци: Богу хвала, па од данас веруј, да Бог о свима брине и не заборавља никог, па ни тебе није заборавио".

о. П.

ОДГОВОРНОСТ ОЦА У ВАСПИТАЊУ

Најновија социолошка истраживања долазе до закључка да отац има јачи утицај на васпитање карактера него маи. Он им даје смисао за поштовање и моралност. Немаран отац често је узрок преступништва младих. Уравнотежен утицај оца и мајке најздравије утиче на развој деце, а нарочито понашање оца "које говори гласније од речи".

Социолог са Калифорнијског универзитета Аок, као очекивано, нашао је да се верска осећања детета наслеђују од матере. Али што је неочекивано, открио је да на одлазак детета у цркву утиче више отац.

Социолог Хуан Корес види васпитну улогу оца у томе да он деци даје смисао за уздржаност и владање собом, а нарочито у јачању независности детета од мајке, у његовом сазревању ка нормалном полном индентитету. Отац једини може да научи дете да буде независно и зрело за одговорност одраслих. Да би се дечак развио у нормалну мушку личност он се мора већ у раном детињству поистоветити са оцем, поштовати га и дивити се оцу. Мајке обично воле своју децу "безусловно", док отац тражи од детета да оно "заслужи" његову љубав. Дечак очекује одобравање и похвалу од стране оца, зато су несрећна она деца која немају оца, или имају само пасивног незаинтересованог оца. Психолог Браун је дошао до закључка да девојке које нису имале оца често завршавају у затвору за жене. Зато што строга правила за живот у породици доноси отац.

Word, октобра 1986.

Не буди лажан ни према себи ни према другом. Кад говориш лажно о себи, ти сам знаш, да лажеш. Кад говориш лажно о другом, тај други зна, да лажно говориш о њему.

Кад преузносиш себе и хвалишеш се пред људима, људи не знају, но ти сам знаш, да дајеш лажну сведоџбу о себи. А ако поновиш ту лажну сведоџбу о себи више пута, људи ће се временом уверити да их лажеш. А ако непрекидно понављаш једну лаж о себи, људи ће сви знати, да ти говориш лаж, но тада ћеш ти почети веровати сам у своју лаж, и тако ће лаж постати за тебе истина.

А кад говориш лаж о другом човеку, тај човек зна, да ти лажеш. То је један сведок против тебе. И ти знаш да лажеш против њега. Тако, ти си други сведок против самог себе. А Бог је трећи сведок. Кад год, дакле, искажеш једно лажно сведочанство против суседа свога, знај, да су тројица сведока против тебе: Бог, твој сусед и ти. И знај, да ће те један од та три сведока показати целоome свету.

О ПУНОТИ ДЕТИЊСТВА

Деца чине саставни део друштва, па ни она нису поштеђена у дубокој кризи нашег века. Које лекове да предложимо, кад видимо беспуће савременог образовања у школама и раширено убеђење да је духовно васпитање лична ствар сваког појединца... На ово питање се надовезује друго, још теже: став родитеља. Никакво школско образовање, ни "веронаука" не може имати трајног утицаја на децу, ако родитељи не покажу у породичном животу своју веру на делу. Родитељи су свакодневно присутни са децом, док наставник, катихета, свештеник није толико присутан. Добро или лоше понашање родитеља врши огроман утицај на верско формирање детета. Вера и духовност не могу се пренети на децу кратким, набуцитим саветима него топлином огњишта, присним поверењем и љубављу.

Огњиште дома је микрокосмос Цркве, то је "домаћа црква". То је светилиште у којем родитељи чинодејствују и миомиром љубави преображују дете у боголико створење. Међутим, авај, стварност је далеко од овог идеала. Односи између родитеља и деце често су површински сведени само на исхрану и учење. А познато је да родитељ није само хранитељ, него такође и педагог (васпитач). Он обликује, па и преобликује личност свога детета у духовног члана Цркве, у којој сваки узраст (па и детињства) може постићи своју духовну пуноту чеда Божјег.

Дете је поверено старању породице и своје парохије. Оно учествује у харизматичком устројству Цркве на свој посебан начин и са својим посебним духовним даровима. Велики и мали имају своје место у Телу Христа. Тако се постиже хармонија узајамности и саборности у телу Цркве, где се свако храни даровима других чланова. Нико није мање користан зато што је мали. Нико није одбачен или искључен под изговором да је сиромашан и немоћан...

Нико не живи за себе. Свако има потребу да буде дограђен, посећен, вољен, подржан, а ово највише важи за децу. Међусобна помоћ и солидарност - одли-

ке су Цркве од почетка. Иако је дете, у поређењу са одраслима, недовршено биће, ипак, оно представља лик небеске лепоте и рајског богатства. Зато је Господ првенствено благословио децу, јер она у својој малености и недовршености крију огромну величину и непредвидиво богатство.

Духовну кризу могу да избегну само она деца чији су родитељи пробуђени за велику одговорност васпитача и првих учитеља веронауке. Родитељи морају бити први катехете својој деци. У духовном осмеху оца, дете назире љубав Небеског Оца, а у милошти мајке оно осећа топлину љубави саме Богородице, Матере свих верних.

Дете мора да осети да овај свет има смисао. Али оно може то да осети само кроз лични однос, кроз израз лица својих родитеља, кроз зближеност са њима и кроз топлину љубави која зрачи из њих.

Детињство је златно доба за ум детета које упија као сунђер све поруке... Како

дете научи да говори? Не уписујемо га на неки течај за језике, него га оставимо да живи међу људима који говоре. И једног лепог дана, и оно проговори. То исто треба учинити ако желимо да оно научи да се моли. Довољно је да оно чује молитве око себе.

Осећање Бога је урођено у човеку, што не значи да се дете само развија по нагонима. Оно је, пре свега, духовно биће које има потребу да му се пружи смисао живота, неки идеал. Ако тога нема, оно пати од егзистенцијалне празнине и нервозе.

Човек је "цар творевине" кажу Свети оци, али то је цар који се осећа господар на своме, сем ако је подржан од свога Творца. Важно је да сваки човек научи узвишену уметност да се укључи у струјање Духа, и тако продуховљен да постане човек достојан тога имена. Тајанство човека састоји се у томе да он никада не може учинити част својој људској природи нити постићи владање собом ако не постане син Божји.

Нагриженост духовних вредности и општа дехристијанизација имају ужасне последице нарочито за децу. А детињство је основа за целу будућност човека. Треба градити чврст темељ од најранијег детињства. Чим дете прогледа треба да види око себе свете иконе и "живе иконе" - своје родитеље; треба да осети мирис тамјана и топлину материнског тепања. Оваква околина и духовна атмосфера храни душу детета и даје му правац у животу.

Вера није, само зборник појмова и правила понашања. Она је пре свега живот душе. И тај живот више се преноси личним примером родитеља, него што се учи на часу веронауке. Најважнија је духовна атмосфера породице у којој дете расте и сазрева.

*Мийројлошић
Емилијан Тимијадис*

Дјечија страна

ДОЖИВЉАЈ НА ПОКЛОНИЧКОМ ПУТОВАЊУ

Хор Романијске Лазарице имао је прилику да посети манастире Српске Свете Горе. Та прилика искоришћена је дана 23.08.1998. године. Дечаци и девојчице као учесници хора посетили су манастире: Ваведене, Преображење, Благовештење, Срећење, Никоље и Јовање. Најлепши утисак на мене оставио је манастир Благовештење. Причом оца Игумана сазнала сам да је тај манастир подижен крајем 12. и почетком 13. века. Било нам је веома драго што се налазимо у тако старој светињи. Манастир Благовештење је најстарији манастир у Светој Гори. На зидовима манастира налазе се врло лепе фреске које су рађене од 1632. до 1635. године. Те фреске су јако скромне, али представљају једно од најбољих остварења у зиданом фрескосликарству. Отац Игуман рекао нам је изреку светих отаца које увек треба да се држимо, а она гласи: "Све што не желиш други да ти чини, немој ни ти другом чинити". У манастиру Благовештење слушајући његову историју, историју осталих манастира Свете Горе, била сам јако радосна, посебно сам била срећна знајући да се на тај начин: обилазећи манастире и учећи веронауку зближавам Богу Спаситељу мене Исусу Христу.

*Мачар Тијана
о.ш. Соколац*

ДОБРО У ДОБРУНУ

У недељу 23. 08.1998. године дјечији хор Романијске Лазарице ишао је на поклоничко путовање манастирима у Србији и једином манастиру у Дабробосанској епархији, манастиру Добрун. На поклоничко путовање смо требали отићи још у јуну, али су нас спречавале бројне обавезе. Сви смо једва чекали то путовање, жељели смо да видимо сву ту љепоту, да видимо како се живи у манастирима. Многе приче о манастиру Добруну и велика историја која је иза њега, пробудили су жељу у мени да што прије видим ту Светињу. Манастир Добрун посвећен Успенију подигли су жупан Прибил и његови синови. Размишљала сам често о манастиру Добруну и у својој машти градила тај Божији дом. Замишљала сам монахе, унутрашњост цркве и конаке манастира. Срцем и душом сам била у Добруну и бро-

Вољом Божијом стигли смо у манастир Добрун који није задужбина самог Душана већ једног властелина жупана Прибила. Кроз њега су често струјали вјетрови тешког времена, али ипак живопис Добруна може се сврстати управо у средину, како по умјетничким вредностима, тако по стилској напредности. Турски освајач био је задивљен изгледом манастира Добруна и његовим конацима, да је наредио војницима да ништа не дирају. Такав је утисак на њега оставила ова светиња. Многи вјерници су нашли ујтеху у овом манастиру који у пуној снази велича славу Господњу и ми вам се захваљујемо што сте нам пружили прилику да и ми будемо једни од њих. Драго нам је што смо овдје, што пјесмом славимо Господа и што сада можемо доказати колико су у нама јаке ријечи Исусове: Не браните дјецу да долазе к Мени, јер је њихово Небеско. Још једном у име хора Сокољачке Лазарице, као и у своје лично име срдечно вам се захваљујемо што сте нас примили и омогућили да се поклонимо овој великој светињи. Благословите оци и молите се Богу за нас.

јала дане до нашег одласка на поклоничко путовање, да би и тијелом била присутна тамо. Кад нам је наш свештеник Момир Васиљевић, који је требао да нас води на поклоничко путовање рекао да идемо, сви смо заграјали од радости и нестрпљиво ишчекивали тај дан.

Осванула је недеља нашег поласка на поклоничко путовање. Пробудила сам се, спремила и сва раздрагана кренула према цркви. У цркви нас је чекао свештеник и помоливши се за срећан пут, уз молитву нашем заштитнику Светом Илији ушли смо у аутобус. До Добруна сам размишљала о манастиру и молила Бога да што прије стигнемо. Стигли смо пред манастир До-

брун. Од капије манастира до улаза у храм из дубине наших срца и душа пјевали смо "Достојно..." тако да су се монаси одушевили. Углавном цркву која се као анђео, бијели међу горама, сва сам устрептала од радости и узбуђења. Отац Јован нас је пред улазом у храм благосиљао и пожелио нам добродошлицу. Улазећи у храм осјетила сам топлину. Цјеливала сам иконе и уживала сам гледајући љепоту манастира. Историја Добруна каже да су унутрашњи зидови манастира некада били испртани фрескама, а сада се те фреске виде само у припрати. Испред мене се уздизао велики иконостас на коме су иконе Исуса Христа Мајке Божије и осталих светитеља.

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

Служба је почела, одјекнуло је добрунско звоно. Пјевали смо за пјевницом, док су Бого-служење служили отац Калистрат и јерођа-кон Максим. Одзвањала је пјесма потекла из дубине наших срца, која доказује нашу вјеру и љубав према Богу. Мирис тањана ширио се по храму. Дошло је вријеме да Бранислава, Наташа и ја прочитамо "Апостол". Осјетила сам како ми срце лупа као да хоће да искочи из груди. Била сам поносна, јер сам имала ту част да моје прво читање "Апостола" буде у манастиру Добрун. Узевши благослов од оца Калистрата почели смо читати. Све троје смо били узбуђени и молили смо се да све прочитамо како треба. После читања "Апостола" Богослужење се наставило и они који су требали да се причесте пошли су на исповјест. И ми смо требали да се причестимо. Узбудљиви доживљај се нижу један за другим, па тако дође и причешће. Срце ми је било пуно среће, нисам могла да вјерујем да сам ја ту у манастиру Добрун о коме сам ноћима сањала. Па поред свега ја у манастиру Добруну читам "Апостол", ја се у манастиру Добруну причешћујем! Да ли је то могуће? Да ли сам то стварно ја? Да, то сам ја. Моји снови су се остварили, остварило се и више од снова. Сви који смо били спремни причестили смо се и окријепили своју душу.

После причешћа настојатељ манастира отац Калистрат благословио нас је, пожелио добродошлицу и захвалио нам што смо дошли и "својом пјесмом, слављењем и хваљењем Господа увеличали Свету Службу". Отац Калистрат је такође пожелио: "да Господ усмје-ри срца наша и душе наше ка Царству Небеском, ка спасењу и вјечноме животу". У име хора Романијске Лазарице, обитељи у манастиру Добруну обратила се Милијана Којић, захвалила се што су нас примили и омогућили да се поклонимо тој великој светињи. "Благословите оци и молите се Богу за нас", биле су Милијанине завршне ријечи. По завршетку Богослужења, причешћа и говора оца Калистрата и Милијане Којић позвани смо да се послужимо и окријепимо. На крају смо се захвалили обитељи на послужењу и последњи пут

гледали љепоту манастира Добруна. У нади да ћемо поново доћи, посјетити овај манастир, и молити се Богу заједно са монасима из манастира, кренули смо даље.

Нина Пржуљ

Манастир Преображење

Из манастира Благовештења кренули смо даље, ка манастиру Преображењу. Наша мала дечија срца осећала су неизмерну радост јер имамо прилику да видимо велике светиње српског народа. Иако уморни од пута, јер ми смо ипак деца осећали смо посебну духовну моћ, која је снажила душе наше, и помагала нам да истрајемо до краја. Стигли смо у мана-

Вољом Божијом стигли смо у манастир Преображења Христовог, где је душе бројних вјерника преображавају. Ми долазимо са горе Романије и Романијског Косова молећи се Богу да и нас преобрази. Истина је да ми деца учећи вјеронауку преображавамо и своје старије родитеље и учитеље. Због нас дјеце Романија представља "српски Тавор" у нашој Р. Српској. Дошли смо да се уз молитву Господу духовно напојимо и сами преобразимо и душе своје испунимо вјером и љубављу, као апостол Јован, који цијелим својим бићем схвата Христово Преображење, прима га дубоко у себе и отада зрачи зрелом љубављу. Да и ми осјетимо божанску свјетлост коју се осјетили апостол Петар, Јаков и Јован на гори преображења по вољи Христовој.

Примите нас оци да се поклонимо овој великој светињи и да пјесмом славимо Господа, пјесмом која долази из дубине наших дјечијих срца испуњених љубављу. Примите нас и измолите код Бога милост за нас који са љубављу устрепталих срца идемо путем Његовим.

У име хора Романијске Лазарице као и своје лично име захваљујемо Вам што сте нас примили и омогућили да се поклонимо овој великој светињи. Благословите оци и молите се Богу за нас.

стир Преображење. При улазу на капију пјевали смо славски тропар овог манастира. Пред манастиром су нас дочекали монаси и пожељели нам добродошлицу. Ушли смо у манастир, цјеливали иконе, помолили се Господу за опроштај грехова и спасење душа наших. Један од монаха нам је испричао веома занимљив историјат манастира Преображења, а ја ћу вам укратко испричати све о манастиру. Први монаси су на Овчарско - кабларске просторе стигли са Св. Горе. По рељефи и изгледу њих су ови простори подсетили на Св. Гору, па се због тога ови простори називају Мала Св. Гора или Српска Св. Гора. Градња манастира траје све до XVI века, а највећи број манастира је саграђен у периоду од XIV до XVI века. Стари манастир Преображење се налазио на левој обали Мораве. Овај манастир је био из XIV. По пројекту нова пруга је пролазила кроз клисуру и нажалост манастир је требао да се руши. Срушен је почетком XX века или тачније 1909. године. У тренутку рушења био је стар око пет векова. Овај манастир много је значао становништву јер овај манастир је спадао у групу збег - манастира. Верници су долазили и плакали на темељима порушене светиње, и народне сузе су стигле све оне који су на било који начин учествовали у рушењу, тако да су сви трагично завршили. После рушења манастир 30 година није уопште постојао. Најзад, 1940. године Владика Николај Велимировић одлучио је да оснује нови манастир. Ново Преображење је његова задужбина и он је одредио где ће се нови манастир подићи, довео раднике, надгледао градњу и на крају осветио манастир. Иконостас је рађен у Битољу, ручне је израде, а радио га је познати уметник, Рус, Иван Мељников. Он је такође радио и фреске у овом манастиру. По благослову епископа Николаја манастир не сме поседовати имовину нити парохiju, а поред тога у њему се врши комплетно правило као на Св. Гори. Манастиру припада једна црквица у стени - Црква Светог Саве. По једном предању Св. Сава је пролазио поред ове пећине и пожељео да неко време борави у њој, а када је кренуо даље наишао је на један извор и

јер је таквих Царство Божије.

Дјечија страна

благословио га. Сваке младе недеље од Васкрса до Митровдана у овој црквици се служи Св. литургија. По свршетку овог веома занимљивог историјата ја сам се захвалила на гостопримству које су нам указали ови побожни људи, који су се решили да до краја свога живота буду уз Господа нашега и да му до тада служе вјерно. Одморили смо се у овом манастиру и одлучили да кренемо даље. Били смо срећни и задовољни јер нам се испунила жеља да се поклонимо овим великим светињама. Овај дан ће остати заувек упамћен јер то је био најсрећнији дан у мом животу.

Найиаша Томовић VIIIз

МАНАСТИР ВАВЕДЕЊЕ

Обилазећи манастире у малој српској Светој Гори, чланови дечијег хора при Романијској Лазарици у Сокоцу поклонили су се и манастиру Ваведењу. Манастир Ваведење се налази близу реке Мораве, под планинама Овчаром и Кабларом. То је манастир најближи Чачку, удаљен осам километара од града.

Стигли смо у манастир Ваведење, манастир прекрасних живописа који ће заувек остати у нашим срцима. Дошли смо да својим молитвама нађемо милост код Пречисте Дјеве Марије у у овом манастиру посвећеном њеном имену. Да у њему још више учврстимо стуб вере и љубави у свом срцу. Улазећи у овај манастир сећамо се догађаја кад је трогодишња Марија кренула да служи Богу, и ово ће у нама остати као вечни благослов. Надамо се да ће Богородица осетити топлину наших искрених молитви док идемо путем Христовим и славимо га. Захваљујући овој посети ти путеви биће нам још ближи, а песма Христу и Богородици дража и милија.

Високопреподобна мати Игуманија са вашим сестрама молите се Пресветој Богородици и Њеном сину Господу нашем за спасење наших душа.

Манастир Ваведење је задужбина Светог Саве и његовог оца Симеона. Како стоји у запису Јоакима Вујића и Вука Караџића, после стогодишњег опустошења, манастир је завршен 1797. год. месеца јула. У манастиру се налази прва књига београдске штампарије, Гундулићево Јеванђеље које је издато 1552. год.

Пошто је црква у Чачку, чувена Страцимирова задужбина неколико пута рушена и претварана у дамију, манастир је као најближи кориштен за вршење свих св. тајни и обреда.

У свим манастирима смо лепо дочекани али у овоме манастиру смо нашли праву љубав и доживјели право гостопримство. Пошто смо се поклонили и целивали иконе, помолили Богу монахиња Ана нам је прочитала историјат ове прелепе светиње. У име чланова хора обратио се Бранислав Васиљевић и захвалио мати Игуманији Февронији и сестринству на гостопримству. Заједно са монахињама појали смо тропар храма Богородице Дјево и Достојно јест. После изласка из цркве монахиње су нас окрепиле за трпезом љубави, а затим смо обишли просторије манастира и прошетали поред реке Мораве.

Позвали су нас да се опростимо од сестара, јер смо морали да кренемо даље, али многи су своје мисли и осећања оставили баш у овом манастиру. Манастир Ваведење ће нам остати у незаборавном и лепом сећању.

Недељко Васиљевић

МАНАСТИР СРЕТЕЊЕ

Након Добруна, Благовјештења, Преображења и Ваведења стигли смо у Манастир Сретење. Он се налази на западној страни Овчара на око 800 метара надморске висине. Време изградње овог Манастира није познато али судећи по архитектури цркве по фреско слоју и по очуваном зидном иконостасу који је једини те врсте у Овчарском - Кабларским манастирима може се предпоставити да је постојао у XII веку.

Црква је посвећена празнику Сретења Господњег односно сусрету старца Симеона са Христом. Унутрашњост цркве исликана је фрескама које су скромне уметничке вредности те сведоче о ликовном развоју нашег народа у то време. Једна од најзанимљивијих фреска је фреска у олтару која представља свештеника који је био недостојан да служи Св. Литургију па му је Анђео Господњи везао руке.

Са десне стране у припрати налази се гробница епископа Никифора који је 1818 године обновио овај манастир. У манастиру се чувају и стари ризнични предмети који потичу из XVII века. На северној страни Манастира је капела која је посвећена Покрову Пресвете Богородице а изграђена је трудом игуманије Манидоре и сестринства, док се на западној страни налази мањи зидни конак из 1845.

У св. храму недељом, празником и другим посебним приликама са почетком у осам часова врши се св. Богослужење које служе калуђери из манастира Преображења по очуваној старој традицији.

У нади да ћемо поново посетити овај св. манастир и обновити наше духовне и моралне моћи које су кроз векове нашем народу биле извор снаге и здравља са благословом гренули смо даље.

Горица Башевић

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

МАНАСТИР НИКОЉЕ

После посете манастиру Јовану и упознавања са његовим историјатом вољом Божијом стигли смо у манастир Никоље. Он се налази у теснацу Овчарско - кабларске клисуре, близу железничке станице. Од осам манастира који се налазе на просторима ове мале Свете Горе Никоље је најстарији.

У манастиру Никоље хор Сокољачке Лазарице је стигао на вечерње богослужење. Заједно са монахињама, чији су благи гласови одзвучали у малој и живописној цркви, а анђeosка лица и очи уперене у икону Спаситеља нашег славили смо Господа. Уз мирис тамјана и благу светлост која се ширила од прислужених кандила тихо смо изговарали "Свете тихи" и "Слодоби Господи". По завршетку богослужења мати Злата нас је упознала са историјатом манастира Никоља. Када је он подигнут не зна се тачно, али по фрескама, односно његовој архитектури овај манастир носи титулу најстаријег. Слава Никоља је Млади св. Никола 22. маја. Због некада јако неприступачног мјеста Турци су ретко долазили. Манастир није рушен, али је плаћкан и паљен при чему се уништене бројне фреске. 1817.

год. кнез Милош Обреновић је обновио манастир и изградио конак. За време устанка 1915. год. Милош је ту довео породицу где му је умро петогодишњи син. Његов гроб се још познаје. У Никољу има једна врло ретка композиција која се посебно истиче и позната је само још у манастиру св. Марка у Македонији (Исус Христос премудрост Божија окружен са седам анђела). Такође у њему постоје фреске које су од уметничке вредности: у припрати из 1637. год. и у средини цркве из 1587. год. У средини цркве и у олтару су фреске о догађајима из живота Господа Исуса Христа - крштење Христово, преображење. На десној страни имамо фреску уласка Господа у Јерусалим, децу која вичу "Осана сину Давидову". Оно што је посебно привукло моју пажњу на иконостасу је око Божје које нас увек прати и од кога се не можемо сакрити. У дворишту манастира Никоља се налази бор стар преко 150 година. По изласку из цркве за благослов смо три пута обишли око њега пјевајући Богородице Дјево.

Кад су се дјечији гласови све више губили и ишчезавали у њиховим срцима је остала вечита успомена на Манастир Никоље. У нашу душу дубоко се урезала песма монахиња које још више буде љубав према цркви и вери. Остао је манастир Никоље са великим бројем искрених молитви изречених пред његовим иконама, велика нада да ћемо једнога дана опет бити ту и у књизи записане речи: "Благослови Господе хор сокољачке Лазарице, подари им здравље и срећу и нека иду твојим путем Господе и вечном животу."

Милијана Којућ

РАЗУМНО ДЕТЕ

Једном се мали Иван враћао кући из школе. На прагу од куће сретне га отац, који је био безбожник, па га запита:

- Кажи ми, дете, шта те је данас учио отац вероучитељ?

- Шта ме је учио?...отац вероучитељ нас је учио, да постоји један Бог у три лица.

- А зар вам не рече, да Отац није старији од Сина, нити је Син млађи од Оца?

- Да, тако нам рече, мили тата, - одговори Иван.

- О сине мој, како је то велика глупост, - одговори безбожни отац.

- Погледај сине! Нисам ли ја твој отац?

- Да, тата, - одговори дете.

- Ето видиш, дете моје, кад сам ја твој отац, то морам ја бити старији од тебе. Није ли тако?

- Тако је, драги тата. Ти си старији од мене као човек, но као отац ти ниси старији од мене, јер у онај час кад си ти постао мој отац ја сам постао твој син. Зато ако је Небески Отац од пре времена, то од пре времена мора да буде и Син.

Безбожни отац обори главу, замисли се, и од тада није се усудио више да пита дете, шта га је учио отац вероучитељ у школи.

саврем. руска љрича

ИГРА И МОЛИТВА

*Играју се дјечица,
Поред цркве светје,
Играју се ња њожелех,
И ја бићу дијетје.*

*Играју се њиичице,
Испред цркве беле,
Па сићно скакућу,
Игром ме веселе.*

*Играју се зраци,
Сунца кроз облаке,
Па нас њежно милују,
Њежно шаљућ зраке.*

*А кад звоно зазвони,
Игра молићва њосија,
Сви на своје молићве,
Игре данас досија.*

Ј.Ј.Г.

јер је таквих Царство Божије.

О ПРАВИМА ЧОВЕКА У СВЕТЛОСТИ ЕВАНЂЕЉА

Лако се да запазити да одбрана човекових права најчешће се схвата као одбрана заједничких интереса многих појединаца, по оној народној изреци "удружени смојачи". Овде се подразумева схватање човека као атома друштва, који као појединац има своје право, своје интересе који су често у сукобу са правима других. Оно је чисто одбрамбено (дефанзивно) схватање човека. А некад је чак и агресивно јер се људско друштво представља у категоријама збрке и рата. У оваквој перспективи ја браним своје ја, ја браним своја права и служим се другим људима као оруђем за одбрану својих личних права.

Насупрот оваквом схватању, Еванђеље позива нас да не тражимо своја права, него да окренемо и други образ ако нас неко ошамари (Матеј 5, 39); Еванђеље нам препоручује да дамо више него што од нас ишту (Мт. 5, 40); да опростимо дугове својим дужницима (Мт. 18, 23). Треба само прочитати Беседу на гори. И чак ако испунимо еванђелске заповести о љубави као добри Самарјанин, ипак треба да себе сматрамо за "непотребне слуге Божије", јер смо испунили све оно "што смо били дужни учинити" (Лука 17, 10).

Према томе, Еванђеље позива нас на сасвим други начин одбране човекових права: то је одбрана права која имају други наши ближњи. Ако погледамо 25. главу Еванђеља по Матеју, видећемо да смо позвани да бранимо основна права других људи, пошто имамо обавезу да их нахранимо, напојимо, оденемо, примимо на конак, посетимо у тамници... А што се тиче нас самих, препоручено нам је да се не бринемо за себе и да не говоримо: "Шта ћемојести"? Шта ћемо пити? Чиме ћемо се оденути?" (Мт. 6, 31).

Јасно је, дакле, да се по Еванђељу одбрана човекових права састоје у одбрани туђих права и у одрицању својих интереса и својих права. Еванђеље позива на жртвовање себе другима.

Ово евангелско схватање човека је супротно горе наведеном индивидуалистичком и аутономном схватању права. У Еванђељу се наглашава ослобођење човека од сопствене се-

бичности. Еванђеље указује на потребу поистоветивања са другима. Стога, Христос каже: "Када сте учинили једноме од ове моје најмање браће, мени сте учинили" (Матеј 25, 40). Ово значи да Христос саосећа са свима који су у невољи, а и да наше понашање према другима одржава наш однос према Господу Христу.

Ако је Христос најбољи Човек, не смемо заборавити да је Он то само зато што је Он и Бог, Бог који је постао човек, не престајући при томе да буде и Друга ипостас Свете Тројице. Он својим страдањем и Васкрсењем остварује за човека нове могућности које раније нису постојале, јер је Он "дао право" онима који верују у Њега да се могу назвати синонима Божијим, и да могу, после општега Васкрсења, сести поред Њега с десне стране Оца.

Христово Васкрсење и Вазнесење означавају заиста велики преокрет и позитивну "револуцију" у историји човечанства јер је човечанска природа уздигнута на престо Божији. Изливом Светога Духа потенцијално су сви људи и све жене постали браћа и сестре у Христу, који као Богочовек указује на нови стил живота, за све људе после Васкрсења, то ј е живот нове творевине "на новој земљи, под новим небом".

У Христу, у Светоме Духу, човек је оспособљен да у свакоме другоме човеку види живу икону Бога. С тим идеалом пред очима, монаси који напуштају свет и удаљавају се од људи чине то са циљем да загре целу човечанство, да се отворе за љубав према свима без икакве пристрасности. На овај начин они заиста иду стопама Христа.

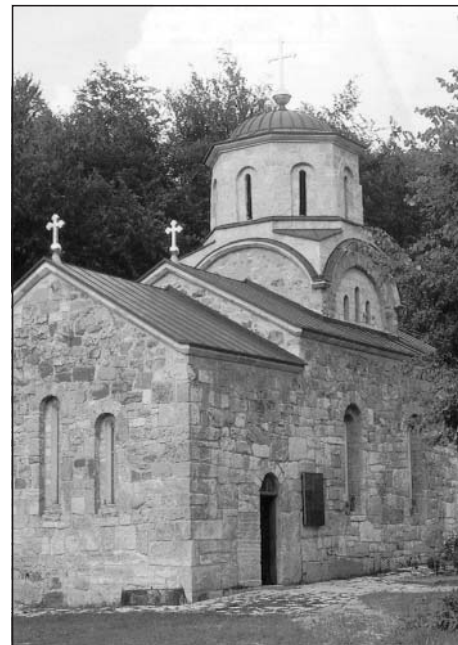
Најузвишенији чин у борби за човекова права, по Еванђељу, јесте мучеништво. Истински бранитељи човекових права и прави сведоци слободе и достојанства људске личности у 20. веку били су на пример римокатолички свештеник Максимилијан Колбе и православна монахиња Марија Скопцов, који су у немачким концентрационим логорима добровољно пошли усмрт да би спасли друге осуђене на смрт (а то су били млађи породични људи).

ЦРКВА И СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ

Павославни Француз Оливер Клеман, проф. теологије на Православном институту св. Сергија, својим тумачењем Оченаша настоји да опише повезаност црквеног живота са свакодневним животом.

И опрости нам дугове наше као што ми опраштамо дужницима својим.

Ми све дугујемо Богу. Не бисмо ни постојали без Његове стваралачке воље. Митрополит Филарет московски (19. век) је рекао: "Створења стоје на стваралачкој речи Божијој као на мосту од дијаманата. тај мост стоји под бескрајем Божанства и изнад понора њихових ништавила"

Бог је постао човек да грешну људску душу, из ништавила греховности, уздигне у пуноту живота вечног.

Ми непрестано очекујемо нешто од других. Увек мислимо да нам они други дугују. Дугују нам своју љубав, своју пажњу, дивљење. Ја сам саткан од сетине и увредивости. И

О ПОГУБНОЈ ГОРДОСТИ И БЛАГОСЛОВЕНОМ СМЕРЕЊУ

пошто сам стално разочаран другима, јер ми они не плаћају дугове уважавања, ја стално киптим осветом према другима... Често, са осећањем увређеног величанства, повлачим се у свој шатор и ту се облачим у горду равнодушност, а то је мајмунисање ђавола...

Психолошки, овај свет је осуђен на смрт. Међутим, ако ми схватимо да је овај свет празан гроб, који је испуњен светлошћу са онога света, ако схватимо да нам је Бог, у Христу, отписао наш највећи дуг - смрт, онда нећемо више осећати потребу за робовима и непријатељима. Јер грешник жели да има робове који би му се клањали као Богу, а жели да има и непријатеље на које би пренео своје тајне страхове и мржње.

Хришћани знају да им други не дугују ништа. Други нису наш посед... Сваки човек, као Бог чији је он лик, јесте слободна личност. Ја га не могу узети у својину ако му претходно не одузем слободу, ако га на крају крајева не убијем

А има толико начина убијања!

Међутим, као што се Бог открива мени у својој благодати као недоступан, исто тако, и мој ближни се у мени открива као недоступан и тајанствен, а и то је такође једна врста благодати. У том смислу, све је благодат, као што је рекао француски писац Бернанос.

Св. Симеон Нови Богослов је написао да је светац добровољни сиромаш који воли људе. Он је "сиромаш" јер зна да све непрестано добија из руку Божијих. Он је способан да буде близак свима, а сви људи су за њега ближни...

На жалост, ми нисмо сведи. Но ипак у свакодневном животу треба да покушамо да уважавамо тајновитости других, њихову жељу за самоћом, њихов однос са мистеријом.

Што више познајем друге, у овој перспективи, то мање познајем те исте људе.

Сваки дан моје упознавање са њима мора да почне "од почетка" а тај почетак нема краја. Када две личности постану заједничким животом толико блиске једна другој, до те мере да свак од њих зна поступно ону другу личност, догоди се неки неочекивани детаљ који се не уклапа у моју представу тој личности; тада се растојање поново успоставља између нас. То растојање је болно, али је и добро, јер оно је потврда тајновитости сваке личности.

СОП, бр. 83/83

Кад се човек разболи и позове лекара, овај болесника прво запита: шта га боли, кад је први пут и где осетио бол, кад се он и како јавља итд., а све ово зато да би открио узрок обољења, без чега не би знао који лек болеснику да препише и какво лечење да препоручи.

Човечанство - њежак болесник. У време доласка Сина Божјег на Земљу човечанство је било тежак духовни болесник. Син Божји дошао је као Лекар: да болести људи узме на Себе и ранама својим исцели их (Иса. 53,4-5). Као најбољи Лекар душа и тела, Он је открио узрочника болести рода људског и указао на лек против њега.

Узрочник болести - гордост. Бог је извор живота и здравља. Да су људи остали у заједници с Богом, каква је постојала до Адамовог греха, људи не би знали ни за болест, ни за смрт. Ово двоје дошло је као последица Адамовог греха, којим се Адам одвојио од Бога, а грех је био последица гордости, коју је сатана убадио у срце Адамово. Тако је узрочник болести - гордост. Њом је прво био заражен Деница (Луцифер) или сатана (Иса. 14,12-14), па је ову духовну заразу пренео на првог човека, а овај на све потомство своје.

Гордост - извор свих зала у свету. По мудрим речима светог Јована Златоуста, "све највеће невоље које муче ову васиону произишле су из гордости. Тако је ђаво, који је пре био анђео, постао ђаволом од гордости... Тако је и први човек, преварен од ђавола погубном надом, пао и постао смртним; он се надао да постане Бог, па је изгубио и оно што је имао... Тако је и сваки после Адама, маштајући о своме равенству с Богом, упадао у безбоштво... У гордости се зачиње сваки грех и у њој налази свој ослонац". Гордост напада све људе, али највише оне који су на већој или највећој духовној висини. Зато је она опасна и за највеће духовне великане, јер уништава све стечене врлине и са највеће висине сваљује у бездан пакла. Она је својствена ђаволима и иде против Бога, па је зато мрска

Богу и зато се "Бог гордима противи, а смиренима даје благодат" (Јак. 4,6). "Пошто је гордост врхунац свих зала, корен и извор сваке покварености, то Спаситељ и припрема лек који одговара болести", вели свети Златоуст.

Лек против гордости - смирење. Као што телесни лекари преписују болесницима лекове који ће на организам деловати супротно деловању болести, тако је поступио и небески Лекар душа људских. Он је душама људским, оболелим од сатанске гордости, као лек препоручио - божанско смирење: "Ходите к мени сви... и научите се од мене, јер ја сам кротак и смиран у срцу; и наћи ћете одмор душама вашим" (Мт. 11,28-29). И тако, лек против гордости је - смирење. По речима светих отаца, оно је темељ зграде спасења, почетак и основ свих врлина, уподобљава људе Богу, привлачи Духа Светога. Оно је прва степеница духовног усавршавања (Мт. 5,3; ср. 18,4; 23,12). Без смирења нема спасења; без њега све врлине ништа не вреде.

Пример фарисеја и цариника. У данашњем светом Еванђељу Господ Исус износи нам примере гордости и смирености у лицу фарисеја и цариника. Фарисеј је имао многе врлине (постио, давао милостињу), али је био пун охолости и гордости, због чега његове врлине нису имале никакве вредности пред Богом. Цариник је био грешан, али пун смирења, скрушено је вапио Богу: "Боже, милостив буди мени грешноме!" Његову смирену молитву Бог је услишио, док је молитву фарисеја одбадио.

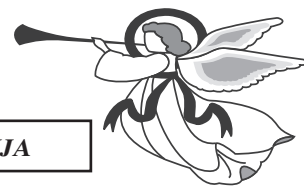
Исус Христос - најбољи пример смирења. Сав живот Христов, од силаска с неба до Голготе, био је највеће смирење и пример људима. Он људе није само учио смирењу него им и најбољи пример собом показао.

Чувајмо се сатанске замке гордости и угледајмо се на пример Господа нашег Исуса Христа. Понизимо се, да би нас он узвисио.

о. М.

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

1. **Душко** (Жарка)
Авлијаш
рођен 1958.
Војковићи
погинуо 12.07.1992.
Сираишица

2. **Душан** (Гојка)
Ашкраба
рођен 1938.
Војковићи
погинуо 08.04.1993.
Добриња

3. **Жарко** (Дамјана)
Ботић
рођен 1965.
Војковићи
погинуо 20.06.1992.
Добриња

4. **Митар** (Илије)
Батинић
рођен 1951.
Војковићи
погинуо 25.09.1992.
ФАМОС

5. **Мирко** (Војка)
Бјелица
рођен 1943.
Војковићи
погинуо 24.06.1993.
Војковићи

6. **Којо** (Алексе)
Берибака
рођен 1935.
Војковићи
погинуо 09.06.1992.
ФАМОС

7. **Тихомир** (Која)
Берибака
рођен 1959.
Војковићи
погинуо 04.08.1992.
Грлица

8. **Анђелко** (Срета)
Бјелица
рођен 1950.
Војковићи
погинуо 18.06.1992.
Добриња

9. **Зоран** (Уроша)
Ћеха
рођен 1964.
Војковићи
погинуо 04.08.1993.
Игман

10. **Момчило** (Сава)
Дошло
рођен 1954.
Војковићи
погинуо 07.07.1992.
Сираишица

11. **Тодор** (Драга)
Дубовина
рођен 1963.
Војковићи
погинуо 21.06.1992.
Добриња

12. **Славко** (Благоја)
Галинаћ
рођен 1949.
Војковићи
погинуо 23.05.1993.
Лукавица

13. **Боро** (Здравка)
Кокот
рођен 1968.
Војковићи
погинуо 13.06.1992.
Кошорац

14. **Петко** (Васа)
Кешић
рођен 1951.
Војковићи
погинуо 23.08.1993.
Кијевско брдо

15. **Васика** (Бранка)
Кешић
рођен 1954.
Војковићи
погинуо 25.08.1992.
Јасен-Крупац

16. **Драго** (Неђа)
Крсман
рођен 1949.
Војковићи
погинуо 19.06.1992.
Добриња

17. **Чедо** (Василија)
Кешић
рођен 1940.
Војковићи
погинуо 05.08.1993.
Војковићи

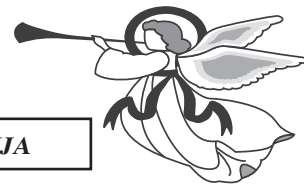
18. **Драган** (Рада)
Кокот
рођен 1974.
Војковићи
погинуо 17.06.1993.
Војковићи

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

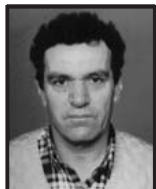
ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

19. **Душан** (Мирка)
Кешић
рођен 1938.
Војковићи
умро 05.04.1994.
болница Соколац

20. **Алекса** (Момира)
Лучић
рођен 1951.
Војковићи
погинуо 25.08.1992.
Кошорац

21. **Драган** (Славка)
Мојевић
рођен 1957.
Војковићи
погинуо 17.07.1992.
Војковићи

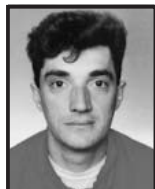
22. **Зоран** (Славка)
Мочевећ
рођен 1965.
Војковићи
погинуо 19.11.1991.
Вуковар

23. **Ратко** (Ратка)
Међо
рођен 1967.
Војковићи
погинуо 13.06.1992.
Кошорац

24. **Грујо** (Јанка)
Мочевећ
рођен 1943.
Војковићи
погинуо 13.06.1992.
Војковићи

25. **Радослав** (Ратка)
Мочевећ
рођен 1965.
Војковићи
погинуо 29.06.1992.
Добриња

26. **Алекса** (Бошка)
Млађен
рођен 1934.
Војковићи
погинуо 15.11.1992.
Кијево

27. **Живко** (Марка)
Мочевећ
рођен 1947.
Војковићи
погинуо 01.08.1993.
Овчаревац-Игман

28. **Милобран**
(Бранка) **Мочевећ**
рођен 1947.
Војковићи
погинуо 05.09.1992.
Добриња

29. **Душан** (Груја)
Миовчић
рођен 1953.
Војковићи
погинуо 26.08.1992.
Добриња

30. **Ненад** (Гавра)
Мичић
рођен 1930.
Војковићи
погинуо 26.05.1993.
Игман

31. **Александар**
(Милинка) **Мичић**
рођен 1970.
Војковићи
погинуо 12.09.1992.
Кошорац

32. **Ратко** (Алексе)
Милић
рођен 1939.
Војковићи
погинуо 15.11.1992.
Кијево

33. **Бошко** (Ђорђа)
Милић
рођен 1952.
Војковићи
погинуо 15.11.1992.
Кијево

34. **Ранко** (Митра)
Милић
рођен 1944.
Војковићи
погинуо 15.11.1992.
Кијево

35. **Саво** (Влајка)
Новаковић
рођен 1948.
Војковићи
погинуо 15.07.1993.
Војковићи

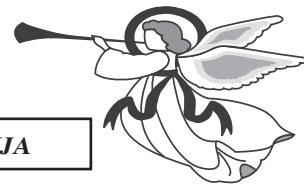

36. **Стајо** (Рада)
Перковић
рођен 1947.
Војковићи
погинуо 25.08.1992.
Вјерча

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Мийтрополија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

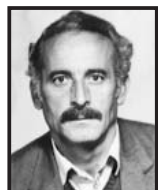
37. **Вукашин** (Рада)
Перковић
рођен 1936.
Војковићи
погинуо 24.12.1992.
ФАМОС

38. **Саво** (Божа)
Пурковић
рођен 1967.
Војковићи
погинуо 27.06.1992.
Аеродром

39. **Владе** (Николe)
Пурковић
рођен 1963.
Војковићи
погинуо 12.06.1992.
Аеродром

40. **Милан** (Богдана)
Пророк
рођен 1945.
Војковићи
погинуо 24.06.1993.
Блаца-Грлица

41. **Милован**
(Милоша) **Радовић**
рођен 1945.
Војковићи
погинуо 05.12.1992.
Добриња

42. **Милинко** (Љуба)
Ристовић
рођен 1952.
Војковићи
погинуо 04.07.1993.
Камјонцири

43. **Василије**
(Милоша) **Симанић**
рођен 1959.
Војковићи
погинуо 04.08.1992.
Грлица

44. **Мирко** (Богдана)
Сикима
рођен 1946.
Војковићи
погинуо 25.08.1992.
Вјерча

45. **Мирко** (Јова)
Сикима
рођен 1956.
Војковићи
погинуо 20.06.1992.
Добриња

46. **Драган** (Млађена)
Шиљеговић
рођен 1956.
Војковићи
погинуо 14.06.1993.
Горажде

47. **Синиша** (Николe)
Шеховац
рођен 1964.
Војковићи
погинуо 11.05.1992.
Хаџићи

48. **Петар** (Драга)
Шешлија
рођен 1944.
Војковићи
погинуо 30.08.1992.
Котљорац

49. **Миладин**
(Млађена) **Шеховац**
рођен 1947.
Војковићи
погинуо 01.04.1993.
ФАМОС

50. **Александар**
(Миладина) **Шеховац**
рођен 1974.
Војковићи
погинуо 26.05.1993.
Иџман

51. **Драго** (Сима)
Витковић
рођен 1931.
Војковићи
погинуо 30.04.1993.
Војковићи

52. **Жарко** (Милоша)
Вуковић
рођен 1961.
Војковићи
погинуо 19.06.1992.
Добриња

53. **Ранко** (Ђорђа)
Гаврић
рођен 1946.
Војковићи
погинуо 21.08.1992.
Крупац

54. **Петко** (Остоје)
Ристић
рођен 1956.
Војковићи
погинуо 29.06.1993.
Јахорина

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

55. **Драган** (Николе)
Кокот
рођен 1972.
Војковићи
погинуо 13.05.1994.
Војковићи

56. **Јово** (Милинка)
Васковић
рођен 1960.
Војковићи
погинуо 07.07.1992.
Пресјеница

57. **Виде** (Петка)
Шаровић
рођен 1937.
Војковићи
погинуо 23.07.1994.
Грбавица

58. **Здравко**
(Милоша) **Јаловић**
рођен 1951.
Кијево
погинуо 07.07.1992.
Зорановићи-Крупац

59. **Млађен** (Јова)
Самарџија
рођен 1920.
Кијево
погинуо 07.07.1992.
Спратишћа

60. **Горан** (Милинка)
Мочевих
рођен 1959.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Игман

61. **Славиша**
(Милинка) **Мочевих**
рођен 1961.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Игман

62. **Жарко** (Сава)
Ђогић
рођен 1959.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Игман

63. **Васо** (Риста)
Сикимић
рођен 1955.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Игман

64. **Момир** (Илије)
Минић
рођен 1936.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Игман

65. **Ристо** (Мирка)
Анцић
рођен 1954.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Игман

66. **Светозар**
(Милинка) **Шешлија**
рођен 1953.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Игман

67. **Славко** (Радоја)
Кешић
рођен 1954.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Игман

68. **Никола** (Душана)
Сикимић
рођен 1948.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Игман

69. **Ранко** (Добрила)
Самарџић
рођен 1972.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Игман

70. **Радомир** (Мирка)
Мичић
рођен 1955.
Војковићи
погинуо 03.11.1994.
Игман

71. **Љубиша**
(Спасоја) **Шеховац**
рођен 1965.
Војковићи
погинуо 01.11.1994.
Игман

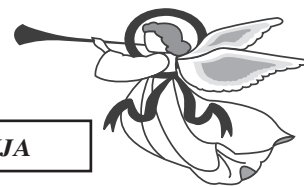

72. **Милош** (Милоша)
Чанчар
рођен 1943.
Војковићи
погинуо 18.02.1995.
Грлица

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Мийтрополија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

73. **Ђуро** (Милоша)
Чанчар
рођен 1949.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Игман

74. **Миро** (Вељка)
Шенлија
рођен 1949.
Војковићи
умро 29.01.1995.

75. **Радомир** (Бошка)
Андрић
рођен
Војковићи
погинуо 1992.
Рајловац

76. **Србобран** (Петка)
Мочевих
рођен 1971.
Војковићи
погинуо 13.12.1994.
Игман

77. **Синиша** (Мирка)
Ждрале
рођен 1969.
Војковићи
умро 10.04.1995.

78. **Борислав** (Војна)
Шенлија
рођен 1951.
Војковићи
погинуо 03.05.1995.
Крупац

79. **Крсто** (Војка)
Бјелица
рођен 1936.
Војковићи
погинуо 03.05.1995.
Војковићи

80. **Вукашин**
(Млађена) **Дошло**
рођен 1956.
Војковићи
погинуо 17.06.1995.
Видовац

81. **Милобран** (Илије)
Кешић
рођен 1944.
Војковићи
умро 13.05.1995.

82. **Ратко** (Бранка)
Шиљеговић
рођен 1946.
Војковићи
погинуо 16.06.1995.
Пресјеница-Солила

83. **Радован** (Марка)
Галинац
рођен 1969.
Војковићи
умро 27.08.1995.

84. **Раденко** (Марка)
Галинац
рођен 1969.
Војковићи
погинуо 10.09.1995.
Средње

85. **Бранко** (Јова)
Минић
рођен 1931.
Војковићи
погинуо 05.10.1992.
Крупац

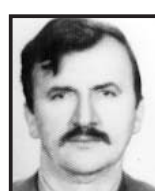
86. **Обрен** (Митра)
Мичић
рођен 1930.
Војковићи
умро 13.08.1995.

87. **Тодор** (Владана)
Шеховац
рођен 1947.
Војковићи
умро 1994.

88. **Радован** (Ђока)
Сикимић
рођен 1935.
Војковићи
умро 1996.

89. **Мирко** (Бранка)
Кокот
рођен 1939.
Војковићи
умро 17.01.1996.

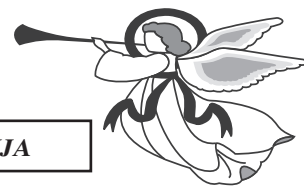

90. **Бошко** (Рада)
Ковач
рођен 1939.
Војковићи
умро 1995.

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

91. **Петар** ( )
Самарџић
рођен 1938.
Војковићи
погинуо 09.03.1994.
Војковићи

92. **Ратко** (Лазара)
Анђуновић
рођен 1951.
Грлица
погинуо 17.06.1992.
Добриња

93. **Момир** (Млађена)
Анђрић
рођен 1945.
Грлица
погинуо 17.09.1992.
Кошорац

94. **Обрен** (Млађена)
Анђрић
рођен 1943.
Грлица
погинуо 07.02.1995.
Блаца-Грлица

95. **Мирко**
(Слободана) **Божовић**
рођен 1952.
Грлица
погинуо 04.08.1992.
Грлица

96. **Ново** (Бранка)
Ђосовић
рођен 1955.
Грлица
погинуо 24.08.1992.
Игман

97. **Радован** (Рада)
Ђурић
рођен 1942.
Грлица
погинуо 24.08.1992.
Игман

98. **Ненад** (Сава)
Голијанић
рођен 1962.
Грлица
погинуо 13.07.1992.
Крупац

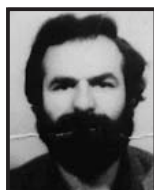
99. **Синиша** (Петка)
Драганић
рођен 1969.
Грлица
погинуо 01.10.1994.
Трескавица

100. **Витко** (Влада)
Дубовина
рођен
Грлица
умро 1996.

101. **Војко** (Рада)
Дубовина
рођен 1939.
Грлица
умро 24.01.1996.

102. **Славко** (Алексе)
Дубовина
рођен 1952.
Грлица
умро 13.12.1996.

103. **Момчило** (Сава)
Крстовић
рођен 1956.
Грлица
погинуо 04.08.1992.
Грлица

104. **Мирослав**
(Радомира) **Кешић**
рођен 1966.
Грлица
погинуо 13.07.1992.
Стражишћа

105. **Неђо** (Неђа)
Мијовић
рођен 1945.
Грлица
умро 23.08.1993.
Кијево

106. **Небојша**
(Момчила) **Млађен**
рођен 1962.
Грлица
погинуо 07.07.1992.
Стражишћа

107. **Мирко** (Ника)
Мијовић
рођен 1957.
Грлица
погинуо 04.08.1992.
Грлица

108. **Сретен** (Марка)
Мочевић
рођен 1968.
Грлица
погинуо 17.07.1992.
Стражишћа

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

109. **Мирко** (Рајка)
Мочевих
рођен 1972.
Грлица
погинуо 1994.
Грлица

110. **Сава** (Сима)
Ковач
рођен 1927.
Грлица
умро 09.06.1994.
Грлица

111. **Радован** (Саве)
Ковач
рођен 1954.
Грлица
погинуо 29.10.1994.
Бориковац

112. **Анђелко**
(Јупка) **Ковач**
рођен 1941.
Грлица
погинуо 22.06.1995.
Орејак

113. **Мирослав**
(Милана) **Лучих**
рођен 1951.
Грлица
погинуо 20.04.1995.
Грлица

114. **Радивоје**
(Бранка) **Нинковић**
рођен 1953.
Грлица
погинуо 04.08.1992.
Грлица

115. **Слободан**
(Тривка) **Пушара**
рођен 1954.
Грлица
погинуо 22.04.1993.
Блаца-Грлица

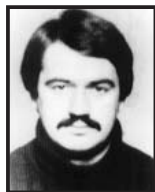
116. **Сретко** (Павла)
Савих
рођен 1951.
Грлица
погинуо 21.03.1993.
Блаца-Грлица

117. **Нико** (Милана)
Скакавац
рођен 1949.
Грлица
погинуо 24.08.1992.
Игман

118. **Милинко**
(Лазара) **Суботић**
рођен 1943.
Грлица
погинуо 24.07.1992.
Добриња

119. **Мирко**
(Млађена) **Самарџија**
рођен 1958.
Грлица
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Игман

120. **Миладин** (Гаја)
Самарџија
рођен 1961.
Грлица
погинуо 27.08.1992.
Добриња

121. **Јово** (Николе)
Шарових
рођен 1956.
Грлица
погинуо 07.07.1993.
Јахорина

122. **Бранко** (Петка)
Шарових
рођен 1939.
Грлица
умро 16.05.1996.

123. **Александар**
(Сава) **Шил**
рођен 1969.
Грлица
погинуо 09.12.1992.
Грлица

124. **Ратко** (Неђа)
Шил
рођен 1962.
Грлица
погинуо 18.02.1995.
Грлица

125. **Миленко**
(Млађена) **Шеховац**
рођен 1940.
Грлица
погинуо 04.08.1992.
Грлица

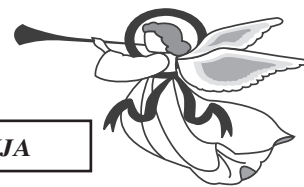

126. **Петко** (Неђа)
Шеховац
рођен 1940.
Грлица
погинуо 07.07.1992.
Мочевих

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

127. **Радивоје** (Илије)
Лаловић
рођен 1947.
Грлица
погинуо 21.12.1992.
Добриња

128. **Миливоје**
(Илије) **Лаловић**
рођен 1951.
Грлица
несао 22.04.1992.

129. **Ђорђе** (Спаса)
Ђелица
рођен 1970.
Грлица
несао 22.04.1992.
Добриња

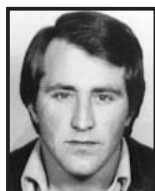
130. **Миладин** (Јова)
Вукмановић
рођен 1957.
Грлица
несао 22.04.1992.
Добриња

131. **Миленко** (Која)
Тривковић
рођен 1956.
Грлица
погинуо 07.04.1992.
Грлица

132. **Живко** (Новице)
Матовић
рођен 1961.
погинуо 18.04.1993.
Кошиан-Хаџићи

133. **Ранко** (Милана)
Брезар
рођен 1948.
погинуо 1992.
Жуч

134. **Златко** (Ивана)
Станковић
рођен 1955.
Грлица
погинуо 1993.
Врањеш

135. **Милан** (Тодора)
Авлијаш
рођен 1927.
Крупац
погинуо 02.06.1992.
Крупац

136. **Будимир**
(Тодора) **Авлијаш**
рођен 1937.
Крупац
погинуо 19.07.1995.
Гушче

137. **Ненад** (Анђелка)
Ботић
рођен 1965.
Крупац
погинуо 24.08.1992.
Кијевско брдо

138. **Славица**
(Милана) **Васић**
рођен 1969.
Крупац
погинуо 07.07.1992.
Сирајинија

139. **Перо** (Милана)
Васић
рођен 1964.
Крупац
погинуо 07.07.1992.
Сирајинија

140. **Коста** (Бранка)
Кокот
рођен 1936.
Крупац
погинуо 09.09.1993.
Грлица

141. **Бране** (Саве)
Љубоја
рођен 1960.
Крупац
погинуо 03.08.1995.
Орејак

142. **Бранислав**
(Данила) **Мочевећ**
рођен 1971.
Крупац
погинуо 09.02.1993.

143. **Чедо** (Саве)
Сарић
рођен 1952.
Калиновик
погинуо 04.10.1995.
Добро поље

144. **Гаврило**
(Данила) **Шараба**
рођен 1950.
Крупац
погинуо 11.08.1992.
Каменици

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

145. **Срето** (Бора)
Бабић
рођен 1959.
Илиџа
погинуо 07.08.1993.
Илиџа

146. **Данијел**
(Жељка) **Роџа**
рођен 1972.
Сарајево
погинуо 29.08.1992.
Неџарићи

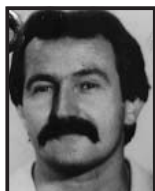
147. **Срето** (Рајка)
Окић
рођен 1955.
Илиџа
погинуо 18.02.1992.
Илиџа

148. **Драган** (Ђорђа)
Ждрале
рођен 1970.
Крупац
погинуо 07.07.1992.
Ситрајишића

149. **Драгослав**
(Маринка) **Дракула**
рођен 1970.
Крупац
погинуо 07.07.1992.
Ситрајишића

150. **Бране** (Пера)
Берибака
рођен 1952.
Крупац
погинуо 07.07.1992.
Осмице-Игман

151. **Ненад** (Косте)
Ждрале
рођен 1950.
Крупац
погинуо 07.07.1992.
Осмице-Игман

152. **Драган**
(Светислава)
Буњевац
рођен 1963., Сарајево
погинуо 14.06.1993.
Ораховица-Горажде

153. **Ненад** (Милана) **Берибака**
рођен 1937., Војковићи
погинуо 15.11.1992., Кијево

154. **Радован** ( ) **Братић**
рођен 1952., Војковићи
погинуо 07.07.1992., Ситрајишића

155. **Миле** (Драга) **Бакула**
рођен 1960., Војковићи
погинуо 1992., Крупац

156. **Радивоје** (Милана) **Кокан**
рођен 1951., Војковићи
погинуо 07.07.1992., Ситрајишића

157. **Жарко** ( ) **Отовић**
рођен 1958., Војковићи
погинуо 1992., Добриња

158. **Недо** (Милинка) **Васковић**
рођен 1958., Војковићи
погинуо 07.07.1992., Моњевићи

159. **Перо** ( ) **Павловић**
погинуо 06.10.1994., Чакље-Игман

160. **Маринко** ( ) **Маран**
рођен 1955., Грлица
погинуо 1992., Грлица

161. **Јевто** (Рада) **Даниловић**
рођен 1949., Грлица
погинуо 05.07.1992., Добриња

ОСТАЛА ЈЕ САМА

*Остала је сама без мужа, без сина,
Наможе схватити да је то истина.*

*Остала је сама ситара изморена,
Сузијех очију лика истијена.*

*Остала је сама с молитвом на уснама,
Ушјехом за душу да је бол не слама.*

*Остала је сама цркву срећом зове,
Мјесто свога чеда свога сина Јове.*

*А кад вече пада смири своје боли,
Осјећа да Бога као јова воли.*

*Па јој осмјех, краси благо ситаро лице,
С побочнишћу тихо ијевуши ијесмице.*

*И док друже мајке за кућама жале,
Она Бога моли за синове пале.*

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОБОЖНА РАЗМИШЉАЊА

Како душа осећа величину Христову

Помисао на Христа, топла молитва Њему, лече моју душу од безразложне туге и суморног обесхрабрења. Дешава ми се да у сумрак овлада мноме велики умор, и нека ми неодређена туга својом тмурном маглом обвије душу. Суморно ми је вече, суморна ми је плава светлосту соби, хвата ме неки немир, а тамно, велико дрво, кога ветар тресе напољу у сумраку, тајанствено улива страх...

Бескрајно сам уморна што живим. Нашто радити, нашто се борити, нашто стварати? Телесни и душевни умор ме савлађују: пустош је око мене и у мени. Душа ми је у мраку, хладно јој је, нема ни искрице светле радости у њој.

Али, то је хула на Бога, оставити своју душу у таквом очајању, зато Теби вапијем Господе: избави ме.

Пао ми је поглед на ове исписане речи: "Стварање видљивог света..." И ја сам се замислила. Видљиви свет и невидљиви свет... И душа човекова спада у невидљиви свет. Каква је то тајна, каква лепота, каква снага, хришћанска душа, лепа душа. Душе се стварају: свакога трена неке се подижу, неке падају. Сваки човек ствара своју душу и зато је он помоћник Божји и слуга Његов, ако је ствара велику, снажну, лепу, племениту, добру.

Како је страшно живети са помишљу да ће те нестати једнога дана, и то за увек, увек... А како је радосно и топло бити у извесности да радиш за вечност, живети у сигурности вечнога живота. Стварати душу, стварати је вечну, непропадљиву. Како је лепа и светла права душа хришћанска... И тада при овој помисли доживети светао тренутак, тренутак снажан, узвишен, пун најлепше и највеће светиње. Деси ми се тако да у магновењу открије душа моја величину Христову, и она се дубоко поклони пред Њом, пред Његовом величином, и с нежношћу, с радошћу, с љубављу осети ту величину. Као да неко топло унутарње сунце осветли дубоком, тихом, светлом срећом целу моју душу, окупа је зрацима неке милости. Тако сам и овога пута у срцу осетила неизрециву лепоту Душе над душама, Краљице душа, сјај-

не звезде источне, Душе пуне тајни, бескрајне, широке, пуне љубави до у најмању честицу своју, светле Душе Христове... Ко може знати сву величину Душе Господа до једини Бог? И колико то мора бити срећа љубави осећати стално и разумевати једнако ту у бескрај велику Душу? Какво то блаженство мора бити живети стално у сазнању светле лепоте Христове Душе, када је мене, у ово суморно поподне, тренутак само тога сазнања исцелио, загрејао и светлошћу ме помиловао... Као да сам била напољу, у тами, у хладноћи, и као да је неко за часак раскрилио двери вечности где борави мој Господ, и светлост и лепота су обасјали и загрејали моју очарану, усхићену душу, дотле суморну, малаксалу, јадну.

О Цркви, о Христу на крсту и о два разбојника с Њим распета

Чујем где кажу: "Ви сте бар паметни. Зашто идете у цркву"! Одвојити се од цркве. Они који то говоре не схватају шта то значи. Лагано, с бескрајном спорашћу улази човек у дубину и светлост смисла Христове науке. Јер коме се открива тајна речи Његових? Само онима који су чистог срца, који своју љубав даноноћно усаврашавају, а то обоје није просто, није лако, то је један непрекидан и напоран труд. Ако би се одвојили од Цркве, значи-

ло би да би предузели да на своју руку тумачимо Јевнђеље, да не слушамо тумачења Цркве, која су дали њени свецци достигавши висок степен савршенства и чистоте душевне. Када би смо се ми сматрали за мудрије од Цркве, то би значило то исто као да бисмо јој казали: "Већа нам је, савршенија, чистија душа од душе свих твојих сватаца". То би било нескромно, лудо, лажно, једном речју нехришћански.

Када се причешћујемо, говоримо молитву Светог Василија Великог, и између осталог кажемо: "... молим ти се као онај разбојник на крсту: "Опомени ме се, Господе, у царству својему!" Колико треба душевне снаге, па искрено изговорити ове речи, искрено себе грешним сматрати, и колико је била лепа и велика та душа која је ту молитву саставила, то може да зна и да осети само прави хришћанин. Видите ли Светог Василија Великог, сву љубав његове чисте душе, који се осећа разбојником пред својим Господом? Разбојник, али разбојник покајани, јер само то треба да будемо. Кад видим Христа подигнутог на крст на Голготи, а с леве и десне стране Његове два разбојника, ја не гледам ту два разбојника, већ цело човечанство с Њим распето, и ово садашње, као и оно што је прошло и оно што ће доћи... Сви људи, овде, у овом животу, на крст распети, сви пате и мада неки мисле да се може остварити рај на земљи, ипак нас не могу спасити од болести ни од смрти нити могу исцелити срце човека који не верује да не осећа понека потајну, а понекад и свесну, патњу која га тишти због тога што ће умрети, што ће га нестати. Ми смо овде на земљи распети на крст. А сви смо грешни, само има разбојника покајаних, који пате с љубављу, гледајући у Христа, говорећи у себи: "Ми смо бар заслужили, а Он својом вољом, из љубави, невин трпи", и има разбојника рђавих који пате заслужено, а с хулом, тешко хулећи на Христа и Бога.

Христос и два разбојника, то је слика човечанства.

*Вукосава Милојевић,
професор*

О СПАЉИВАЊУ УМРЛИХ

Што се тиче учења Православне цркве од-
носно њених главних извора Светог писма и
Светог предања, она не признаје спаљивање
умрлих лица, већ само уповање у земљу.
После преступања заповести Божје сам Бог је
у рају рекао првим људима: „Са знојем лица
свога јешћеш хлеб, докле се не вратиш у зе-
мљу од које си узет; јер си прах, и у прах ћеш
се вратити“ (Пост. 3 : 19; ср. Пост. 25 : 10 и
Пост. 35 : 29). Први погреб мртвог у земљу по-
миње се у Књизи постања 23. гласа ст. 19, где
се говори о погребу Саре жене Аврамове.

Сахрањивање умрлих у земљу био је код
Јевреја општи законски пропис, а спаљивање
умрлих помиње се као **казна** (Лев. 20 : 14) и
сматрало се као срамота за умрлога. Исто та-
ко спаљивање умрлих обављало се и ради ка-
кве нужде као у случаје спаљивања Саула и
његових синова (I Сам. 31 : 12). Јер иако су Је-
вреји сматрали спаљивање као пагански
обичај, ипак су некада били принуђени да га
употребе. На пример за време расељавања,
прилагођавајући се средини у којој су били
или приликом бекства испред непријатеља (II
књ. Днев. 34 : 5).

У Новом завету сам Спаситељ говори:
„Хајде за мном, а остави нека мртви уповавају
своје мртваце“ (Мат. 8 : 22). У Делима апо-
столским читамо: „А људи побожни упоаше
Стефана и велики плач учинише над њим“
(Дел. ап. 8 : 2). И сам Спаситељ је погребен
(Јов. 19 : 40 и 41).

Први хришћани примили су начин сахра-
њивања од Јевреја. Овај начин сахрањивања
био је законски обичај у хришћанској цркви.
Њему су се касније прилагођавали и не-
хришћански народи, чим су напустили своје
паганске обичаје и примили хришћанство.
Противљење овоме било је само тамо, тј. у
оној средини, у којој су се ти обичаји желели и
даље очувати, из мржње према хришћанском
схватању и према хришћанству уопште. Раз-
лог због којег су се хришћани непоколебли-
во држали да се мртви уповавају у земљу, био
је по сведочанству св. Иполита (II-III век) ве-
ровање у васкрсење мртвих и то веровање

символички су повезивали са уповавањем
умрлих у земљу. Ево шта о томе пише св. Ипо-
лит у једном писму упућеном Грцима који су
спаљивали своје умрле покојнике: „Ми веру-
јемо да ће тело ускрнути. Али иако оно труне
(у земљи), ипак се сасвим не уништава, јер му
земља чува остатке које у себе прима; и оно
опет проклија слично семену баченом у плод-
ну земљу. Као што се посејано зрно сеје голо,
али по наредби Бога Творца оно изникне зе-
ленећи се, одевено и прослављено, али не пре
него се распадне. Стога, дакле, не верујемо
узалуд у васкрсење мртвих. Ако се тело при-
ремено распада, због преступа учињеног у
почетку, то оно бивши у земљу положено, као
у неку топионицу, кроз то бива васпоставље-
но у новом облику, не онакво какво је било у
њу положено, већ као сасвим ново и непропа-
дљиво. И сваком телу вратиће се његова соп-
ствена душа и оно ће опет у њега бити обуче-
на, сада не као терет, него чиста, у чистом те-
лу настањена и с њиме ће се радовати, са њиме
сада у свету ходити у правди; неће имати у ње-
му искушитеља, него ће га опет радосно при-
хватити. Али неправедници неће примити
преображена нити прослављена тела, јер су
оптерећени страстима и болестима“.

Према реченом, за хришћане је обавезно
уповавање мртвих у земљу, јер за њих је обра-
зац не само живот Спаситељев, већ и смрт и
гроб. И по **Предању** које постоји у светогор-
ским манастирима све кости које се чувају у
„усипалници“ (крипти) јесте вера да је сваки
миропомазани члан Православне цркве од-
ређен светитељу и његово мртво тело мошти-
ма. Отуда и наша реч сахранити значи очува-
ти тело од распадања колико то Бог допусти
по Својој Промислу.

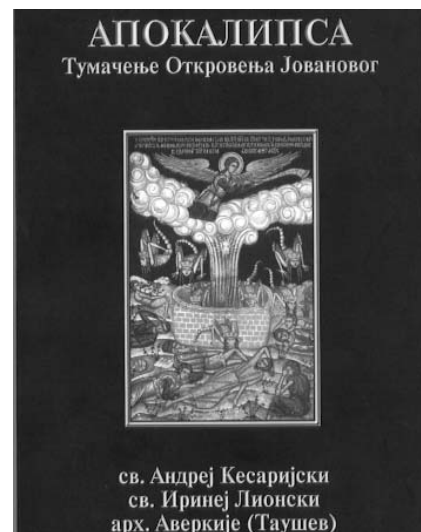
Као што смо видели св. Иполит говори о
уповавању мртвих у земљу као о хришћан-
ском обичају сахрањивања мртвих, а познато
је да је и код незнабожачких народа потиснут
обичај спаљивања мртвих ширењем
хришћанства међу њима.

Никанор,
Епископ бачки

АПОКАЛИПСА

У издању "Православне мисионарске
школе " при храму Св. Александра Нев-
ског изашла је књига "АПОКАЛИПСА
- Тумачење Откровења Јовановог"

*И глас његов као хука великих вода,
имаше у Својој десној руци седам звезда, и
из уста његових излажаше мач оштар с
обе стране, а лице његово беше као сунце
ишћено сија у сили својој (1:15-16).*

Сасвим је исправно рећи да је "глас
Његов као хука великих вода", јер исти
глас имају Он и Дух кроз Кога ће из утробе
верујућих потећи реке воде живе (Јн.7;38)
и они ће гласно проповедати по читавој земљи.
Седам звезда се у наставку називају
ангелима цркава. "мачем оштрим са обе
стране" назива се или одвајање безбожника,
оштрије од сваког двосеклог мача (Јевр.4;12)
или, пак духовни мач, који побеђује нашег
унутрашњег човека. "Његово лице беше
као сунце што сија у сили својој" - али оно
не сија чулном светлошћу, него духовном:
као Сунце правде, Он блиста сопственом
силом и моћи, не, дакле, као вештаствено
сунце које, будући да је створено, сија по
Божанској заповести и Богом дарованом
силом.

УПОКОЈИО СЕ НАШ ПРОТА МИРОСЛАВ ДРИНЧИЋ

Отац Мирослав је рођен у Сарајеву 1937. године. Од најранијег дјетињства није излазио из сарајевских цркава, да би у веома тешко вријеме отишао у призренску богословију. У њој је записан као одличан ученик, веома даровит пјевач и омиљен од цијеле школе. Више година провео је као сарајевски ђакон и у то вријеме важио за једног од најбољих појаца међу ђаконима у српској православној цркви. Од 1970. године постављен је на зеничку парохију и у њој веома часно и поштено завршава свој овоземљски живот и задатак. Као парох познат је по својој смирености, по својој оданости цркви и народу, по својим веома lijепим проповиједима која је дјелима потврђивао, свједочио и потврдио.

Покојни протојереј-ставрофор Мирослав Дринчић престао је 1. јула, на дан када наша света црква прославља и мученика Теодула. Послије обављених припрема а испуњавајући његову жељу, свјештеничко опјело је извршено у цркви Св. Василија у С. Сарајеву. На опјелу је чинодејствовао митрополит господин Николај уз саслужење 19 свештеника. Сутрадан 3. јула у 8 часова кренула је поворка са упокојеним и опожаним тијелом покојног прота Мирослава. У протиној Зеници поворци су се придружила два ауробуса вјерника и парохијана, јер сви који су жељели нису могли поћи на сахрану.

У саборној цркви у Брчком помен је служио Епископ зворничко-тузлански г. Василије са 33 свештеника и бираним рјечима захвалности опростио се од овог достојног и заслужног свештенослужитеља. Сахрањен је поред сина на градском гробљу у Брчком.

Протојереј Момир Васиљевић

Ево дошла још једна суморна јесен; седма јесен од нашег прогона са огњишта. Зеница, град и чаршија Средње Босне; сваке јесени у својој цркви - народ је славио Рожеденство Пресвете Марије Богородице. Више од стотину љета црква у Зеници окупљала је своје православне вјернике. Наш прота Миро, омањег раста, светачког лица, Авине љубави према Христу и свом народу, тридесет љета водио је своје Зеничане. Пре скоро четрдесет љета прота Миро бирајући свештенички позив као да је све сажео у мисао "Крст носити нама је суђено". Свог сина јединца подизао је као отац и мајка.

Подигао прота свог мезимца, школовао и у војску послао. Милостив Господ беше па се протин син ожени и доби и он сина. Протиној срећи нигде краја. Али несрећни рат најави свој јад и чемер. Срби Зенице, околине легендарног Удрима и Биљешева излазе, остављају своја огњишта и гробове. А прота Миро Дринчић остаје у Зеници као у највећој тамници. Наслутио прота да ће Срби проплатати у Зеничком КП дому, а тамо их било безмало хиљаду глава. Послао прота свог сина на Мајевичко ратиште а он сам оста у Зеници. Под кишом батина, уценама и претњама прота се усправи као српски војвода па на капију затвора закуца. Отворише спахије и кадије тешка затворска врата па кад га видеше: Шта је попе, хоћеш и ти са ђетницима? Прота мирно рече: "Дјецо, ако сте учени вјери и закону, пустите ме. Чујем да моји вјерници умиру, морам да их исповједим".

Ушао прота, озарио се од среће што ће да види затворенике; спремио прота свеће и васкршња јаја. Но, кад је отворио прву собу, као да се скаменио. У хошку собе збијени један до другог сједили су заробљеници. Назвао је прота: „Помаже Бог и Христос Воскресе“. А они су га немо гледали и тихо одговорили на поздрав. „Хајде, људи, устаните и приђите“. Од њих тридесет један је само имао снаге да приђе и каже: „Оче Миро, не можемо да ходамо, данас је дванаести дан да нам не доносе храну, ми смо осуђени да од глади умremo". Прота се једва

пресабра да почне молитву; а кад је изговарао Оче наш, то су и затвореници изговарали, али је прота тада почео да плаче; јеца а сузе су ишле као поток. Као муња кроз Зеницу је прохујала вест да затвореници гладују. Храна је ујутру почела да стиже, али прота Миро је за сваког човека донео по један хлеб. Тада их је окупио и рекао. „Глади више не сме бити, а ја Зеницу нећу напустити док овде у затвору и један затвореник буде". Тако је и било. Борио се прота Миро молитвом, милошћу и пером док није испрати све затворенике. А онда стижу још тежи дани за нашег проту Мирослава Дринчића. На Илијашу гине му брат Бранко. А горе од тога да му на Мајевици гине син Сениша - јединац. Агонија је већа јер прота није дуго добио синово тело да га сахрани да би и то на крају завршио. Тамна Зеница да тамнија не може бити. Прота тугује и живи од успомена. Понекад изађе до Српске Републике да посети унука и синов гроб. И последње искушење беше тешка протина болест. У Лукавици прота тешко болестан у молитви проводи своје последње овоземаљске дане. Нема туге на протином лицу. Када болови умину прота се враћа својим успоменама. Радује се прота Миро јер зна да ће и његова душа наћи синовљеву, братовљеву, па тамо су и о. Цвијан и његов син, и о. Недељко из Трнова, и сви српски витезови и мученици из: Зенице, Чекрчића, Илијаша, Вогошће, Илије, Сарајева, Романије, Подриња и Семберије. Прото Миро, сретан ти пут. До твог боравишта у рају, нека те сретну сви Херувими и Серафими. Нама које си учио православљу остаје још једна туга више, али и понос што си у Зеничком крају оставио предивну стазу Светосавља и Правосавља. Опрости мени грешној што узех себи за право да пишем о таквој величини свештеника. На крају, нека ти небески пут буде обасјан звездама јер и то је можда премало.

*Грешна сестра
Милосава
сујруџа преминулог
лоџораша из Зенице*

НИКОЛА ЈОВАНОВИЋ

1930 - 1998

У раним ју-
тарњим сатима
25. 07. 1998. годи-
не у прибојској
болници преста-
ло је са откуцаји-
ма срце нашег

драгог Николе. Сјутрадан тим поводом на мјесном гробљу у с. Зубач искупи се величанствени збор ожалошћених пријатеља, пошто-валаца и родбине, да се заједно са породицом и шесторицом свештеника опросте од угледног и честитог хришћанина и врлог домаћина. Све присутне а и многе који то на време нису сазнали покојник је задужио добротом свог племенитог срца.

Гладног нахранити, жедног напојити, путника одморити, тужног разговорити, невољном притећу у помоћ су само неке од врлина које смо познавали код овог побожног, крепког и кршног 68-ег старине. Поред тога своје обавезе није занемаривао према друштву, а поготово према мајци Цркви, где га његова активност и побожност доведе на мјесто предсједника ЦО Штрбачке.

Живот је провео у браку са супругом Јели-саветом, рођ. Топаловић, гдје у складном и срећном браку изродише два сина и четири кћери, настојећи да на потомство пренесу то-плину породичне љубави и васпитања у духу православља.

Да Николино срце изненадно престане ку-цати умножено допринијеше дубоки жиљци нашешни погибијом старијег сина Милана, борца српских јединица Руђанске бригаде.

Опроштајном бесједом, топлим и бираним ријечима о. Живко, надлежни парох, у први план је изнио врлине које су красиле покојни-ка и захвалио му се на свему, молећи се Све-вишњем за упокојење душе његове.

Помолимо се и ми Пресв. Богородици сла-ви храма коме служаше и св. Јовану Крстите-љу слави покојниковој за покој душе брата Николе, да доживи радост у Царству вјечном и чује ријечи Спаситеља свог: "Добри и вјерни слуго, у малом си ми био вјеран ... уђи у радост Господа свог".

Добро Масал

НАДА НАРАНЧИЋ

Човек је вре-
дан спомена и
дугог памћења,
уколико себе да-
је за друге.

Управо смо
се недавно ра-
стали од такве
особе, од покој-
не Наде На-
ранчић, која је
рођена 1940. го-
дине у Окучани-
ма, као једнае-
сто дете својих

родитеља. У таквој, бројној, породици, васпи-
тана у патријархалном духу, израстала је
наша сестра Нада у праву, честиту Српкињу.

После завршених студија, долази у Рудо
1968. год. и од почетка оснивања гимназије,
односно средњошколског центра у Рудом,
остаје да ради као професор историје и латин-
ског језика, све до свог издисања.

Бројне су генерације које је она извела на пут
зрелости. О тим њеним активностима, свакако
ће много више рећи, њени најближи сарадници.

Нашу драгу покојницу, упознао сам одмах
на почетку мог доласка у Рудо, а нарочито од
1993. године кад сам се с њом срео у Колу срп-
ских сестара, на чијем је челу она стајала од ње-
говог оснивања, па све до недавно, кад је на ње-
но инсистирање, да је неко од његових чланица
на том положају замени, али и не, од њеног оду-
стајања од чланства у истоименом друштву. Да-
кле, она је била председница Кола српских се-
стара у Рудом, кад је било најтеже. Кад се води-
ла битка за опстанак наше Српске Републике,
кад су многа наша браћа у тој битци своје живо-
те положили, многе мајке, супруге и деца без
својих синова, мужева, односно очева остали.
Требало је свугде стићи и ране нападеног рода
нашег блажити. Захваљујући нашој предсе-
дници, као у свему одмереној личности, Коло срп-
ских сестара, у то време одиграло је видну уло-
гу, због разних хуманитарних активносоти.

То њено храбро држање, проистичало је
из њене вере у Бога и љубави наспрам нашег
Српског човека. Зато су њене чланице биле
поносне на њу, а сви ми што смо је као такву
имали. Нарочито нам је била драга, што је би-
ла сасвим скромна а никад, ни у једном момен-
ту наметљива. Зато је дуго оспоравана њена
оставка, коју је она, кад је видела да је нагоре
прошло, упорно тражила.

Данас, кад се растајемо од ње, тешко нам
пада, што је више нема међу нама, али ће нам

задуго навирати сећање на наше дружење, са-
рађивање с њом, за добробит нашег много-
страдалног Српског народа у минулом рату.

У нашем саосећању, због њене преране и
неочекиване смрти, наш бол донекле је
ублажен, што гробом и даље остаје у нашој сре-
дини. Гроб, који ће нас стално на њу подсећати
али и опомињати на ону песничку мисао: где ја
стадох ти продужи, што смо дужни ти одужи...

Уверавам, драге нам сроднике, наше драге
сестре Наде, да она не остаје да почива у туђи-
ни, већ као веома цењена и заслужна наша су-
грађанка, остаје, као свој, међу својима.

Пред њеним одром, молим се за њен
блажени покој, да је Господ прими у своје рај-
ско насеље, по речима светог јеванђелисте
Матеја: "Ходи верна слушкињо моја, у малом
била си ми верна, над многим ћу те поствити;
уђи у радост Господара свога" (Мт. 25, 21).

*Њрођијереј - сѣаврофор
Новица Јањић*

ПРИЛОЖНИЦИ:

Вјерници из Штутгарта:	
Живка Стефановић	20 DM
Љубица Микавица	10 DM
Јагода Симовић	10 DM
Олга Ћировић	10 DM
Зора Јагодић	10 DM
Милка Рајковић	10 DM
Милена Ренкл-Ристовић	10 DM

*За њокој душа сујруга Раденка,
сина Славише и кћерке Соње,
Добрила Бјелаковић* 200 дин

*За њокој душе
Бранка Јањушића* 100 дин

*За њокој душе
Николе Јовановића,
син Станимир прилаже* 200 дин

ДАБРОВ

ИНФОРМАТОР

Број 12

Припрема и уређује: протојереј Богдан Станишић

ВЕРА ЈЕ НАША НАЈБОЉА ОДБРАНА

"Ако је нешто у мом раду добро и вредно, ако је јеванђелско и православно, то више припада људима с којима сам радио и онима од којих сам учио вечне истине Божје, а све што није било добро у мом раду припада мени", каже митрополит Николај.

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански Господин Николај у септембру ове године навршава 25 година архијерејске службе. Пре четврт века, септембра 1973. године, по предаји дужности ректора богословије Света Три Јерарха у манастиру Крка, хиротонисан у чин епископа и у својству првог епархијског архијереја Епархије аустралијско-новозеландске упућен на дужност са седиштем у манастиру Светог Саве у Илајну, у Аустралији (држава Викторија).

У једном службеном извештају из 1978. године је, између осталог записано:

"Доласком у Аустралију, преосвећени Николај одмах организује епархијска тела и органе, доводи и рукополаже нове свештенике, оснива нове парохије, подиже нове храмове, освећује купљена земљишта за нове црквене центре. Будући да је за тек купљено имање манастира Светог Саве у Илајну затекао дуг од 42.500 аустралијских долара, епископ Николај је расписао бескамат-

ни зајам на три године и организовао видове прикупљања средстава. За пет година отплатио је дуг у износу од 37.500 долара.

Преосвећени је у манастирском имању подигао храм, манастирски конак, старачки дом од осам станова и основао прво српско гробље у Аустралији. Председник државе Аустралије, господин Фрајзер, на растанку му је захвалио за оно што је учинио и рекао да је његов рад у Аустралији са задовољством праћен и да је увек оцењиван високом оценом.

На Новом Зеланду епископ Николај је основао српски манастир Успења Пресвете Богородице код Велингтона и то је први православни манастир у историји Новог Зеланда".

Епископ Николај је 1978. године изабран за епископа Епархије далматинске и на тој дужности је остао до маја 1992. године, када је епархију предао новоизабраном епископу далматинском Господину Лонгину. Због избора ректора Богословије у манастиру Крка архимандрита Митофана за епископа моравичког, епископ Николај је, поред својих редовних дужности, до 16. октобра 1992. године, обављао и дужност ректора Богословије. За време службовања у Епархији далматинској подигао је зграду Богословије укупне површине 1700 метара квадратних, седам нових цркава и шест других црквених објеката.

У гласилу "Истина", листу за богословску науку и пастирску практику, у броју од јула 1991. године, о епископу Николају је, између осталог, објављено:

"Ректор Николај био је неуморан радник. Дошао је у стару оронуту зграду древног манастира Крке, да би за девет година из темеља обновио здање. Било је то време подвига и спартанског рада ученика и професора. Само они који су били ту знају надчовечанске напоре и одрицања, будући да је манастир био без пута и у тешким условима за живот".

За време службовања у Епархији далматинској, епископа Николаја Свети архијерејски сабор је одредио за администратора епархије бихаћко-петровачке. На тај начин је обновио бившу бихаћку епархију са седиштем у Босан-

ском Петровцу, пошто се одавно осећала потреба за постављањем епископа на том простору. Остало је записано да је епископ Николај "за годину и по дана, успео да ту епархију у потпуности организује и као такву је преда свом наследнику епископу Хризостому".

На редовном заседању Светог архијерејског сабора, маја 1992. године, преосвећени Николај је изабран за митрополита дабробосанског, са седиштем у Сарајеву.

На жалост, због ратних дејстава седиште Митрополије је пресељено из старог дела Сарајева у Соколац где је, захваљујући властима Републике Српске, откупљен објект за привремено њено седиште.

Љубављу против мржње

Митрополит Николај је у Епархију дабробосанску дошао у најтеже време, у време рата, када се зло помешало са човековом душом и кад је српском народу преко Дрине запретила опасност од потпуног уништења.

Те најтеже дане за српски народ у Републици Српској можда је најбоље одсликао епископ захумско-херцеговачки Господин Атанасије, у "Јеремијевском вапају из збогова херцеговачких услед бомбардовања америчким".

"Из дубине вапијем Теби, Господе. Господе, похитај к мени, чуј глас мољења мојега, јер вичем к Теби у невољи народа својега..."

Не дај срцу мојему да застрани у зле помисли, да чини дјела безбожна с људима који поступају тирански и неправедно с народом Твојим..."

У тим речима садржани су вапај, и молитва, и достојанство, кад се један епископ моли за његов народ, не чини дјела безбожна према људима који поступају тирански према његовом народу.

"Насупрот сваком злу, које је у људском роду постизало застрашујућа остварења, увек је деловао промисао Божији, остварујући вечно божанско добро у свету човековом. Знајући за свету истину, ми смо увек, па и у овом рату, на сваку мржњу одговарали љубављу, па и кад нам је било најтеже, кад је вапај наших страдалника тражио освету. Увек смо се старали да будемо људи, да не чинимо ништа другима што не би желели да нама чине", истиче митрополит Николај.

Кад се обраћао верницима митрополит Николај је често изговарао речи Светог апостола Павла: "Браћо, што год је истинито, што год је праведно, што год је чисто, што год је достојно љубави, што год је на добру гласу, то мислите".

У Летопису је записано да је митрополит Николај за време рата "делио и добро и зло са својим народом. Непрекидно је путовао од парохије до парохије, посећивао рањене и болесне, организовао хуманитарну помоћ, одлазио у иностранство - упућујући апеле за мир и трудећи се да у свет продре истина о српском народу". За то време организовао је рад Кола српских сестара, и покренуо две крупне иницијативе: за оснивање Духовне академије Светог Василија Острошког у Србињу и пресељење Богословије Света Три Јерарха са Дивчибара у Србиње, која је 1995. године прогнана из манастира Крка.

Митрополит Николај је, такође иницијатор оснивања Академије за конзервацију СПЦ при Сарајевском Универзитету. Пре две године при Епархији је основао пензионери фонд свештеника митрополије.

Кад је Богословија Света Три Јерарха, 1995. године, на бруталан начин протерана из манастира Крка, митрополиту Николају, као њеном првом ректору, било је веома тешко. Прогон богослова и скрнављење светиња доживео је као одузимање завичаја и гашење огњишта, али у свему томе, прича Митрополит, највише је бринуо за децу, за младе богослове, који су се ни криви ни дужни, нашли у великој опасности.

Сећајући се временаведеног у манастиру Крка, митрополит Николај прича:

"Не уклањајући се истини и не служећи греху, настојало се да се нађе најбољи начин, како би са народом српским и свештенством та школа била једно срце и једна душа. Да не буде ни Аполосова, ни Петрова, ни Павлова, већ Христова, јер Он даде те узрасте што делатници посејаше".

Говорећи о Крчкој Богословији, 24. новембра 1991. године на Коларчевом народном универзитету у Београду протојереј Никола Шкрбић је, између осталог, рекао:

"Као некада, прије 350 година, мудрошћу пећких патријарха, отворена је духовна школа да буде кошница за рођење, а и брана од болести Запада. Тако је и у нашем времену, мудрошћу Сабора СПЦ и великим залагањем тадашњег епископа далматинског Господина Стефана, и првог њеног ректора, садашњег епископа Господина Николаја, обновљена је ова Богословија".

Љубав према деци

За митрополита Николаја деца су чисте душе, срца без корова, неугашени пут, у којима највише има љубави, поштења, доброте и радости, и зато је пред вероучитељем, у овом времену, тежак задатак да приђе деци, да упозна њихову душу и да им на пријемчив начин приближи знање о Богу, цркви и животу уопште.

У свему томе, истиче митрополит Николај, љубав према деци најважнија је особина вероучитеља. То није осећање да су деца "слатка", или обожавање "малих анђела", нити то значи волети сву децу подједнако. То је одређење љубави дато у Првој посланици Светог апостола Павла Коринћанима: "Љубав

дуго трпи, благотворна је, љубав не заводи, љубав се не горди, не надима се, не чини што не пристоји, не раздражује се, не мисли о злу, не радује се неправди, а радује се истини, све сноси, свему се нада, све трпи".

"Тешко је и претешко бити сведок страдања најближих и рушења светиња, али кад сретнем своје наикадашње ученике, кад видим да су зрели људи, да су по много чему надмашили своје учитеље, буде ми лакше, јер видим да се остварује промисао Божија, видим да ће та некадашња деца, у коју сам увек веровао, још упорније и још истрајније градити порушено и осветљавати пут Христовог еванђеља".

Због тога митрополит Николај верује у препород православља, у обнову свих порушених храмова и изградњу нових и повратак верника на своја вековна огњишта.

"Мисионарска пракса СПЦ, истиче митрополит Николај, у историји је пролазила тешке тренутке, али Православље никад није занемарило своју мисију, нарочито мисију у времену, односно Цркву у изградњи".

Нове школе побожности

Иако још нико није направио статистику о томе колико је ко у новије време подигао или обновио светих храмова, извесно је да у тој области црквене праксе истакнуто место припада и митрополиту Николају. У време овогодишњих Србињских духовних свечаности митрополит Николај, освећујући земљиште и крст за будући храм Светог Саве, који ће се градити у центру Србиња, је рекао:

"Ево, осветисмо ово земљиште за будући српски центар у Србињу. На овом месту некад је била школа, а ускоро ћемо саградити храм Божији, школу побожности, у којој ће наша деца из ње, сретна и задовољна у живот полазити".

Упркос својој пословној стрпљивости и упорности, упркос своме угледу у земљи и иностранству, митрополит Николај још није успео да оствари своју велику жељу и жељу верника, да се седиште Митрополије поново врати у Сарајево.

"Не сумњам у остварење онога што истински желимо, што је блиско Богу и људима, јер верујемо да је Богочовек Христос, заиста, једини Спаситељ и једино спасење света. При томе увек царује светло осећање и слатко расположење. У Богочовечанском домостроју спасења све је тајна, али света и слатка тајна. Ту је све по Богочовеку који је једини Спаситељ и једина Радост у свим световима, видљивим и невидљивим", подсјећа митрополит Николај.

"Мојих двадесетпет година архијерејске службе брзо је прошло. Много сам путовао да бих био тамо где ми је место, али ја нисам позван да говорим о својим делима. Једино што могу рећи јесте да сам се трудио да увек мислим о добру, као одблеску благодати, "зраку који показује Бога", подржавајући божанско човекољубље и покушавајући да чиним добро.

"А колико сам успео и успевама на том еванђелском путу, могу да цене други, а сама истина о томе је у Божијим рукама", каже митрополит Николај на крају разговора.

*протојереј
Ранко М. Билинац*

Митрополит Николај обележио двадесетогодишњицу архијерејске службе

ДЕЦЕНИЈЕ БЛАГОСЛОВЕНЕ УПОРНОСТИ

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански Господин Николај, 13. септембра ове године, обележио је двадесетогодишњицу архијерејске службе. Тог дана, у капели Богословије Света Три Јерарха и Духовне академије Светог Василија Острошког у Србињу служена је света архијерејска Литургија.

Уз слављеника, митрополита Николаја, служили су: митрополит црногорско-приморски и скендеријски Г. Амфилохије, епископ захумско-херцеговачки и приморски Г. Атанасије, епископ осјечко-пољски и барањаски Г. Лукијан, уз саслужење архимандрита Симеона из манастира Добињева и Филарета из Београда, протођакон др. Радомира Ракића, декана Богословског факултета др Радомира Поповића и више свештеника.

Обележавању двадесетогодишњице митрополитове архијерејске службе присуствовали су: предсједник Предсједништва СДС (СЗ) др Драган Калинић, његово краљевско височанство принц Томислав Карађорђевић, грчки амбасадор у Сарајеву Прокопиос Манзураниси, аустријски амбасадор у Сарајеву, академици Војислав Максимовић и Бориша Старовић (декан Медицинског факултета у Србињу), декан Стоматолошког факултета у Србињу др Олга Благојевић, декан Богословског факултета др Радомир Поповић, декан Духовне академије др Предраг Пузовић, те Велибор Остојић, министар вјера у РС Јово Турањанин, адвокат Вељко Губерина, госпођа Аника Сковран, гости из Београда, Црногорског приморја, предсједнице Кола српских сестара и бројни свештеници.

За време свечаног ручка митрополиту Николају су уручени пригодни поклони. Том приликом, представници Цркве и власти, као и представници разних културних, просветних и других установа изразили су поштовање према личности Његовог високопреосвештенства.

Епископ Атанасије, поклањајући Митрополиту панагију у знак захвалности и подршке истакао је:

"За Ваше служење Христу, Јеванђељу, Цркви, народу Божјем четврт века у осамстогодишњици Ваше и наших светосавских епархија, из страдалне Херцеговине за Вашу страдалну Миропополију".

У име свештеника епархије дабробосанске, панагију и крст је предао протојереј ставрофор Милорад Љубинац.

Доктор Драган Калинић, уручујући поклон Митрополиту, рекао је:

"Честитам високопреосвешћеном митрополиту Николају на јубилеју и захваљујем му на великом делу, као нашем духовном заштитнику и оцу. Од њега можемо да научимо како се приступа послу, како се човек целим својим бићем ставља у службу Цркве и свога народа. Његов рад и његова мисија својствени су само великим и даровитим људима који својим способностима и духовношћу свуда стварају атмосферу оптимизма и поверења у стварне вредности живота".

Академик Војислав Максимовић, у име Универзитета у Српском Сарајеву и у име Српског просветног и културног

друштва "Просвјета", уручио је Митрополиту захвалницу Универзитета и књиге и нагласио да је веома задовољан што је имао част да присуствује овом свечаном чину и што је не само Митрополитов савременик него и сарадник у неким пословима који су им били заједнички.

Протојереј др Предраг Пузовић, декан Духовне академије, у име професора Духовне академије, сарадника и сатрудника, поклонио је Митрополиту књигу - Споменицу Светог Саве.

У име црквене просвете, у име Богословског факултета и свих школа где је Митрополит радио, протојереј др Радомир Поповић, декан Богословског факултета, честитао је јубилеј са жељом "да и даље Митрополит буде, као и до сада светло свету, да буде квасац у тесту нашег народа и наше Цркве, посебно богословских школа".

Сергије Павловић, студент Духовне академије честитао је четврт-вековни јубилеј изграђивања Цркве Божије и као знак пажње предао поклон за оно што Митрополит чини за студенте, а "то је пре свега, да ми у Вама видимо икону Христову као свога архипастира, а изнад свега, ми у Вама видимо и од Вас учимо, како се несебично жртвује за изграђивање Цркве Божије".

Поводом овог јубилеја, своје говоре и лијепе жеље изразили су и госпођа Аника Скочван, адвокат Вељко Губерина и принц Томислав.

Митрополит црногорско-приморски и скендеријски Г. Амфилохије о митрополиту Николају је говорио као о свом учитељу и сабратау. Од свих професора који су му предавали током школовања у земљи и иностранству, каже митрополит Амфилохије, у памћење му је најдубље урезан лик професора Николаја, младог суплента Београдске богословије.

Памти га као даровитог, доследног и стрпљивог учитеља који је своја знања умео да пренесе на ученике, и да им сопственим примером, начином живота, укаже на смисао доследности и истрајности на Еванђелском путу и додао:

"До дана данашњег он је остао у просвети црквеној, православној и као архијереј и као просветни радник. Богословија у Крки која је сада овде у Србињу, она је незамењива без владике Николаја заједно, наравно са владиком, сада жичким Стефаном, један од првих његових сарадника који је свега себе уградио и обнављању и манастира Крке и обнављању те древне најстарије наше просветне установе из 1615. године.

Нарочито је значајна градња нове зграде Богословије у Крки, која срећом и данас постоји, јер је саграђена благодарећи жртви и труду и настојању владике Николаја.

Исти случај, ево Бог је после Далматинске епархије и служење у њој послао владiku Николају у најтежим историјским приликама на ову древну светосавску епархију која слави скоро 800 година, заједно са манастиром Хиладаром, овде да се нађе у пресудном историјском тренутку да своје искуство угради у живот Цркве и живот распетог српског народа и он је то, мора се признати, самопожртвовано и достојанствено урадио као што је то урадио приликом свог боравка у Аустралији, оставивши иза себе не само своје име записано међу првим епископима наше Цркве у Аустралији, него и записано у храмовима подигнутим у његово време.

О овој Духовној академији и Богословији не треба ни да говоримо. Оне саме за себе говоре. И опет морам да вам кажем да није било упорности његове, да не било овог данашњег сабора овде, нити би било овог духовног расадника овде који представља један од најзначајнијих духовних расадника православља на овим просторима и наше Српске православне цркве".

Поздрављајући присутне и захваљујући се на лијепим жељама и поклонима, митрополит Николај је између осталог рекао:

"У овом часу дужност ми је да се најпре захвалим Господу Богу на Његовом призиву да будем свештенослужитељ олтару Његовом и на озбиљној помоћи на путу знања у коме сада јесам. Молим се Њему и вама за свете молитве да ми Он, Бог мој и Бог ваш и даље буде помагач. Служити Њему, знао сам и знам, те Цркви и народу одговорно је и страшно.

Живимо у времену, у једној цивилизацији, која се отуђила од својих отаџбинских стварности и где мајке нису у сновима својих замишљених колевки наше деце. Где деца наша не могу се помолићи над гробовима наших ђедова и украсити их цвећем. У овом времену човечији дух има дубоке ноћи, које руше дело његових дана, листове историје, традиције, споменике и друга сведочанства и нису могуће да сасвим нешто ново изграде. Чак и кад чине добре ствари, чине их на нејеванђелски начин, поништавајући њихово благодотворно дејство.

Веома сам благодаран свима Вама на данашњим молитвама за моју маленкост. Увек сам осећао и сада осећам да су ми потребне других молитве и помоћи, јер рече свети апостол: "молитве праведнога могу много

помоћи". Поред тога, моја захвалност иде Вама и зато што се данас нађосте под овим кровом наших двеју богословских школа. Оне су нам нешто највредније у Републици Српској. Хвала на даровима, тој високој и на делу показаној љубави према мени, а најмање сам тога заслужан. Све данас изречено и учињено велики је подстрек души мојој у даљим напорима испуњавања Јеванђеља Божијег. У ових двадесетпет година, а и пре проносио сам Јеванђеље колико сам могао, и како сам најбоље умео, посебно као архијереј у епархијама: аустралијско-новозеландској, далматинској, бихаћко-петровачкој, и сада у дабробосанској. Хвала и данас са овога места свима мојим сарадницима и помагачима из поменутих епархија, а помагали су ми много. Ја без њих ништа не бих могао учинити.

Дужност ми је да се и данас у молитвама сетим, као што то чиним, браће ми Архијереја на челу са Његовом Светошћу патријархом српским Г. Павлом. Увек су ми помагали и на разне начине упућивали ме како се најбоље врши дело Божије у богочовечанском телу - Цркви.

Посебно овде хоћу да нагласим и захвалим се моме свештенству у овој Епархији, свима осталим сарадницима и доброжелатељима, господи професорима, студентима и ученицима овде драгих ми школа.

Имамо овде врлих помагача да се дело Божије шири и множи у овој Епархији, а тиме и у нашој светој Цркви и народу српском. Због великог поштовања и искрене захвалности њима бојим се име им поменути, јер Господ рече: Кад чините добро не разглашujte о томе много, него "шта чини десница, да не зна левица". Стога нека им је хвала где чули и не чули и сигуран сам, они знају да је то све на изграђивање Цркве Божије.

Кад бих данас ишао у појединости одживљених доживљаја за овим двадесетпет година мог архијерејског служења одвело би ме далеко, него ми дозволите да на крају искажем само још једну реченицу:

У овоме часу ја осећам да ми је дужност, најпре захвалити се Богу живоме за сва благодатна добра која ми је давао у мом животу и посебно на овом веома одговорном положају у Цркви српској. Молим се и даље Њему да ме и даље води десница Његова у овом земном животу моме.

Веома сам благодаран свима Вама што сте данас овде под кровом ових двеју школа наших у Републици Српској, а оне су нам нешто највредније у делу наше Цркве овде. Хвала господину декану и професорима Бо-

гословског факултета на помоћи коју нам пружају путем наставе у Духовној академији и на друге начине. Хвала на присуству и молитвеној благодарности Богу за све оно што сам могао чинити и чинио за ових двадесет-пет година мог архијерејског служења Богу, Цркви Божијој и мом милом народу српском. Хвала на вашим даровима и топлим речима, које су ми велики подстрек за даља прегнућа на мојим правцима велике одговорности у епархијама где сам епископствовао: аустралијско-новозеландској, далматинској и сада дабробосанској.

Дужност ми је да се у молитвама сетим свих који су ми помогли да будем у овоме звању, а данас нису више међу живима. Исто тако дужан сам данас са благодарношћу у молитвама се сетити свих браће Архијереја на челу са Његовом Светошћу патријархом Павлом и захвалити се свима њиховим помоћима да бих што више добра чинио у славу Божију и служења са љубављу од највиших до најнижих. Знам, заједнички напори претпостављају заједничке циљеве, и то сам увек имао у виду, јер се лакше носе.

Клањам се пред крстом мојих родитеља, учитеља, оних који ме у ово дело позваше и произведоше, помагача, сарадника, сатрудника на њиви Божијој у овим школама и шире, те пред свима вама, мили пријатељи и децо Божија", рекао је на крају своје беседи митрополит Николај.

Њиројереј
Ранко М. Билинац

Научни симпозијум

ОСАМ ВЕКОВА ХИЛАНДАРА

Поводом обиљежавања осам векова царске лавре манастира Хиландара, а под покровитељством Митрополије Дабробосанске те Сарајевског универзитета, у Србињу је 11. септембра одржан једнодневни научни скуп.

У препуном Амфри театру Духовне Академије Св. Василија Острошког и Тврдошког чудотворца одржан је научни скуп на тему "Осам векова Манастира Хиландара", гдје су грађани Србиња, студенти Духовне академије и ученици Богословије имали прилику да прошире своје упознавање са манастиром Хиландаром.

Скуп је отворио Ректор Сарајевског универзитета др Војислав Максимовић и поздравио све присутне. Истакавши да је Хиландар колијевка Српске Православне Цркве те да је част и овоме граду и овој Академији што им се указала прилика да овим научним скупом дају допринос прослави осамстогодишњице постојања а уједно да се још ближе упознају са овом Царском лавром. Посебну захвалност сарајевски универзитет дугује Митрополији дабробосанској, митрополиту Николају као и овом Србињском духовном училишту.

Саопштења су излагана овим редом:

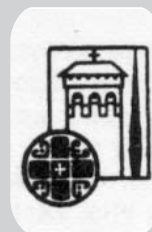
1. МАНАСТИР ХИЛАНДАР - ЖИВА ЦРКВА ОСАМ ВЕКОВА - Митрополит Николај
2. ХИЛАНДАРСKE ПОВЕЉЕ ЦАРА ДУШАНА - Др Милица Грковић
3. МИТРОПОЛИТ СКОПСКИ ЈОСИФ И МАНАСТИР ХИЛАНДАР - Др Предраг Пузовић
4. ХИЛАНДАР У ДЈЕЛИМА НАШИХ НАУЧНИКА И ПУТОПИСАЦА - Др Војислав Максимовић
5. ПИСМО СА СВЕТЕ ГОРЕ - Др Сава Шћекић
6. ХИЛАНДАР У ЖИВОТУ И ПОЕЗИЈИ - Мр Момчило Голијанин
7. ХИЛАНДАР У ДУБИНИ НАШЕГ ПАМЋЕЊА - Др Митар Миљановић

Скуп је завршио рад око 17 часова а завршну ријеч дао је др Војислав Максимовић рекавши:

И овај научни скуп, као и ранији дао је доста нових сазнања, информација и нових података. Слушајући саопштења и господу излагаче на тренутак сам и сам створио слику да сам у царској лаври. Излагачи су заиста једним добрим дјелом све нас преселили у ову српску светињу. Мислим да ће свима нама грађанима, студентима, ђацима и цијелом српском народу бити од велике користи овај скуп. Још једном желим да се захвалим организаторима и желим поручити свима да наш пут у будућност треба да буде Хиландарска прошлост, како би се духовно обновили и обогатили знањима које садржи како Манастир Хиландар тако и сва историја Српског народа.

Ј.Ј.Г.

Митрополиј Николај

МАНАСТИР ХИЛАНДАР
- ЖИВА ЦРКВА
ОСАМ ВЕКОВА

Чудесна је тајна Црква Христова. Она се светло и благодатно проноси кроз цео свет и свугде је присутна. Чланови Цркве - хришћани и са њима монаси сачињавају један организам, једно тело. Зар то није велика тајна? У Цркви је све саборно. И то је велика тајна. У Цркви су и манастири са монашким животом, који су под грехом као и остали, а она је ипак света и сва блиста светошћу. Зар то није велика тајна и у нашој Српској Цркви? Зар манастир Хиландар у својих 800 година живота није показао да је он у српском роду велика тајна? У манастиру Хиландару такође све је велика тајна, јер је и њему и у свему чудесни Господ Христос, са свима својим богочовечанским тајнама. Зато Црква, и у њој манастир Хиландар, представља велико чудо. Црква има јединствену блавест, којом обилује и манастир Хиландар, у који желе и Анђели да завире, јер се и њима кроз Цркву открива многоразлична премудрост Божија (Еф. 3, 10; 1. Пет. 1, 12).

Кад данас мислимо о осам векова овог српског манастира, ми првенствено мислимо на оног Великог Неимара који је благодаћу Својом облагодатио све оне људе из српског народа, који су у њему живели, молили се, подвизавали на разне начине, постајући победоци зла сваког у себи и око себе. Ту у Хиландару ништа није просто, ништа јед-

ноставно, ништа споредно, ништа малозначајно. Све је у њему утемељено на богочовечанском, на благодатном, и органски повезаном у један богочовечански организам. И хиландарским житељима свети Јован Златоусти поручује: "Ако нам ваља постићи Царство Небеско, онда није доста ослободити се греха, него ваља и много радити на врлинама. Треба се уздржавати од зла, да би смо се ослободили од пакла; а да би смо стекли Царство Небеско, морамо непрестано неговати врлине". И даље вели свети Златоуст: "Може се рећи: не чинити добро, то је већ делимично зло, јер обелодањује лењост, а лењост је саставни део зла, или тачније: не део него повод и корен зла... Стога и блажени Павле (мисли на апостола Павла), одвраћајући од зла, води нас ка врлини. Јер, реци ми, каква је корист од тога, ако све трње буде почупано, а не буде посејано никакво добро семе"?

Посетиоци се с радосту сусрећу са хиландарским монасима. Са њима воде разговоре, најчешће осећајући да нека милина плени њихове душе. А када их напусте и остану сами са собом, онда им се намеће мисао о њиховом смиренуумљу. Шта је смиренуумље, које они у изобиљу имају? То је јеванђелско расположење душе, којом сав свој ум и живот хиландарски монах држи у Господу Христу. У смиренуумљу нарочито православни монах, сваку своју мисао и осећање, и све своје умовање непрестано контролише Господом Христом. Свакако, подобно апостоу Павлу који каже: "Ми ум Христов имамо" (1. Кор. 2, 16). Свети апостол хоће да каже: ми умом Христовим умујемо о свему: о Богу, о свету, о људима, о души, о целокупној творевини. Смиренууман човек искрено сматра себе ништавним пред Богом и људима. Он с радосту друге чини већима од себе (ср. Флб. 2, 3). Због свега тога, смиренуумље је клима душе, стање у коме савршено успева све јеванђелско, а гине све нејеванђелско. Ово сваки саговорник из света, са хиландарским монасима осећа и труди се да разуме.

И још нешто о смиренуумљу хиландарских монаха. Смиренуумље је увек праћено кротошћу и трпљењем. У томе за углед имају апостоле и пророке (Јак.

5, 8-10), а пре свега кротког и дуготрпљивог Господа Исуса Христа (Мт. 11, 29). Али, све то троје: и смиренуумље, и кротост и трпљење само божанском љубављу стоје заједно и љубављу постоје. Једино ко има јеванђелске љубави у души, може имати ове три врлине: бити смирен, и кротак и трпљив. Хиландарци живе достојно свога звања, када ове три врлине врше у љубави и с љубављу, дакле, живе достојно Бога.

Нема сумње, "Хиландар је манастир преко кога су Симеон и Сава, као ктитори приближили Србију Светој Гори и Византији, одредивши тако да српски народ вечно остане у правоверју Источне православне цркве" пише Миодраг Петровић. И не само то; "Свети Сава је у основи примио и разрађену византијску идеологију о односима између цркве и државе, уводећи одређене новине из којих се види њихово настојање да покаже да Срби нису што и Византинци. Разликује, дакле, свој народ од Византинаца и других околних народа, нарочито западних, осећао је потребу да у односима између цркве и државе озакони нешто што је својствено Србима" пише исти писац.

У потпуној самосталности манастира Хиландара, зачала се и идеја о самосталности Српске Цркве, на чему је Свети Сава врло стрпљиво и брижљиво радио. Био је двадесетпетогодишњак када се упокојио његов отац

(1199). И други историјски догађаји били су пресудни, који су се у то време догађали, као: упад Латина у Цариград и Солун 1204. г. и оснивање Латинског царства. Тим чином је била угрожена и Света Гора. Рукоположењем у чин ђакона и јеромонаха 1299. године, као тридесетогодишњак испуњавао је услов да постане Архимандрит. Са достојанством Архимандрита Сава није био потребан само манастиру Хиландару и манастиру Студеници, него и српском народу, у ширем значењу - Србији. Затим због опасности од Латина пренио си у Србију мошти свога оца преподобног Симеона Мироточивог. Пре тога примио је архимандритски чин, по казивању Доментијана, у Солуну од солунског митрополита Константина - Костадија, "по грчком закону" са циљем "да буде Архијереј".

О улогама манастира Хиландара кроз његово трајање до данас много се може говорити и писати. Предпостављам да ће у наредним предавањима о томе бити изобилнијих речи и закључака. Мени није био циљ да се у ових неколико скромних мисли тим бавим, јер је то посао историчара. Ја сам се нарочито хтео осврнути, како сам напред већ рекао, на духовни лик манастира Хиландара, тј. живу хиландарску цркву, која Богочовеком битише и руководи се Духом Светим. Уствари, када манастир Хиландар у томе преизобиљује и чува то као зеницу ока, онда су све његове остале акције од Бога благословене, с Њим оснажене, и несумњиво воде успеху који је угодан Богу. И данас су ктитори ове велике светиње српске први и врло присутни у манастиру Хиландару, заједно са Пресветом Богородицом - Тројеручицом и чудотворком. Имајући у виду и у визији будућност манастира Хиландара, данас, у години његове осамстогодишњице могу рећи и сложити се са нашим угледним научним радником Стојаном Станојевићем: "Оснивање манастира Хиландара је врло важан датум у историји српске цркве и српске културе. Основан да буде прибежиште и склониште за српске монахе у Светој Гори, Хиландар је временом постао стетиште и расадник српске просвете, најважније културно и просветно средиште српског народа у

средњем веку, највећа радионица српске књижевности".

И још нешто: Он је средишњи манастир између манастира Студенице, мајке наших манастира и црква, и манастира Жиче, колевке српског црквеног, духовног и административног живота. Тако, говорити о манастиру Хиландару није могуће, а не говорити и о Светом Сави и обратно, којима је у срцу увек један те исти и неизменљиви програм - Јеванђеље. О томе благоупокојени отац Јустин каже: "... У ствари, Свети Сава је и за живота и после смрти, и ако душом међу анђелима горе, остао је сав међу својима на земљи доле, творећи и даље јеванђелска дела: исцељујући болесне телом и болесне душом. Тела је исцељивао од телесних недуга, а душе од душевних недуга: неверја, маловерја, безверја, очајања, безумља, лудила, мржње, пакости, злобе, властољубља, сластољубља, грехољубља, злољубља, ђавољубља. Речју: од свих грехова, страсти, порока, смрти, злодуха. Благодатни чудесни исцелитељ тела, он је у исто време био и чудесни васкрситељ душе..." и, опет и опет би додао, са њим и манастир Хиландар кроз свих осам векова свога постојања.

Данашњи хиландарски монаси, попут Светог Саве, преподобног Симеона Мироточивог и осталих богоугодника у збору Срба светитеља, утичу на свој народ не само радом, него и својим личним примером. Врлине показане у монашком подвижничком животу, сачуваће и помоћ ближњима и невољница српски народ високо цени. Наш народ и данас, одлазак у монаштво сматра чином велике жртве, како на плану личног труда, на спасењу своје душе, тако и на плану духовног живота српског народа, његове Цркве и државе. То несумњиво импонује сваком тражитељу Бога на путу монашког подвизавања, а хиландарцима посебно.

Завршавајући ово слово о манастиру Хиландару, и његовим Богоугодницима, проглашавам овај симпозијум отвореним.

Др Предраг Пузовић

МИТРОПОЛИТ СКОПСКИ ЈОСИФ И МАНАСТИР ХИЛАНДАР

Од оснивања манастира Хиландара до данас Српска Православна Црква није престајала да се стара за ову нашу највећу светињу. О томе сведоче бројни документи. Поред материјалне помоћи посебно се водило рачуна о реду и поретку у манастиру и о заглављању монашког братства. У појединим тешким тренутцима кроз које је пролазио овај манастир у својој осмовековној историји, у помоћ су му притицали и поједини епископи СПЦ. Међу њима је и митрополит скопски Јосиф.

У Архиву Светог архијерејског синода сачуван је један број докумената на основу којих можемо да пратимо шта је све митрополит Јосиф учинио за манастир Хиландар у времену од 1932. до 1946. год.

Године 1932. битолски епископ Јосиф је изабран за скопског митрополита. Исте године је грчка држава аграрном реформом експроприсала метохе манастира Хиландара да би збринула избеглице из Мале Азије и домородце земљораднике без земље. Овом реформом манастир је остао без најнежнијих намирница које је добијао са тих имања. У овом за манастир тешком времену митрополит Јосиф му је понудио на поклон из своје епархије манастир Св. Арханђела у Чичеву, који би служио као метох. О овоме је Свештени сабор манастира Хиландара обавестио

члан тог Сабора проигуман Онуфрије. Захваљујући писмом 12/25. новембра 1932. год. митрополиту Јосифу, Свештени сабор прима високи дар "који је дошао у оном моменту, када је ова Светиња остала, поред толиких својих метоха без иједног, јер су сви метоси одузети од стране грчке државе". Свештени сабор моли митрополита Јосифа да се заузме код Светог архијерејског синода да се овај његов предлог што скорије у дело приведе. У писму се даље каже: "Поклоном овога Манастира од стране Вашег Високопреосвештенства, Ваше Високопреосвештенство се уврћује у ред ктитора ове свете Обитељи, а братство овога Манастира остаје Вам вечно благодарно". У име Свештеног сабора манастира Хиландара писмо су потписали епитропи: јеромонаси Арсеније и Петер.

Обраћајући се Светом архијерејском синоду поводом овог питања митрополит Јосиф прво наглашава досадашњу улогу манастира Хиландара у нашој националној и културно-просветној историји. Желећи да Хиландар буде користан нашој Цркви и у садашњости обновом нашег монаштва, вољни смо, каже, "изаћи у сусрет молби хиландарског братства и уступити му манастир и имовину Св. Арханђела у с. Чичеву под условима које Свети архијерејски синод пропише". По његовом, мишљењу, најбоље би било храм и имовину чичевског манастира дати Хиландару под најама за деведесет девет година по цени од једног златног динара закупнине годишње, а под условом "да се имање уредно обрађује и на исто све државне и друге дажбине на време исплаћују и имање никако не задужи; да се у чичевском манастиру његовим средствима отвори школа за монашки подмладак, који би био упућиван у наше манастире у Краљевини - као и у Хиландар. Али, ако се нађе нешто боље од овога предлога бићемо готови да то прихватимо".

За време Другог светског рата митрополит Јосиф је од окупатора протеран из своје епархије. Дошавши у Београд преузео је кормило Српске Цркве пошто су патријарха Гаврила Дожића ухвалиле немачке окупационе власти. Ни у том тешком времену по Српску Цркву и народ митрополит није заборавио

вљао на манастир Хиландар. Настојао је на разне начине да сазна у каквом се стању налази манастир. У том циљу је Свети архијерејски синод упутио 18. септембра 1941. год. један допис Министарству правде у коме стоји: "Умолити Министарство правде да се сходним начином изволи обавестити и Светом синоду доставити, у каквом се стању налази сада манастир Хиландар, какав је његов положај и да ли постоји могућност комуникације Српске цркве с његовом управом".

У сталној бризи за монашки подмладак у манастиру Хиландару, што је био и један од услова да опстане, Свети архијерејски синод је исте године упутио писмо министру унутрашњих послова Милану Аћимовићу у коме га моли да настоји код немачких власти да добије начелно одобрење "да се за први мах могу упутити у манастир Хиландар 10-20 монаха и искушеника, а касније по потреби, и више њих".

Пошто се очекивало да ће окупаторске власти издати визе за одлазак монаха и искушеника у манастир Хиландар, Свети архијерејски синод је затражио извештај од архијереја да ли би неки монах или младић из њихове епархије желео тамо да пође.

На акт Светог архијерејског синода од 18. септембра 1941. године одговорило је Министарство правде 9. фебруара 1942. год. кратким извештајем у коме се каже "да је у манастиру Хиландару све у реду".

Следећи документ који је сачуван у Архиву Светог архијерејског синода из ратног периода је списак монаха манастира Хиландара из 1943. године. Из тог списка видимо да је у то време у манастиру било 35 монаха, "од којих су пола стари и болесни, док друга половина једва да може да се снађе према величини Хиландара од чега увек зебемо", како кажу потписници списка епитропи: архимандрит Онуфрије и јеромонах Данило. У списку су наведена имена следећих монаха: проигуман Михаило, архимандрит Онуфрије, проигуман Арсеније, проигуман Доситеј, јеромонах Вићентије, старац Инокентије, јеромонах Авакум, јеромонах Данило, старац Тимотеј, јеромонах Сава, јеромонах Мојсеј, старац Сава, старац Никанор, јеромонах Калист, јеромонах Зосим, мо-

нах Андреја, монах Григорије, монах Ор, монах Анатолије, монах Нифонт, монах Сисоје, монах Дамаскин, монах Иларион, монах Симон, монах Теофан, монах Трофим, монах Мисаило, монах Герасим, монах Мирон, монах Доментијан, монах Макарије, монах Јоаникије, монах Симеон, монах Спиридон и монах Павле.

За судбину манастира Хиландара се интересовао и председник српске владе армијски генерал Милан Недић. То је вршиоцу дужности генералног секретара Светог архијерејског синода протојереју Николи Алагићу у телефонском разговору 9. фебруара 1944. год. саопштио секретар у Председништву Министарског савета г. Цветан Ђорђевић. Он је истакао "да сада постоји могућност, да се тамо пошаље изванредан број млађих монаха и искушеника, јер су остали само старци као и то, да манастирско братство оскудева у храни и да би им се могло послати одавне хране". Стога Државни секретар препоручује Светом архијерејском синоду да о томе упути један акт господину Председнику.

Знајући да је опстанак Хиландара загарантован управо занављањем млађим монасима, митрополит Јосиф је у име Светог архијерејског синода истог дана писао председнику владе Милану Недићу. У писму каже да су грчке власти ранијих година забрањивале да у манастир Хиландар долази српски монашки подмладак, па је тако манастир остао са малим бројем монаха, од којих су већина стари и изнемогли људи. Да манастир не би сасвим остао без подмлатка, Свети архијерејски синод моли Председника да поради код немачких власти за начелно одобрење "да се за први мах могу упутити у Хиландар 10-20 монаха и искушеника, а касније по потреби и више њих, као и испитати могућност да ли би се садејством наших државних власти могло манастиру послати и хране.

На писмо митрополита Јосифа одговорио је Државни секретар Ђорђевић 26. фебруара 1944. год. У писму каже "да немачке власти немају ништа против упућивања десеторице младих монаха у манастир Хиландар". Са садржином овога писма упознао је митрополит Јосиф архијереје, с циљем да га обна-

родују у подручним епархијама "како би се што пре одабрало и у манастир Хиландар одаспало 10 младих, одушевљених и национално исправних монаха". Са тим циљем је акт објављен и у "Гласнику".

После повлачења немачких окупационих власти митрополит Јосиф је и за време нових комунистичких власти остао на челу Цркве све до повратка у земљу патријарха Гаврила Дожића. И у новим околностима наставио је да ради на занављању хиландарског братства. Од нових власти је тражио да делују код грчке владе да се дозволи одлазак у манастир нашим монасима који би тамо остали у циљу обнове манастирског подмлатка.

Стање у манастиру Хиландару било је тешко. То се види из писма јеромонаха Мојсија Хиландарца од 20. октобра 1945. год. проти Стеви Димитријевићу. Јеромонах Мојсије пише проти да су манастир Хиландар с помоћи Божијом и светих ктитора у току рата очували у целини. Обавештава га да је библиотекар старац Михаило умро, а да су на његово место поставили монаха од поверења о. Авакума. Поред старца Михаила умрли су још монаси: Митрофан, Спиридон, Алимпије, Симеон и Андреја.

Због оваквог алармантног стања у погледу монашког братства у манастиру Хиландару Свети архијерејски синод се 12. децембра 1945. год. обратио писмено Министарству иностраних послова ФНРЈ с молбом да дозволи слање монашког подмлатка у манастир Хиландар. У одговору од 2. фебруара 1946. год. стоји "да ће Министарство врло радо поступити по тражењу у напред означеном акту, али да би могло изаћи у сусрет овом захтеву, моли се Свети синод, да изволи доставити имена лица које жели послати у манастир Хиландар".

Са садржином одговора Министарства иностраних послова ФНРЈ митрополит Јосиф је обавестио епархијске архијереје и замолио их да Светом архијерејском синоду доставе имена монашких лица или искушеника из својих епархија "уколико таквих има, која би желела да буду упућена у Хиландар".

Док је трајала ова преписка, епитропи манастира Хиландара јеромонах Сава и монах Никанор су у име Свештеног

сабора и Братства манастира митрополиту Јосифу, као председнику Светог архијерејског синода, упутили честитку за Васкрс. Том приликом говоре и о стању у манастиру Хиландару: "Ваше Високопреосвештенство, последњи светски рат као и његове последице оставиле су велики траг и на нашем Св. Хиландару, кад се узме у обзир да је његово братство као чувари Хиландара, и преко мере се смањило, тако да једва носи обележје Српског манастира, и да му уопште као таквом прети опасност да га не изгубимо, услед оскудице у људству.

Наш је народ увек па и за време петековног ропства умео чувати Хиландар и очувати га, док сад у оскудици људства прети му опасност. Зато се синовски обраћамо Вашем Високопреосвештенству са најтоплијом молбом, да Вас овим известимо да Хиландару прети опасност услед оскудице у људству. Ми Вас о овом извештавамо, као и да смо Хиландар са његовим историјским богатством до ситница очували, и да он без нових снага не може даље опстати. Вашем Високопреосвештенству је познато где је стало 1939. год. по том питању, па Вас зато молимо и као познаваоца ствари и по дужности да ту ствар окончате".

Схватајући озбиљност у којој се Хиландар нашао, Светом архијерејском синоду се јавило седам лица која желе да оду у манастир. Њихова имена са основним подацима Свети архијерејски синод је доставио Министарству иностраних послова НРС. На списку су била следећа имена: јеромонах Макарије (Поповић), сабрат манастира Пећке Патријаршије, рођен у Банату 26. децембра 1920.; Драгослав Прокић, послушник манастира Високи Дечани, рођен 12. априла 1922; јеромонах Георгије (Веселиновић), в.д. пароха у Љубињу, Херцеговина, рођен 2. фебруара 1910. у Војводини; јеромонах Христифор (Обрадовић), духовник манастира Грнчарице, рођен 7. јула 1919. у Херцеговини; јеромонах Викентије, сабрат манастира Хиландара, данас живи у Нишу као духовник метоха манастира Хиландара; синђел Григорије (Удицки), професор Богословије; и Борислав Иг-

њатовић, рођен 28. јула 1922. у Белој Цркви.

Имена пријављених за манастир Хиландар Министарство иностраних послова упутило је Министарству унутрашњих послова НРС са налогом да им се издају потребне путне исправе. Министарство унутрашњих послова је 14. маја 1946. год. обавестило Свети архијерејски синод да је овим лицима одобрило одлазак у Хиландар, с тим да Министарству поднесу молбе за издавање пасоша.

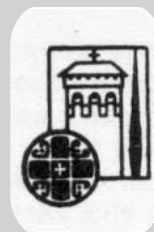
Овим одобрењем Министарства унутрашњих послова седморици кандидата да могу отићи у Хиландар ово питање није још било решено. Требало је доbitи и дозволу грчких власти. Зато се Свети архијерејски синод обратио Министарству иностраних послова "да изволи преко грчког полсанства у Београду исходити дозволу и грчких власти за одашиљање како ове седморице тако и оних које би Српска православна црква убудуће слала у Хиландар". Министарство иностраних послова ФНРЈ одговорило је 12. јула 1946. год. "да је немогуће код грчког Посланства у Београду унапред исходити дозволу за евентуално одашиљање јеромонаха у манастир Хиландар. Да би могли поступити по захтеву Светог архијерејског синода, потребно би било претходно доставити имена ових јеромонаха који се желе послати у манастир Хиландар, како је то и у првом случају урађено".

У Архиву Светог архијерејског синода сачуван је још један документ о овом питању из времена док је митрополит Јосиф био на челу СПЦ. То је молба јеромонаха Христифора (Обрадовића) за одлазак у манастир Хиландар.

У документима нема трага да ли су ови кандидати отишли у Хиландар. У списку имена Хиландарског монашког братства за 1950. год. њихових имена нема. То указује да им грчке државне власти нису дозволиле да оду у помени манастир.

Патријарх српски Гаврило (Дожић) се вратио у земљу 14. новембра 1946. год. и преузео је од митрополита Јосифа кормило СПЦ. Патријарх ће са осталим епископима Српске Цркве наставити да се стара за манастир Хиландар.

Мр Момчило Голијанин

ХИЛАНДАР У ЖИВОТУ И ПОЕЗИЈИ

Ријетка су и мјеста, и личности, и догађаји, који су толико дубоко ушли у душу српског народа као Хиландар. Ријетка су мјеста и грађевине које је тај народ уткао и уплео толико топлине и нежности, толико скрушености и покре, као што је то Хиландара. Урадила је то прво, а ко би други, епска народна пјесма. Најмање је важно како ће се ово Светилиште звати у слободној интерпретацији народног генија: Вилиндар или Вилендар, Филиндар или Хиландар, али је оно било и остало "чудо невиђено", како га Милош Латинина представља. "Бјел Вилиндар насред Горе Свете" постао је и остао водиља свим генерацијама. То је примјер осмишљеног трошења блага Савиног родитеља, примјер вјечне заслуге "да се њему поју летурђије оног свијета као и овога". Пренеглашена љубав према тој националној Светињи у машти тог полу писменог народног пјевача наглашавала је више физичку него духовну љепоту Хиландара. Мноштво је за то примјера, али ево само једнога:

"Видио сам цркву Хиландара. А каква је, милу Бога хвала! Покривена ћемером од злата, Подзидана златном трепетаљком, А по њој су диреци од злата; Све од злата крсти и иконе; У њој седи триста калуђера..."

А онда бројне лирске пјесме и пјеснице. Атос, Хилндар, Тројеручица, хиландарски монаси и њихово подвизивање "у камену, а не камену", њихово уз-

ношење молитава за грешни људски род. Ништа, баш ништа није остало што није постало предметом опјевавања: и Хиландар, у камен обучен, и маслине, и звона, и карејске испоснице. Ту су иконе и фреске, богослужења и молитве, кипариси и пиргови. Личе они пјеснику на испружене руке к небу, личе на стубове на које се небо наслонило, да поклопи и покупи све тихе шапутаве молитве и уздахе и да их у се упије, да се не разаспу мисли богоугодних крстоносаца који на својим сиједим власима и старачким раменима носе терете ових наших содома и гомора.

Све је овдје живо, све носи своје плодове и поруке, своје године и живот који овдје пулсира. И све има вишеструку намјену и употребу. Маслине овдје хране и птице, и монахе, и кандила, а и једни, и други, и тећи стреме висинама, Небу и Богу. Нема у тој Светој земљи стопе гдје није крочила стопа Божијег човјека, па отуда и оно пјесниково да "иза сваког грма чека светац", са сваког камена, узиданог у ова Богообитавалишта, гледају очи Светитеља. Ваљда те очи, које примају свјетлост Изворишта свјетлости, и свијетле и замјењују "цивилизацијску расвјету". А ту, у Хиландару и Светој Гори, гдје је вријеме, речено језиком технике и науке, заустављено, ту управо вријеме најбрже и иде, иде далеко испред паралелног му времена. Тамо гдје су мјесто зидова Свеци, а Христос мјесто крова, тамо гдје је Растку и над главом и под ногом светосавско небо, тамо је дух ишао испред цивилизације. Ту је Тројеручица

чинила што је недоступно науци XX вијека.

Сат овдје не мјери вријеме, јер је вријеме безвремено. Дани имају своја имена, названа по Светитељима. У таквој пуноћи, у попуњености непролазним и вјечно - трајним, нормално је да ће пјесници пронаћи свој неисцрпни извор инспирације. Наћи ће га у лози Немањиној, која осам вијекова даје плодове, осам вијекова нероткињама рађа дјецу, у Душановом крсту као опомену да су све људске осиности зауздане, наћи ће га у свеукупном Хиландару који српски народ опомиње вијековима да су му прошлост и будућност стопљени у једно и да је његова будућност управо у његовој прошлости, а прошлост сва окренута будућности. Наћи ће пјесник инспирацију и у костурницама и у лобањама које поредани по каменим претинцима, бијеле и жуте, говоре о својој сједињености с вјечношћу.

Посебно поглавље Хиландара је Хиландарска Тројеручица, Чудотворка и Исцелитљка. Пјесници су јој прилазили с дужним поштовањем, покајнички, са уочавањем своје маленкости пред њеном свемоћи. Њој су се обраћали за помоћ кад је њиховом народу било мучно и кад је био пред националном катастрофом. Обраћали се се, да би им помогла да пронађу свој идентитет у општој изгубљености. А пронаћи ће га у спознаји да њихово трајање тече докле докле је Она ту, док се метанише пред њеним ликом и док се одатле излијева благост, мир и окупљење. Пост, молитва и скрушеност оних који вјечито бдију пред Њом, испуњавају и наш живот миром . . .

. . . Ако је Света Гора врт Богомајке, а јесте, онда је Свети Сава његов први баштован. Сијао је овај баштован сјеме љубави, слоге, праштања по Светој Гори и његов расад преносио куда је стизао, а прије свега у своју отаџбину. Истовремено је чистио коров братомржње, зависти, охолости. Ушао је у савки српски дом, а испред њега је ишла и за њим остајала легенда о њему. Ни једна личност у историји српског народа није заузела толико простора у књижевности као Свети Сава. О њему су писале најумније српске главе и ишле његовим стопама. . .

ОСВЕЋЕНИ ТЕМЕЉИ НОВЕ ЦРКВЕ У ПОДГРАБУ

Трагична је судбина великог броја православних Срба у минулом рату. Трагична и неизмерљива. Уз бројне жртве, многи су напустили своја вековна огњишта, изгубили своја материјална добра, али и духовна, своје богомоље.

Ни "Дејтон" нас није поштедео, на рубним деловима Републике Српске, према Федерацији, повлачене су линије на штету српског народа. Очит пример је Прача и прачанска црква св. апостола Петра и Павла, која је остала у Федерацији на свега 200 метара од линије разграничења. Бивши становници овог малог насеља у долини Праче, свакодневно тужно и немо гледају своју Богомољу. Они су се населили у оближњи Подграб, Пале и околна села.

Идеја о подизању цркве у Подграбу, није оновремена. Она је у овом времену и стварности постала насушна потреба за вернике и житеље Подграба, Праче и околних села између Јахорине и Романије.

У јесен 1997. године, Иницијативни одбор за изградњу цркве, посетио је његово високопреосвештенство митрополита дабробосанског господина Николаја на Сокоцу, преневши Му жељу народа овога краја.

Након благослова и сагласности, одређивање Патрона будућег храма, као и регулисање имовинско - правних послова око земљишне локације (која је у најлепшем делу Подграба, величина око 6 дулума), 9. новембра 1997. године н.в.п. господин митрополит, извршио је освешћење замљишта са поруком да на пролеће 1998. године почну радови на темељима будућег храма.

Пројектну документацију израдио је "СТУДИО" из Београда. Црква је српско - византијског стила, димензија 16 x 9 метара, врло лепа и у димензијама које одговарају потребама верника овога краја.

Активношћу грађевинског одбора и заслугом бројних донатора, у мају ове 1998. године, отпочело се са изградњом темеља и темељне плоче. Придржавајући се пројекта и геолошког налаза земљишта, уграђене су велике количине бетона и арматуре (преко 200 m³ и 4 тоне).

На дан Просвећења и устројства наше Цркве, односно на Духовски Понедељак 8. јуна 1998. године, освећени су темељи будућег храма СВ. ВАЗНЕСЕЊА ГОСПОДЊЕГ.

Свечани чин освећења и полагање Грамате у темеље, извршио је њ. в. п. митрополит дабробосански господин Николај, уз саслужење протојереја - ставрофора Милојка Топаловића, прота Слободана Лубарде, Миомира Зекића, као и надлежног пароха протојереја Јеремије Старовлаха.

Вољом чланова Грађевинског одбора, као и мештана овог краја, изабран је кум темеља у личности господина Вељка Вуковића, познатог и признатог домаћина из Сјетлине.

Свечаном чину освећења св. Архиепископ Литургији на темељној плочи будућег храма, присуствовао је већи број верника, деце из основне школе, која је преко пута цркве, као и познате личности из јавног живота општине Пале и Р. Српске.

Поздрављајући Господина Митрополита, о. Јеремија изразио је наду са жељом да будући храм истински буде Дом молитве и љубави, Дом радости свих а посебно наше деце и омладине. Похвалио је чланове Грађевинског одбора на њиховом великом доприносу и труду као и свим донаторима и приложницима.

"Данас када слаavimo свето тројство и рођење наше Цркве, има ли веће радости за један народ од изградње свете богомоље. Тако су радили наши преци, па зато данас слаavimo осам векова светог Хиландара на Гори Атонској, бисер духовности и културе српског народа. А управо заслугом светог Саве из Хиландар нам у посету долази чудотворна икона Мајке Божије Хиландарске Тројеручице која ће походити и благослов донети народу свом".

Између осталог, биле су ово речи Господина Митрополита, који је на крају још једном честитао ово богоугодно дело, са жељом да се што пре настави градња и храм стави под кров.

За госте, донаторе, али и за све домаћине овога краја, који су својим прилозима припомогли приређен је свечани ручак.

Уз музику и песме драгачевских трубача, ручак је био пријатан, а након ручка народ овога краја први пут после дуго времена се истински провеселио.

*Јеремија Старовлах
протојереј*

НОВИ ПАРОХ У БЛАЖУЈУ

Вољом Божијом и благословом надлежног епархијског Архиепископа Митрополита Господина Г. Николаја на парохију блажујску је постављен нови парох јереј Зоран Перковић. Отац Зоран је рођен на Нишићима општина Илијаш и рпије овог рата био је парох на Купресу. Остао је на парохији и са својим парохијананима подијелио све муке и страдања, која је и сам проживио. Задњих неколико година службовао је у епархији београдско - карловачкој као парох на Бежанијској коси.

Српски народ парохије блажујске ни до сада није био без свештеника. По завршетку рата и одласком о. Момира Васиљевића на нову дужност, парохију је опслуживао, и осим по потреби, служио Св. Литургију сваке друге недеље и на велике парзнике протонамјесник Миломир Ковач.

Ништа у нашем животу не бива без промисла Божијег. Зато је уочи празника светих апостола Петра и Павла било весело и живо у порти светосавског храма. Исто онако као када су пред Петровдан 1896. године сабрали се честици домаћини у Блажују и донијели одлуку да подигну овај предивни храм у спомен првог српског учитеља и просветитеља Св. Саве. На Петровдан 12. јула 1896. године положен је темељ храма Светог саве у Блажују. У недељу 4. октобра 1897. године освештана је новосаграђена црква. У новијој историји храм је међу првим богомољама погођен минобачачком гранатом 120 мм 9. маја 1992. године.

Светом литургијом служеном управо на ПЕТРОВДАН отац Зоран је обрадовао и охрабрио срца многих. Слово које је одржао послје литургије откинуло је сузе радоснице код присутних вјерника.

Оцу Зорану желимо много успјеха на њиви Господњој, са искреним молитвама Богу и жељом: На многаја лјета!

о. М.В.

ЛИТУРГИЈА У ВИСОКОМ

Постарао се свети великомученик Прокопије да се о прослави празника посвећеног њему, саберемо на молитвено и евхаристијско славље у Високом. Тако је послје тачно шест година, молитвама овог великог мученика и угодника Божијег, служена Света литургија: Црква је споља потпуно уређена, али је унутрашњост разрушена и демолирана. Светосавски дом је мјесто данашње саборности, у том простору гдје је некада почела са радом прва српска школа у Босни и Херцеговини. Данас у Високом има мало Срба, али се видела радост, и сузе радоснице на њиховим лицима. Свету Архиепископску литургију служио је Митрополит Г. Николај уз саслужење архимандрита и свештеника из сестринске Грчке цркве, који са нама дијеле ову духовну радост и шест свештеника епархије. По одслуженој литургији, Господин Митрополит је у знак захвалности поклонио Икону Богородице Краснице команданту батаљона грчких војника пуковнику Христосу Маноласу. Господин Манолас је млад човек, који је још из куће понио лијепо одгој и православну вјеру хришћанску. Дјелом је потврдио своју вјеру и испунио дата обећања. Његовом заслугом и ангажовањем санирана је и поправљена црква и дом. Иако крајем мјесеца одлази на нову дужност и враћа се у Грчку, омогућио је наставак радова на унутрашњем уређењу цркве. Братским загрљајем и целивом опростили смо се са овим човјеком и великим добротвором. Молимо се Господу да му посредничким молитвама Св. Прокопија подари благослов, здравље и спсење. Послје резања славског колача и освећења славског кољива, уприличено је послужење. Тако су се стекли услови да свештеник о. Миломир Ковач, може сваких петнаест дана служити Св. литургију у Високом.

Данас је и у цркви у Брези било свечано. Службу Божју су служила два свештеника и прославили празник и крсну славу Св. великомученика Прокопија. Познато је да православни Срби на дан овог светитеља не раде никакве физичке послове, па су цркве у Митрополији дабробосанској биле испуњене вјерницима који су приносили топле молитве Богу и Св. Прокопију.

о. Момир Васиљевић

БРАТСКИ САСТАНАК СВЕШТЕНИКА МИТРОПОЛИЈЕ ДАБРОБОСАНСКЕ

*"Пази на себе и на науку, сјој у шоме;
јер ово чинећи сјаићеш и самога себе
и оне који те слушају" (1. Тим. 4,16)*

Светом Архијерејском Литургијом којој је богослужио митрополит Николај са шест најстаријих свештеника и ђаконом почео је сабор свештеника Митрополије дабробосанске. Литургија је служена у капели Св. Василија Ос- трошког, а састанак у просторијама Дховне академије и Богословије Св. Три Јерарха у Србињу. Позиву за Св. тајну причешћа и исповјести одазвали су се сви свештенослужитељи у епархији. Св. тајну исповјести обавио је искусни духовник, игуман манастира Добричева, архимандрит Симеон. По Св. тајни причешћа и завршеној Св. Литургији, молитвом и призивом Св. Духа отпочео је братски састанак.

Митрополит Николај поздравио је свештенике а затим их упознао са приспјелом поштом и одлукама Св. архијерејског синода које се тичу упутстава и правилнијег рада свештеника и црквених општина.

Канонизација мученика митрополита Петра (Зимоњића) који је пострадао у Јасеновцу одушевила је све свештенике а Митрополија дабробосанска и вјерници су почаствовани овом канонизацијом. Одпојан је тропар Св. свештеномученику Петру и усвојена одлука да будућа новоподигнута црква у Војковићима, Српско Сарајево, буде посвећена овом светитељу.

Осамстогодишњица манастира Хиландара обиљежена је у Митрополији дабробосанској 28. јуна на врло достојан начин.

На крају је протојереј Слободан Лубарда одржао предавање на тему "Моје виђење вјеронауке у школи - успјеси и неуспјеси", које у потпуности преносимо.

о. Момир Васиљевић

МОЈЕ ВИЂЕЊЕ ВЈЕРОНАУКЕ У ШКОЛИ -УСПЈЕСИ И НЕУСПЈЕСИ

Основно школовање дјеце уведено је још у давна времена у свијету па и у нашој земљи. У тим основним школама дјеца стичу општа знања из појединих предмета и љубав за поједине гране даљег школовања.

Како у опште образовање спадају: историја, географија, познавање природе и друштва и други предмети, тако је исто и вјеронаука потребна у основном образовању, односно у основним школама. Она је у основним школама потребна из више разлога. Из вјеронауке дјеца стичу знања о Богу, молитви, о својој вјери, који су саставни дио њиховог вјеровања, о свом поријеклу, нацији и свим елементима његове православне вјере. Поготову у времену послје педесет година владавине комунистичке партије, која је забрањивала јавно исповиједање вјере, забрањивала вјеронауку у школама па и по парохијским домовима, а то сам и лично доживио, најчешће под изговором да дјеца не могу стићи научити друге предмете, а исто тако да их вјеронаука уназађива и прави од њих националисте и шовинисте. Она је створила више генерација које ама баш ништа или веома мало знају о својој вјери, па такви родитељи нису и не могу научити своју дјецу вјери и православљу. Ако би их покушали нечем научити то би било у већини случајева погрешно. Није се нимало чудити, кад је уведена вјеронаука у школе што су се дјеца плашила свјештеника. Требало је и времена и стрпљења да дијете убиједите да остане на часу вјеронауке. Оно први пут види свјештеника од кога су му раније родитељи правили баука и са истим га застрашивали. Лично сам доживио да ме је мајка

ђака првачића молила да скинема мантију за вријеме часа вјеронауке, јер се њено дијете плаши мантије. Из горе наведених разлога, а има их још много и много, вјеронаука је неопходно потребна у основном образовању, односно у основним школама.

Вјеронаука у основним школама је добро дошла. Јесте да смо затечени вјеронауком. Руку на срце, нисмо били, а и још нисмо спремни да вјеронауку доведемо у право и стабилно стање у школи, које њој као племенитом предмету припада. Наша неспремност се види у много чему, од програма уџбеника, наставног кадра и других већ опште познатих разлога.

Вјеронаука у школама првенствено треба да дјелује на ученике васпитно и морално. Она мора бити легалан предмет који се може лагано научити. Из вјеронауке се од дјеце не може и не смије много тражити ако желимо да исту дјеца заволе. Сам назив каже "Основно образовање" па дјецу и не треба превише оптерећивати са тешким програмом вјеронауке, него им дати основно образовање из исте. Тако би дјеца завољела вјеронауку, па би се из те љубави вјероватно одређивали за њено даље изучавање и школовање. Онима који оду у друге школе или не оду нигдје даље, вјеронаука мора да остане у лијепом сјећању. О њој ће радо причати као омиљеном предмету и она ће им бити водилац у њиховом даљем раду и животу.

Она би требала да посвети више пажње крсној слави и њеним лијепим обичајима. Посветити пажњу посту, молитви, односно времену молитве. Овде, кад кажемо времену молитве, мислим на поштовање великих и средњих празника. Допаску у те дане на света богослужења. Говорити им како у те дане није добро радити теже послове, јер су ти дани, дани-молитве. Поучавају их о тим великим празницима и њи-

ховом значају, значају поста, светим тајнама поготову о св. тајни крштења, исповијести и причешћа и правилној припреми за исте. Да поштују и уважавају свете тајне.

Програм свести на реалне могућности дјеце за основно образовање, садашњи програм који је сада у употреби, по мени, нема великог успјеха. Дјеца вјеронауку сврставају међу најтеже предмете основног образовања, што она сад и јесте, хтјели ми то признати или не. То није нимало похвално за вјеронауку и мислим да јој такав епитет није потребан.

Дајем себи за право да у овом излагању дам неке своје сугестије и мишљење за програм вјеронауке.

Ученици првих разреда требали би да се задрже на добрим сликовницама и из живота и рада Г. И. Христа на земљи и његових светих угодника као и светих предмета са кратким текстовима испод њих. Задавати им да исте сами цртају и успут им помало говорити о тим сликама.

Другим разредима дати садашњи програм првог разреда. Неколико ријечи о Богу, молитви, хришћанској вјери, стварању свијета и неколико лаганих прича из библијске историје старог зајета. Никако их замарати са тешким причама и именима.

У трећи, четврти и пети разред увести програм о рођењу Пресвете Богородице, рођењу Г. И. Христа, Бадњем дану, Божићу, о Христовом раду, о чудима, о лијепим јеванђелским причама, о страдању Г. И. Христа и Његовом Васкрсењу. У овом постојећем програму који је дат само за други разред не налазим да је довољно посвећено пажње и дато простора тим јеванђелским истинама, што би требало да спада у главно основно образовање вјеронауке овог узраста.

У шестом и седмом разреду обрадити православну вјеронауку од владике Николаја Велимировића са посебним акцентом на свете тајне, а посебно на свету тајну крштења, исповјести и причешћа.

У осмом разреду обрадити литургику у кратким сажетим методским јединицама. Посветити пажњу на симболске радње при богослужењу, о самом понашању на богослужењу и учешћу у њему. Посветити пажњу црквеним обредима и њиховом значају, јер ће им то као будућим домаћинима и православцима бити од великог значаја и користи. Посветити пажњу обичајима и радњама на појединим богослужењима, примјер на Богојављење велико освећење, о врбици и другим обичајима везаним за поједине празнике. Наравно, све ове методске јединице морају

бити сведене у кратак садржај да би се дјеци дала могућност да поставе питање ако им је нешто нејасно. Исто тако, методске јединице се морају бројчано смањити, јер је несхављиво да у години има тридесет шест часова вјеронауке, а четрдесет методских јединица. У години, по мом мишљењу, не би требало бити више од двадесет методских јединица како би било простора да вјероучитељ може у програм уврстити и коју духовну пјесму и посветити пажњу разговору са ученицима као и посјети мјесног храма.

Говорити о садашњем успјеху вјеронауке је незахвално. Моје досадашње искуство наводи ме да вјеронаука нема, Бог зна, велики успјех, који би требало да има. Но, и поред својих недостатака, она ипак има успјеха. Дјеца су се научила прекрстити, научила су основне молитве "Оче наш" "Богородице дјево" а већи број "Символ вјере" и других молитви. Научили су о великим празницима, о посту, молитви и другим корисним стварима. Вјеронаука у доброј мјери има успјеха на понашање дјеце, њиховом изражавању и обраћању и поздрављању свештеника. Видни су резултати при понашању на светим обредима, водици, свећењу кућа, сахрањима и другим обредима, као и понашању на богослужењима. Резултат има и у светим тајнама, као светој тајни крштења, исповијести и причешћа. Дјеца приморавају своје родитеље да их приведу св. тајни крштења, да би послије постила исповиједала се и причешћила. Она има, али чини ми се, половичан успјех у посјети светим богослужењима. Ту би вјеронаука морала имати много већег успјеха. Како то постићи ни сам не знам. Можда би требало више посјета мјесним храмовима и ту одржати, гдје је то могуће, методске јединице поготово из литургије.

Гледајући по свему овоме, вјеронаука ипак има прилично доста успјеха али се са овим половичним успјехом не смијемо задовољити.

О неуспјеху вјеронауке не може се говорити. Она оваква каква је сада и са оваквим програмом ипак има успјеха, ако има неуспјеха то је само у тежини програма, његовој неприлагођености узрасту и основном образовању и недостатку стручно-оспособљеног кадра, као и недовољно за рад редовне вјеронауке.

И на крају, вјеронауку треба свести на реалне могућности узраста основног образовања, како би дјеци била омиљен предмет као и њен предавач.

*Слободан Лубарда,
протојереј*

ВЕСТИ ИЗ ОСЈЕЧКОПОЉСКЕ И БАРАЊСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ОСВЕЋЕН ОБНОВЉЕНИ ХРАМ У БИЈЕЛОМ БРДУ

У Бијелом Брду, надомак града Осијека, дана 26. септембра 1998. године освешћен је обновљени храм Св. оца Николаја који прославља 235-годишњицу постојања у овој јубиларној "Хиландарској" години обележеној многим свечаностима и молебствијима.

Многа столећа су прохујала. Многи се споменици људски срушили, али овај храм Божији остаје да и даље сведочи о постојању српскога народа на овим просторима житородне Славоније.

Божијом помоћу, уз залагање Црквеног одбора и бјелобрдског свештеника Протојереја Зорана Симића и нарочиту активност г. инж. Јове Вуковића, директора ДОО Епирус из Бијелог Брда овај свети храм је постао украс наше Епархије.

За ову несвакидашњу свечаност припремљен је и посебан дочек за наше Архијереје. Испред црквене порте и свештеничког стана организован је шпалир од мноштва народа, српске деце и омладине коме су се придружили и Српска културна Уметничка друштва из Б. Брда и Борова која су у српским народним ношњама улепшала овај величанствени скуп.

Кроз овај цветни декор "народа Божијег" праћени хармоничним појањем Женског певачког друштва из Тења прошли су митрополит дабробосански Николај и епископ зворничко-тузлански Василије и домаћин епископ осјечкопољски и барањски г. Лукијан. Усхићена деца и народ су прилазили црквеним великодостојницима на благослов, целивајући њихове Ахрипастирске деснице.

Тројица српских Архијереја су потом ушла у црквену порту где их је поздравила звоњава звона светониколајевске цркве и одмах се приступило освешћењу обновљене цркве.

На простору испред цркве изграђена је импровизирана бина где је служена свечана света Архијерејска литургија уз саслужење више свештеника и двојице ђаконa. За време свете Литургије певао је Хор српског певачког друштва "Јавор" из Вуковара под руководством протојереја-ставрофора Ратомира Петровића.

У првим редовима за време литургије стајали су многобројни узваници из друштвенополитичког живота Српске заједнице у Хрватској међу којима издвајамо др Милорада Пуповца, председника Српског Националног већа и др Војислава Станимировића, саборског заступника. Мештане Бијелог Брда је обрадовала и посјета југословенског амбасадора у Хрватској г. Вељка Кнежевића.

Поред представника Срба овој светковини су били присутни и представници Жупаније осјечко-барањске.

Када се уради овако огроман посао и изврши генерална обнова Храма Божијег свакао да и морају бити награђени сви они који су допринели да се ово богоугодно дело заврши и украси.

Таква залсуга је припала најпре г. Јови Вуковићу, директору ДОО "Епирус" који је како рече владика Лукијан имао у себи огромну Божанску љубав да заједно са својим сарадницима украси овај свети храм и доведе у такво стање да је можда и лепши него онда када су га наши претци подигли. Из руку његовог преосвештенства г. Лукијана г. Вуковић Јово примио је орден Светога Саве другог степена, које СПЦ додељује најзаслужнијим за добро учињено на корист српског народа.

Свим другим значајним добротворима и приложницима уручене су такође Архијерејске захвалнице-грамате признања.

Присутном народу се потом обратио беседом и митрополит Николај преносећи поздраве и благослов Његове светости Патријарха српског г. Павла.

Митрополит је у својим речима изразио радост што је узео учешћа у овој молитвеном заједничарењу рекавши да и наше душе треба да буду тако лепо украшене као и наши храмови, како би могли извршавати Божије заповести и расти у мери вере Христове. Највеће добро на овој свету јесте душа човека, речи су митрополита Николаја.

По завршетку свете Литургије приређен је свечани ручак за многобројне госте и узванике. И овде, за трпезом љубави, све је одисало непосредношћу и домаћинском љубављу према другим гостима.

У току ручка ређале су се здравице, узносила се благодарност Богу за сва добра учињена. Посебно је био срећан и радостан прота Зоран Симић, који се хвалио свим приложницима, вредним парохијанима који су радили на припреми ове светковине и обнове храма у Бијелом Брду.

Ова свечаност нас је уверила да још постоје у људима добре и трајне вредности које су на овим просторима, где се преплићу две хришћанске културе посебно данас значајне у погледу опстанка православне Цркве и верног народа.

*Јереј Предраг Азај
ѓр. ѓарох ѓачејински*

САСТАНАК РЕДАКЦИЈЕ "ДАБАР"

Присутни: Митрополит Господин Николај; свештеници: Милојко Топаловић, Момир Васиљевић, Милосав Видаковић, Рајко Цвјетковић; јеромонах Јован; Златко Богдановић, Слободанка Арамбашић.

После молитве отац Јован је у уводној речи сликовито приказао рад и околности под којима је радила редакција овог часописа. Нагласио је да све што је до сада издато имали смо благослов Његовог Високопреосвештенства Митрополита Г. Николаја. Такође смо имали разумевање и помоћ појединих људи и привредних предузећа, тако да смо већи део бројева који је излазио имао спонзора.

Поред "ДАБРА" издате су две књиге за Богословију и један путопис одласка у Свету Земљу.

У току је припрема ванредног броја "ДАБРА" који ће обухватити сликом и речју долазак иконе свете Тројеручице у Митрополију дабробосанску.

Отац Јован је навео да лист задобија све више нових читалаца не само у нашем ужем окружењу него и из иностранства.

Постоје и примедбе читалаца на мање недостатке а посебно у рубрици "погинули војници у овом рату" где је дошло до пропуста око имена и слика погинулих војника.

Отац Момир предлаже да се у једном од следећих бројева објави образложење да су подаци погинулих војника бобијени од општинских удружења породица погинулих војника РС.

Донешена је одлука да се уведе нова рубрика која би била испуњена информацијама шта се гради и ради у црквеним општинама наше Епархије. У истој би се објављивали и активности у парохијама, путовањима и поклоњења светињама, активности црквених хорова и др.

Митрополит Г. Николај похвалио је досадашњи рад људи укључених у овај важан рад. Дао је свој благослов за даљи рад очекујући да се што више свештенука и других лица укључи и допринесу на побољшању квалитета листа. Истакао је потребу да следећи бројеви буду посвећени јубилејима а посебно

- јубилеју 2000 - тој годишњици хришћанства.

- 780 година од самосталности СПЦ и оснивања Дабробосанске епархије

- 480 година од оснивања горажданске штампарије,

- 385 година од настанка богословије Св. Три Јерарха

- 120 година од оснивања богословије у Сарајеву

- 120 година од оснивања хора „Слога“ у Сарајеву.

Свештеник Рајко Цвјетковић је предложио а редакција је усвојила да се изврши реорганизација чланова Редакције и сарадника и да се у шири редакцијски одбор приме људи који имају смисла и хтења за ову врсту посла.

*Пројтојереј Рајко
Цвјетковић*

*Новосаграђени храм
Свештог Јована Крститеља у
Вишеградској бањи, који ће се,
ако Бог да, освешћити у његово
идуће године.*

ВИЈЕСТИ

У Богословији Св. Три Јерарха у Србињу, првог септембра почео је рад око 170 ученика у свих пет разреда, као и прва генерација шесторазредне богословије, чиме Богословија постаје Виша школа (шесторазредна)

***

По обављеним испитима, и упису, почела је редовна настава на Духовној академији у Србињу. У прву годину студија уписано је 25 студената.

Ове академске године се очекују и први дипломирани студенти Духовне академије.

***

У припреми је парохијски приручник формулара крштених, вјенчаних и умрлих.

Ово је практично издање за сваког свештеника, јер ће на једном мјесту имати мале практичне обрасце за уписивање података о крштенима, вјенчанима и умрлима своје парохије, и тако водити парохијске евиденције.

Очекујемо да ће свештеници радо прихватити овај приручник, а како ће бити у обавези да по један примерак испуњеног приручника доставе Епархији приликом подизања новог, празног, то ћемо имати у свако време двоструку архиву, па у случају неких незгода (пожар или сл.) податке ћемо имати и у митрополији.

По изласку прошлог броја нашег листа, било је неколико примједби родбине погинулих војника на тачност података.

С обзиром на тешкоће приликом прикупљања и обраде података грешке су могуће. Исто тако и због обимности посла настају грешке.

Редакција не улази у провјеравање тачности података већ само припрема добијене податке за штампу.

Извинјавамо се због насталих грешака. Трудићемо се да их убудуће не буде.

СЈЕЋАЊЕ

**БРАНКО (Алексе)
ЈАЊУШИЋ**

1996 - 1998

СЈЕЋАЊЕ

**САША (Анастасије)
БЕРЕНЦ**

1969 - 1992 - 1998

ЈЕЛКА КОРОНСАВАЦ

У 73. г. жи-
вота премину-
ла је протини-
ца Јелка (рођ. Прекодравац) Коронса-
вац, супруга протојереја-ставрофора Бо-
ривоја Коронсавца. Протиница Јелка је
рођена 19. 12. 1925. године у Чепину код
Осека, од оца Илије и мајке Марте.

Дјелила је са својим супругом добро и
зло, по мјестима гдје је службовао од Сан-
цака до Добоја, Штавља, Срема, Сембери-
је, Бродца, Пурачића, Добоја. 19. 09. 1971.
за служења Цркви, помоћница своје су-
пругу на обнови храмова и парохијских до-
мова, блаженопочивши владила звор-
ничко-тузлански Г. Лонгин одликовао је
протиницу граматом признања.

Опремила је многе цркве, обукла је
украсила благољепијем и истовремено
подучила многе младе попадије. Позната
по својој гостољубивости и гостоприм-
ству кроз чију је кућу прошло много мла-
дих свештеника, поготово док је прота
био архијерејски намјесник.

Нарочито је његовала цвијеће,
уљепшавала и умирисавала парохијске
домове и дворишта.

Преминула је у Сокоцу, гдје је
живјела последије прогонства из Сарајева.

Опјело је служио протојереј-
ставрофор Милорад Љубинац у храму
Св. пророка Илије у Сокоцу, а сахрањена
је, по њеној жељи, на православном
гробљу у Сремској Митровици.

СЈЕЋАЊЕ

**РАДЕНКО
БЈЕЛАКОВИЋ**

1992 - 1998

*Неуиђешна сујруга
Добрила*

СЈЕЋАЊЕ

**СОЊА
БЈЕЛАКОВИЋ**

1992 - 1998

*Неуиђешна мајка
Добрила*

Насловна сѣрана: ЦРКВА РОЂЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У ШТРПЦИМА

СТАРИЦА

На крају села, на крају пута, живјела је старица Станија. Посустала снагом уморна од тешка живота, једну је жељу и наду имала да сву дјецу једног дана сакупи, да их све види, исприча се, посаветује, изљуби, па да с миром преда душу Богу.

Откако је остала удова свима је на терету, мало је ко разумије, комшије су је слабо посјећивали. Стара кућа са већ дотрајалим кровом од шиндре била је једина таква у селу. Тихо је живјела очекујући глас или долазак расуте дјеце по свијету, али и сама пред крај живота поче да сумња да ће се њена жеља испунити.

Туга је стискала а једина радост коју је доживљавала била је од Вере и Марка, дјеце сиротог Алексе који је једини повремено помагао баки Станији. Дани су пролазили, дође и зима. Са мало сувака без дрва затече зима старицу. Већ рјешена да ову зиму издржати не може, она се поче молити Богу - да јој узме душу да се не пати. Тај дан, нешто јој се ражали, туга јој се спустила на душу као никад до тад. Сва натекла од суза туговала је и говорила: „Ех дјецо, дјецо, колико сам вас жељна, ви ме скроз заборавили. Како тако могу да забораве моју бригу, жртву, ноћи неприспавање, да поноћни рад да њима боље буде. Ништа ја од вас не тражим само да вас видим, изљубим, да бар једном срећна будем, па нека онда и умрем.“ Осјети наједном неки неописив мирис и тако јој се душа испуни миром да наједном сва поста спокојна.

Нешто душу, она се окрену и видје Марка и Вери. „Бака Стано, што овдје код тебе нешто дивно мирише, како је диван мирис, шта је то бака Стано?“ Она се само смјешила. Марко се и Вера згледаше. Како то да се бака

Стана смије. То одавно нисмо видјели? „Мили моји анђели, па ви миришете. Шта лепше може да мирише од чисте, свете и мале душице?“ Тај дан се Марко и Вера толико дуго задржаше са баком Станом да их и

мрак ухвати. Кући их испрати бака Стана и изљуби као своју дјецу. Су-традан бака Стана је умрла. На сахрани скупиле се многе свјетле. Дођоше и дјеца баке Стане. Би велики плач, јер једно нечитко писмо прочита стари прота које остави бака Стана: „Одлазим из овог свјета жељна дјеце, која немају времена да ме обиђу. Не љутим се већ молим Бога да им и он опрости дјечији немар, а ја им праштам све. Хвала Богу и Марку и Вери што задње сате мога живота доживјех такву радост и такву срећу коју ја никад у животу нисам доживјела и не могу је описати. Чини ми се да сам већ тада била у рају. Молите се Богу за себе и за мене.“

ДАБАР

Билтен излази тромесечно

**С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ Г. НИКОЛАЈА**

Главни и одговорни уредник:
Јеромонах Калистијаш (Бобушић)

Технички уредник:
Јеромонах Јован (Гардовић)

Редакција:
*пројојер. Бојдан Сјанишић,
пројојер. Рајко Џејковић,
пројојер. Милосав Видаковић,
пројојер. Момир Васиљевић,
Миомир Боровић, Миљан Појић,
Злашко Бојдановић,
Слободанка Арамбашић*

Фотографије
Саша Савовић, Љубе Јакшић

Сарадници:
*Жељко Радовић, Теодора Пајух,
Рајко Боловић, Дејан Пузовић,
Младен Видаковић, Ненад Сјејић*

Уредништво
и администрација:
**МАНАСТИР УСПЕЊА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
Добрун, Република Српска**

Адреса редакције:
*Манастир Добрун
31243 Мокра Гора*

Телефон:
(+381) 073/612-603

Рукописи и фотографије се не враћају

Тираж:
2000 примерака

Штампа:
*„ОСЛОБОЂЕЊЕ“ штампарница
„Мићо Соколовић“ Рођаишца*

Рачунарска припрема штампе:
*Издавачка кућа „ДАБАР“
(Мирослав Радуловић,
Виољета и Зоран Глушчевић)*

Решењем Министарства информација
Републике Српске, број 01-280/96 од
12.07.1996. године, Билтен Манастира
Успења Пресвете Богородице
у Добруну под називом „Дабар“ је
уписан у Регистар јавних гласила
под редним бројем 152.